

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 2 september 2019

Tid:

kl. 16:00-20:45

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-24

Justerat den 9 september 2019 Anslaget den 10 september 2019

Cecilia Brinck

Rana Nasrindotter

Ann-Katrin Åslund

Mats Larsson
Sekreterare

**§ 1
Justering**

Förste vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och andre vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 9 september 2019.

§ 2
Bordläggning av interpellationer

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna nr 18, 23, 27, 29 och 30 för år 2019.

§ 3**Nr 2019:31 av Torun Boucher (V) till Jonas Naddebo (C)
om Kulturskolan**

KS 2019/690

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Torun Boucher (V) har ställt en interpellation om Kulturskolan. Kommunfullmäktige beslutade den 6 maj 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Naddebo (C) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Torun Boucher, borgarråden Naddebo och Burell samt Madeleine Kaharascho Fridh.

§ 4
Bordläggning av interpellationer

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna 32-36 för år 2019.

§ 5

**Nr 2019:37 av Clara Lindblom (V) till finansborgarrådet
Anna Köning Jerlmyr (M) om försäljning av centrum**

KS 2019/821

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Borgarrådet Lindblom (V) har ställt en interpellation om försäljning av centrum. Kommunfullmäktige beslutade den 27 maj 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Köning Jerlmyr (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Lindblom, Köning Jerlmyr och Wedin samt Hassan Jama.

§ 6
Bordläggning av interpellationer

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna 38-46 för år 2019.

**§ 7
Ändring i föredragningsordningen**

Punkt 40-46 behandlas före punkt 23 på dagordningen.

§ 8 Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

Följande interpellationer anmäls:

1. Nr (2019:47) av Alexandra Mattsson Åkerström (V) till socialborgarrådet Jan Jönsson om anhöriganställningar inom LSS. Rotel VIII
Dnr KS 2019/991
2. Nr (2019:48) av Emilia Bjuggren (S) till Anna Köning Jerlmyr (M) om eleffekten. Rotel I
Dnr KS 2019/1027
3. Nr (2019:49) av Jan Valeskog (S) till Daniel Helldén (MP) om de blågrönas uppfattning att staden inte kan göra något för att hantera de trafiksäkerhetsproblem som elsparkcyklarna medför. Rotel V
Dnr KS 2019/1029
4. Nr (2019:50) av Jan Valeskog (S) till Daniel Helldén (MP) om trafikplan för city. Rotel V
Dnr KS 2019/1030
5. Nr (2019:51) av Sissela Nordling Blanco (Fi) till Dennis Wedin (M) om Agenda 2030:s mål om ekonomiskt överkomliga bostäder till alla. Rotel III
Dnr KS 2019/1080
6. Nr (2019:52) av Clara Lindblom (V) till finansborgarrådet Anna Köning Jerlmyr (M) om sociala system. Rotel I
Dnr KS 2019/1287
7. Nr (2019:53) av Clara Lindblom (V) till finansborgarrådet Anna Köning Jerlmyr om seniorbostäder upplåtna med hyresrätt. Rotel I
Dnr KS 2019/1288

§ 9 Frågestund

Fråga 1

Borgarrådet Wanngård (S) ställer en fråga om stadens trygghetsarbete.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 2

Torun Boucher (V) ställer en fråga - Vad händer efter nedläggningen av Internationella biblioteket.

Borgarrådet Naddebo (C) svarar på frågan.

Fråga 3

Peter Wallmark (SD) ställer en fråga - Varifrån i budgeten ska pengar tas ifrån till det eftersatta fastighetsunderhållet.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 4

Sissela Nordling Blanco (Fi) ställer en fråga - Hur involveras kvinnor i arbetet mot vapenvåldet.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 5

Borgarrådet Burell (S) ställer en fråga om nödvändigt fastighetsunderhåll på Stockholms stadsbibliotek.

Borgarrådet Wedin (M) svarar på frågan.

Fråga 6

Borgarrådet Lindblom (V) ställer en fråga om stadens markhänvisningar/bygglov till oseriösa fastighetsägare.

Borgarrådet Larsson (M) svarar på frågan.

Fråga 7

Linnéa Vinge (SD) ställer en fråga - övergrepp och ofredanden under "We are Stockholm" har pågått under många år. Nu styr du och trots det fortsätter övergreppen. Varför?

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 8

Anna Rantala Bonnier (Fi) ställer en fråga om hur våldsutsatta ska få långsiktig vård.

Borgarådet Jönsson (L) svarar på frågan.

**§ 10
Anmälningar****Beslut**

Anmälningarna godkänns.

Skrivelser som inkommit till kommunfullmäktige under tiden 7 juni - 2 september 2019 och delgivits berörda organ anmäls.

Därutöver anmäls Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 3 juli 2019 att utse ny ledamot i kommunfullmäktige för tiden till och med den 14 oktober 2022.

Fredrik Pettersson (S) har utsetts till ny ledamot efter Linda Agetoft (S).

Någon ny ersättare har inte utsetts, eftersom kvoten av ersättare är fylld.

**§ 11
Närvaro**

Närvaro förtecknas enligt **bilaga 1**.

**§ 12
Justering**

Förste vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och andre vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 9 september 2019.

§ 13**Valärenden i kommunfullmäktige 2019**

Avsägelse och fyllnadsval den 2 september 2019

KS 2019/52

Beslut

1. Avsägelse och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärende i kommunfullmäktige den 2 september 2019 behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 14
Arvodering av förtroendevald
KS 2019/148

Beslut

Arvode ska utges till Sissela Nordling Blanco (Fi) om 32 procent av helt arvode under perioden 1 april 2019 till 14 oktober 2022.

Jäv

Sissela Nordling Blanco (Fi) deltar inte i ärendets behandling eller beslut.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller arvodering av förtroendevald.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 15**Mälaräng inom Fokus Skärholmen. Genomförandebeslut**

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2019/743

Beslut

1. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra exploatering inom del av fastigheten Sättra 2:1, projekt Mälaräng, till en investeringsutgift om 832,4 mnkr, investeringsinkomst om 44,9 mnkr och försäljningsinkomst om 608,2 mnkr.
2. Utgifterna för 2019 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2020.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande, dnr 2019/743, Mälaräng inom Fokus Skärholmen sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande, dnr 2018/1842, Detaljplan för Sättra 2:1 m.m. (Mälaräng) i stadsdelarna Bredäng, Mälarhöjden och Fruängen.

I debatten yttrar sig borgarråden Larsson och Bjuggren, Salar Rashid, Cecilia Obermüller, Björn Ljung, Lennart Tonell, borgarrådet Lindblom, Madeleine Kaharascho Fridh och borgarrådet Lindstål.

Förslag till beslut

Borgarrådet Larsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16**Fokus Skärholmen. Reviderat inriktningsbeslut**

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2019/742

Beslut

1. Inriktningen för projekt Fokus Skärholmen godkänns.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta planera förutsättningarna för exploatering inom Skärholmens stadsdelsområde för projekt Fokus Skärholmen till en investeringsutgift upp till 160 mnkr, som underlag för kommande genomförandebeslut.
3. Utgifterna för år 2019 ska rymmas inom exploateringsnämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för år 2020.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Fokus Skärholmen, reviderat inriktningsbeslut.

I debatten yttrar sig Johan Nilsson, borgarråden Lindblom och Bjuggren, Madeleine Kaharascho Fridh samt borgarrådet Larsson.

Förslag till beslut

Johan Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) ansluter sig till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17**Detaljplan för Sätra 2:1 m.m. (Mälaräng), i stadsdelarna
Bredäng, Mälarhöjden och Fruängen**

Framställan från stadsbyggnadsnämnden

KS 2018/1842

Beslut

Detaljplan för Sätra 2:1 m.m. (Mälaräng), i stadsdelarna
Bredäng, Mälarhöjden och Fruängen, DP 2016-15389-54,
antas.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande, dnr 2019/743, Mälaräng inom Fokus
Skärholmen sambehandlas i gemensam överläggning med
utlåtande, dnr 2018/1842, Detaljplan för Sätra 2:1 m.m. (Mälaräng)
i stadsdelarna Bredäng, Mälarhöjden och Fruängen.

I debatten yttrar sig borgarråden Larsson och Bjuggren, Salar
Rashid, Cecilia Obermüller, Björn Ljung, Lennart Tonell,
borgarrådet Lindblom, Madeleine Kaharascho Fridh och
borgarrådet Lindstål.

Förslag till beslut

Borgarrådet Larsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar
enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är
kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18**Införande av miljözon klass 2 på Hornsgatan**

Hemställan från trafiknämnden

Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 17 juni
2019

KS 2019/741

Beslut

1. Som svar på kommunfullmäktiges minoritetsåterremiss hänvisas till vad som sägs i utlåtandet.
2. Miljözon klass 2 på Hornsgatan införs från och med den 15 januari 2020, i enlighet med trafiknämndens förslag som redovisas i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller införande av miljözon klass 2 på Hornsgatan.

I debatten yttrar sig borgarrådet Helldén, Martin Westmont, borgarrådet Bjuggren, Åsa Odin Ekman, Peter Backlund, Ulla Hamilton, borgarråden Wanngård och Luhr, Johan Fälldin samt Ulf Walther.

Förslag till beslut

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Martin Westmont (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19

Knowledge Innovation Community inom urban mobilitet. Beslut om deltagande i EIT-projekt

Hemställan från trafiknämnden

KS 2019/746

Beslut

Trafiknämnden blir fullvärdig medlem i konsortiet Mobilus och deltar i den legala entiteten KIC inom urban mobilitet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Knowledge Innovation Community inom urban mobilitet, beslut om deltagande i EIT-projekt.

I debatten yttrar sig borgarrådet Helldén och Ulla Hamilton.

Förslag till beslut

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20**Nya cykelbanor och upprustning av Vasagatan. Reviderat genomförandebeslut**

Hemställd från trafiknämnden

KS 2019/1013

Beslut

1. Trafiknämnden medges rätt att fortsatt genomföra projekt Nya cykelbanor och upprustning av Vasagatan till en investeringsutgift om högst 290,0 mnkr och med en investeringsinkomst om 109,0 mnkr.
2. Utgifterna för 2019 ska inrymmas i nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2020.
3. Trafiknämnden ska beakta vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller nya cykelbanor och upprustning av Vasagatan.

I debatten yttrar sig borgarrådet Helldén och Ulla Hamilton.

Förslag till beslut

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21
Bordläggning av ärenden

Beslut

Ärende 36 - 38 på föredragningslistan bordläggs.

§ 22

Ett nytt användarvänligt ersättningssystem i hemtjänsten som bygger på tillit och utgår från äldres behov

Motion av Clara Lindblom m.fl. (alla V)

KS 2019/146

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller ett nytt användarvänligt ersättningssystem i hemtjänsten som bygger på tillit och utgår från äldres behov.

I debatten yttrar sig borgarråden Lindblom och Slottner, Robert Mjörnberg samt Torun Boucher.

Förslag till beslut

Borgarrådet Slottner (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23

**Nr 2019:41 av Emilia Bjuggren (S) till Joakim Larsson (M)
om elanslutning av fartyg i Stockholms hamnar**

KS 2019/854

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Borgarrådet Bjuggren (S) har ställt en interpellation om elanslutning av fartyg i Stockholms hamnar. Kommunfullmäktige beslutade den 17 juni 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Larsson (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Bjuggren, Larsson, Lindstål, Luhr och Helldén samt Ulla Hamilton.

§ 24 Nyväckta motioner

Följande motioner väcktes under tiden 17 juni - 2 september 2019:

1. Motion om årlig uppföljning av miljöprogram och klimatstrategi av Emilia Bjuggren (S)
Dnr 2019/1028
2. Motion om ökat skydd mot våld för personer inom LSS av Alexandra Mattson Åkerström (V)
Dnr 2019/1032
3. Motion om inrättande av tryggt mottagande inom socialpsykiatri av Alexandra Mattson Åkerström (V)
Dnr 2019/1033
4. Motion om ökat stöd till anhöriga drabbade av dödsskjutningar i Stockholm av Sissela Nordling Blanco (Fi)
Dnr 2019/1042
5. Motion om stärkande av stadens arbete mot oseriösa värdar av Clara Lindblom (V)
Dnr 2019/1268
6. Motion om en egen tävlingsklass för Stöd och service till personer med funktionsnedsättning i stadens Kvalitetsutmärkelse av Clara Lindblom och Alexandra Mattson Åkerström (båda V)
Dnr 2019/1289
7. Motion om behovet av långsiktiga medel för kompetensutveckling kopplat till kompetensförsörjningsbehovet av Clara Lindblom (V)
Dnr 2019/1290
8. Motion om minskning av allmän visstidsanställning i förskola och skola av Clara Lindblom och Tina Kratz (båda V)
Dnr 2019/1291
9. Motion om att staden bör anställa en ljusdesigner för att främja biologisk mångfald av Sara Stenudd (V)
Dnr 2019/1292
10. Motion om fler markanvisningar till de allmännyttiga bostadsbolagen för att nå stadens egna bostadsmål av Clara Lindblom (V)
Dnr 2019/1293
11. Motion om skyltning på de nationella minoritetsspråken i stadens offentliga lokaler av Clara Lindblom och Rodrigo Arce (båda V)
Dnr 2019/1294
12. Motion om masshantering av Emila Bjuggren och Jan Valeskog (båda S)
Dnr 2019/1295

13. Motion om öronmärkning av markanvisningar till byggaktörer som bygger bostäder med överkomliga hyror av Clara Lindblom (V)
Dnr 2019/1313
14. Motion om elsparkcyklar av Rikard Warlenius och Maria Mustonen (båda V)
Dnr 2019/1314

Närvarolista

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 2 september 2019

Närvarobilaga

Mötesdatum 2019-09-02

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
49	Brinck, Cecilia (Ordförande), §§ 10-17		M	18:03	20:43
104	Nasrindotter, Rana (1:e v Ordf) §§ 1-8, 18-19		S	15:56	20:43
50	Åslund, Ann-Katrin (2:e v Ordf), §§ 9, 20-24		L	16:39	20:43
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	18:01	20:43
23	Bjuggren, Emilia		S	16:00	20:42
7	Boucher, Torun		V	15:54	20:43
24	Burell, Olle		S	16:00	20:43
91	Byström, Felix		SD	17:25	20:43
61	Bäck, Lars		V	15:55	20:43
36	Carlsson, Christian	Namazova, Ofelia	KD	17:49	20:43
72	Cederschiöld, Anna		M	17:13	20:43
17	Edholm, Lotta		L	16:53	20:43
58	Edlund, Ingela		S	16:33	20:43
60	Edvardsson, Inger	Risberg, Eva	S	15:59	20:43
41	Elfvén, Anne-Lie		L	17:27	20:43
54	Elmgren, Claes	Salahyusuf, Suhur	S	18:01	20:43
45	Ernlund, Karin	Larsson, Elin	C	17:51	20:43
76	Fava, Daniele		L	17:39	20:43
10	Fernell-Ingelström, Yvonne		M	15:54	20:43
78	Fors, Emilie		L	17:34	20:43
42	Fälldin, Johan		C	16:03	20:43
77	Gerdes, Hanna	Backlund, Peter	L	17:46	20:43
33	Granswed Baat, Sophia		M	16:30	20:43
25	Gustafsson, Karin		S	16:31	20:43

53	Göransson, Anders	S	16:03	20:43	
11	Hamilton, Ulla	M	17:55	20:43	
86	Hansson, Martin	MP	16:07	20:43	
52	Hansson, Stefan	S	16:11	20:43	
95	Hedelin, Joakim	-	17:04	20:43	
73	Hedrup, Tom	M	17:38	20:43	
48	Helldén, Daniel	MP	15:59	20:43	
71	Hellström, Anette	M	15:56	20:43	
96	Herke, Bengt	-	17:29	20:43	
14	Hollis, Michaela	KD	17:48	20:43	
70	Häggman, Börje	M	16:50	20:43	
80	Jacobsson, Kristin	C	17:16	20:43	
29	Johansson, Tobias	V	17:37	20:43	
13	Järkeborn, Christoffer	M	17:53	20:43	
18	Jönsson, Jan	L	17:23	20:21	
12	Jönsson, Peter	M	17:49	20:43	
30	Kratz, Tina	V	15:59	20:43	
6	König Jerlmyr, Anna	M	15:58	19:57	
93	Larsson, Björn	-	16:08	20:43	
5	Larsson, Joakim	M	15:58	20:43	
74	Lennaárd, Fritz	M	17:23	20:43	
9	Lindblom, Clara	V	16:32	20:43	
84	Lindell, Anders	MP	17:36	20:43	
101	Lindholm, Alexander	S	15:55	20:43	
20	Lindstål, Fredrik	C	15:54	20:43	
16	Ljung, Björn	L	17:49	20:42	
64	Ljuslin, Maria	V	17:48	20:43	
47	Luhr, Katarina	MP	15:57	20:43	
35	Lutz, Kristina	M	15:59	20:43	
94	Malmström, Jeanette	-	16:46	20:43	
31	Mattsson Åkerström, Alexandra	V	16:03	20:43	
63	Mirsafian, Arvand	Arce Oliver, Rodrigo	V	16:01	20:43
28	Mjörnberg, Robert	V	16:39	20:43	
37	Modigh, Sofia	KD	17:52	20:43	

82	Mohamed, Ahmed Abdulahi	Joandi, Linnéa	MP	17:41	20:43
65	Mohammed, Rashid		V	17:21	20:43
85	Moreira Duarte, Mariana		MP	16:16	20:43
19	Naddebo, Jonas		C	15:55	20:42
67	Nilsson, Johan		M	17:21	20:43
107	Nordling Blanco, Sissela		FI	18:09	20:43
79	Nyberg, Claes		C	17:42	20:43
83	Obermüller, Cecilia		MP	17:39	20:43
59	Odin Ekman, Åsa		S	16:50	20:43
68	Paccamonti, Johan		M	17:36	20:43
105	Palm, Lisa	Kaharascho Fridh, Madeleine	FI	15:58	20:43
99	Pettersson, Fredrik		S	15:54	20:43
106	Rantala Bonnier, Anna		FI	17:15	20:43
51	Rashid, Salar		S	17:30	20:43
69	Redin, Jennyfer		M	16:04	20:42
62	Rooth, Rose-Marie		V	17:31	20:43
26	Räihä, Mirja		S	16:18	20:43
44	Sabet, Banar		C	16:23	20:43
57	Said, Suleiman		S	17:56	20:43
39	Silverudd, Patrik		L	17:03	20:43
100	Sjöbergh, Ulla		S	15:54	20:43
103	Sjölander, Johan		S	17:06	20:43
15	Slottner, Erik		KD	16:03	20:42
40	Smedberg Palmqvist, Isabel		L	17:57	20:43
75	Solberg, Eva	Nilsson, Jonas	M	17:53	20:43
55	Stavling, Margareta		S	16:13	20:43
27	Stenudd, Sara		V	16:04	20:43
34	Ström, Andrea		M	15:54	20:43
66	Sundin, Bo		M	16:24	20:43
32	Svärd, Lars	Gustavsson, Berthold	M	16:43	20:43
81	Tonell, Lennart		MP	15:58	20:43
22	Valeskog, Jan	Raneke, Stian	S	17:41	20:43
38	Valier, Mikael	Örbrink, Nike	KD	16:42	20:43
87	Vikhe Patil, Nila	Okojevoh, Tiemon	MP	17:20	20:43

98	Vikman, Arvid		S	16:35	20:43
90	Vinge, Linnéa		SD	15:56	20:43
89	Wallmark, Peter		SD	15:56	20:43
102	Walther, Ulf		S	17:05	20:43
21	Wanngård, Karin		S	16:51	20:43
8	Warlenius, Rikard	Jama, Hassan	V	16:02	20:43
4	Wedin, Dennis		M	16:01	20:43
88	Westmont, Martin		SD	15:56	20:43
43	Wicklund, Susanne		C	15:54	20:43

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 2 september 2019

§ 3 Nr 2019:31 av Torun Boucher (V) till Jonas Naddebo (C) om Kulturskolan

Anförande nr 1

Borgarrådet N a d d e b o (C): Jag ber att få hänvisa till det utskickade svaret.

Anförande nr 2

T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag får tacka så mycket för Jonas Naddebos svar på min interpellation. Jag får till och med tacka för att han alls har svarat på interpellationen, med tanke på alla bordlagda interpellationer före denna.

Jag tänker börja med att citera Astrid Lindgren, som 1991 skrev ett brev till kommunfullmäktige. Det börjar så här: Är det någon av er, kära kommunfullmäktige, som minns Elsa Olenius? Hon gick raka vägen till Stadshuset och frågade Hjalmar Mehr, som då hade hand om Stockholms finanser, om han för sin del kunde förstå vilket utomordentligt medel en teaterverksamhet kunde vara för att väcka ungdomars kulturintresse, deras fantasi och deras glädje över en rolig och meningsfull sysselsättning. Och om han förstod det – ville han då ge bidrag till en sådan verksamhet? Det ville Hjalmar Mehr. Han var en mycket klok karl, och han förstod att en sådan verksamhet, sådan som Elsa skisserade den, skulle kunna göra även huliganer och värstingar till välanpassade och skötsamma ungdomar.

Så långt Astrid Lindgren. Hennes brev till oss handlade då om en avgiftshöjning som riskerade att utesluta mindre bemedlade familjer. Men det finns en poäng i detta inlägg som nu återigen står i fokus för denna debatt, och jag ska låta detta första inlägg avslutas med den poängen. Kultur kan vara grädde på moset och ett nöje för stunden, men kultur kan också vara emancipatoriskt i ordets rätta bemärkelse: frigörelse från underordning. Det är stora ord, men de kokar ned till att det är skillnad på att prova ett musikinstrument eller att göra dramaövningar i ett klassrum – i sig viktigt, men någonting annat – och att på riktigt sätta upp en komplett föreställning, en konsert eller en utställning. Det senare är att ta barnen på allvar. Det betyder olika mycket för olika barn, men det är själva kvintessensen i Astrid Lindgrens tilltro till att teater har kraft att göra huliganer och värstingar till välanpassade och skötsamma ungdomar. Att ta barnen på allvar i såväl förväntningar som resurser är pudelns kärna i kulturskolans framgång. Det är också därför jag har skrivit interpellationen.

Anförande nr 3

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Torun, för att du lyfter den här viktiga frågan om kulturskolan! Jag delar din åsikt att kulturskolan är en otroligt omtyckt och viktig verksamhet för barn och unga i Stockholm. Det är en plats där man kan testa och lära sig olika kulturella uttryck men

också utveckla sin egen förmåga att bli en av de allra bästa som vi har i vårt KAP-program, som det kallas.

Jag vill också slå fast att kulturskolan är en av de verksamheter som jag vill både värna, vårda och utveckla. Det finns ett stort engagemang både hos oss politiker och hos elever, föräldrar och personal. Det tycker jag är fantastiskt roligt att se när vi tittar på kulturskolan. Du var inte jättetydlig med det i just det här inlägget, Torun, men jag är samtidigt mån om att tona ned den oro som ni från oppositionen sprider. I din interpellation skriver du att vi har dragit ned 8 miljoner på kulturskolan. Det stämmer inte. Skillnaden mellan 2018 och 2019 års budget är 1,3 miljoner, och detta på en budget på 175 miljoner. Tyvärr har ni från oppositionen bidragit till att underblåsa en oro och även illasinnade rykten om att det handlar om en nedläggning eller om uppförstorade besparingskrav, vilket inte är fallet.

Jag och de grönbå är tillsammans otroligt engagerade i att fortsätta att utveckla kulturskolans struktur, men vi måste också våga jobba med arbetssätten och se över kostnaderna. Det finns absolut inte, som Torun skriver, några som helst ambitioner om minskningar. Vi vill nå fler barn och unga, framför allt de barn och unga som kommer från hem som inte har välfyllda bokhyllor. Min högsta prioritet för stadens kultursatsningar är barn och unga samt barn och unga från de grupper som vanligtvis inte tar del av vårt kulturliv. Där är kulturskolan en viktig central aktör, och där ser vi också enormt stora skillnader mellan olika stadsdelar. Det kan vara till exempel Bromma, där 11 procent av barn och unga deltar, till vissa stadsdelar som är nere på 1 procent i deltagande.

För att vi bättre ska kunna nå alla dessa barn och försöka få dem att förstå att kulturskolan är en viktig verksamhet att ta del av har vi jobbat med nya arbetssätt. Även under er tid jobbade man med Rum för skapande. Det är avgiftsfri verksamhet som vi från stadens sida har gått in med, och denna verksamhet leder verkligen till att vi når fler barn och unga. Den har tidigare varit finansierad av staten, och nu har vi ambitionen att kunna finansiera den i egen regi för att fortsätta med de arbetssätt som gör att vi verkligen når fler barn och unga.

Anförande nr 4

Torun Boucher (V): Du skriver i ditt interpellationssvar, och säger lite grann nu, att kulturskolan är en plats där vi ska nå många barn. Jag vill dock understryka det jag började plädера för i det förra inlägget: Vi behöver också värna den verksamhet som handlar om att fullborda och slutföra. När du skriver att du vill värna, vårda och utveckla hoppas jag att det inte bara gäller prova-på-verksamheter och att nå nya utan också att värna dem som redan finns där. Motsatsen framstår nämligen lätt, som det är i dagsläget. Just neddragningarna av teaterassistenterna spär på precis denna oro.

Det stycke i svaret där Naddebo redogör för en utbildningsmarknad i snabb utveckling gör mig inte heller direkt lugnare på den punkten. Kultur har alltid varit konkurrensutsatt, men i alla stora kulturnationer i alla tider, ända sedan Aten år 400 före Kristus, har den också varit offentligt finansierad. Att det finns ett offentligt

intresse för en kulturskola med både bredd och höjd är en viktig pusselbit till att vi har en barnkultur av världsklass i Sverige. Det är även avgörande för att det finns ett kommersiellt intresse för samma sak. Så bredda gärna, men ersätt inte, och tulla inte på kvaliteten! Kulturskolan med sin bas i Vår teater och den kommunala musikskolan erbjud både och. Kulturskolan behöver förvalta detta arv.

När eleverna har fått prova på finns i dag dessutom inte riktigt de resurser som vi skulle önska funnes för att kunna ta emot dem i den mer långsiktiga verksamheten. Flera lärare i dessa verksamheter har lyft just detta problem. Det riskerar att bli fler huvuden i statistiken, men barnen lämnas därefter åt sitt öde.

Ett par sista ord i detta inlägg ska jag också ägna åt ekonomin. Precis som i debatten om bibliotek är resonemanget att vi skärper budgethållningen genom att rätt och slätt kapa intäkterna. Den idén är ganska obegriplig. Jag förstår inte riktigt vilken näringslivsfilosofisk idé det bygger på. Det är lite som att arkitektbegreppet ”less is more” skulle kunna användas på ekonomi.

Anförande nr 5

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare och Torun! Det känns nästan som att vi får en debatt som går lite på retur från förra mandatperioden. Men då tror jag att det var motsatt sida som argumenterade om att ni genomförde för mycket prova-på-verksamheter. Nu, några år senare, ställer sig er sida upp och säger att vi ska ha mindre prova-på-verksamheter. Det här är ett konstigt sätt att byta fot.

Jag tror att vi behöver ha prova-på-verksamheter. Men som jag också nämnde i mitt förra anförande behöver vi även jobba med KAP, alltså de som verkligen vill specialisera sig på sitt instrument, utvecklas och kanske bli en av dem som går vidare och läser på våra musikaliska högskolor. Vi behöver både jobba med dem och med att nå dem som vanligtvis inte kommer till vår verksamhet. Det är sådana argument som vi ständigt får höra från den röda sidan av den här salen, och det är konstigt att jag nu får argumentera för det som ni ständigt påminner oss om: vilka vi behöver nå med kultur. Där tycker jag att kulturskolan har ett väldigt viktigt arbetssätt.

När det gäller kvaliteten tror jag att vi kommer att kunna diskutera exakt vilken kvalitet och vilken nivå på de olika delarna vi ska ha. Jag tror att vi behöver jobba med kulturskolan så att vi kan nå fler med den verksamhet vi har. Det vi jobbar med är att se över våra lokalkostnader för att vi inte ska binda alltför mycket resurser i dem. Vi ska i stället ha möjlighet att genomföra detta i till exempel skolans lokaler. Det finns också en annan poäng med att ha mer av kulturskolans verksamhet i skollokaler. Många familjer i ytterstaden litar på skolan, men man vill inte släppa iväg sina barn till andra fritidsaktiviteter. Därför behöver vi både när det gäller idrott och när det gäller kultur ha mer av dessa aktiviteter i skolorna, för då är man redan på plats.

Men som med all annan verksamhet måste även kulturnämndens verksamhet utformas och omformas efter den efterfrågan som finns. Torun berörde detta lite grann i anförandet: Hur ska vi med digitala verktyg till exempel kunna jobba ännu

mer med film och sådana bitar i verksamheten? När det gäller finansieringen kan vi konstatera att de kostnadsökningar som vi under många år har känt till och som även fanns under er tid vid makten valde ni att inte göra speciellt mycket åt. Ni kände till det, och förvaltningen varnade för utvecklingen. Det vi nu har gjort är att vi har tagit tjuren vid hornen och tittat över kostnadsutvecklingen långsiktigt. Om man gör det kan man också utveckla verksamheten.

Hur tror man från den röda sidan av salen att man får till utveckling i verksamheterna när bibliotekarierna eller kulturskolan aldrig känner att man satsar på dem trots att politikerna står i fullmäktigesalen och säger att nu satsar vi? *Nu* tar vi nya tag, och de satsningar som vi kan göra framåt kommer också att märkas i verksamheterna.

Anförande nr 6

Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Borgarrådet Naddebo sa att detta var som en debatt som kommer tillbaka. Det som kommer tillbaka för mig är egentligen den senaste budgetdebatten, där vi från oppositionens sida varnade för att de nedskärningar som görs i kulturbudgeten kommer att märkas i verksamheten bland vanliga stockholmare. Det gäller både kulturskolans, bibliotekens och andra områden.

Det ständiga svaret är att det görs lokaleffektiviseringar. Jag är den förste att välkomna lokaleffektiviseringar. Men då skulle man ha önskat att de pengar som frigörs genom att göra smartare lokallösningar skulle kunna användas för att bygga ut själva verksamheten i ett växande Stockholm. Redan det faktum att budgeten minskar med 1,7 miljoner är ett steg åt helt fel håll. Om jag jämför med skolbudgeten, som när jag började som skolborgarråd var 17 miljarder – tror jag – blir det ungefär en halv eller uppemot en miljard mer per år därför att Stockholm växer. Det är egentligen precis samma behov på kulturskolans område, om kulturskolan ska växa i takt med befolkningsökningen på samma sätt som grundskola, gymnasieskola och förskola. Den här budgeten skulle alltså ha behövt öka med åtminstone några miljoner om man hade en tvåprocentig ökning. Där skulle man kunna påstå att det fattas ett antal miljoner.

Det är som sagt bra att göra smarta lokallösningar, men det går många gånger inte särskilt fort att få det här på plats. Det är därför vi ser att den dåligt genomtänkta budget som ni i de fem Stockholmsallianspartierna röstade igenom har lett till att stockholmare visst märker att det blir försämringar. Det är barn som är ledsna över att deras lärare har försvunnit eftersom de tillhörde dem som var timanställda, som kanske jobbade deltid eller som var vikarier. Många av dessa lärare kanske är de absolut bästa. De kan ha en frilanskarriär som gitarrist och kanske har jobbat 20 eller 40 procent också i kulturskolan. Det är väldigt tråkigt att se de negativa effekter som redan har skett under 2019.

Min fråga till borgarrådet Jonas Naddebo är därför: Hur ser skissen till en långsiktig tillväxtstrategi för kulturskolan i Stockholm ut? Och vad är det för ambitioner vi kan sitta här och hoppas på inför nästkommande budgetår?

Anförande nr 7

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, åhörare och ledamöter! När man hör Olle Burell här i talarstolen hänvisa tillbaka till budgeten kan man tro att Olle Burells egen budget skulle räcka. Men det är så att även Socialdemokraternas budget har effektiviseringskrav, och det är också så att de miljoner som man tillför kultursidan – och detta är ändå en oppositionsbudget – inte heller skulle ha räckt för att klara alla de kostnadsökningar som vi har. Vänsterpartiet kanske klarar av det i sin budget; där tror jag att man är på gränsen eftersom man tar bort alla effektiviseringar. Men det är ju också så att Vänsterpartiet inte tror att kommunal verksamhet någonsin kan effektiviseras, så det är en helt annan fråga.

Åter till Olle Burells fråga: Ni hade fyra år på er att hantera de här kostnadsökningarna. Som jag minns det var det inte speciellt många gånger som ni tittade på vilka lokaler vi skulle kunna effektivisera och på vilket sätt vi skulle kunna få mer resurser till verksamheten. Jag kan dra en parallell till Internationella biblioteket, som vi nu flyttar och hittar nya lokaler till. Där är det en kostnadsminskning på lokaler på runt 5,7–5,8 miljoner per år. Dessa resurser går såklart in till verksamheten, och dem kan man sedan skapa verksamhet för inom biblioteket.

På samma sätt jobbar vi inom kulturskolan med att försöka få effektivt nyttjade lokaler. Det är inte alltid så att varje slant kommer ned till kulturskolans verksamhet när vi pratar om skollokaler, men om man tittar på staden som helhet har vi väldigt stora resurser att spara om vi kan använda redan existerande skollokaler som vi redan betalar. Men där behöver kulturskolan utveckla sitt arbetssätt och sitt erbjudande till skolorna så att det verkligen blir intressant för skolorna att jobba med kulturskoleverksamhet. Det har man gjort när det gäller El Sistema; där har man fått till ett bra samarbete mellan kulturskolan och skolorna, där skolorna verkligen tjänar på samarbetet. Jag tror att vi skulle kunna jobba mycket mer effektivt med att skapa ett gemensamt erbjudande till skolorna, som skulle kunna ta del av den verksamheten.

Detta om kostnadsökningar – man skulle kunna tro att det bara handlar om kronor och ören när vi pratar om kulturskolan. Men det är faktiskt inte bara detta det handlar om. Det handlar om att kulturskolan måste möta de nya behoven med nya arbetssätt. I en snabb omvärld måste också kulturskolan hinna springa ifatt. Om vi ska ta vara på och utveckla verksamheterna långsiktigt behöver också kulturskolan möjlighet att göra detta. Nu, genom omorganisationen, har vi också minskat kostnadstrycket. När man tillför resurser, vilket jag hoppas att vi nu gör med den nya budgeten, kommer dessa resurser att kunna gå till verklig utveckling och inte till att täcka ökade kostnader, som det gjorde under er tid.

Jag ser jättestora utmaningar med digitaliseringen och med hur vi kan göra så att kulturskolan verkligen blir en av de främsta aktörerna för att använda de nya verktygen så att kulturen kan ta de nya stegen i den digitaliserade världen.

Anförande nr 8

T o r u n B o u c h e r (V): Inledningsvis vill jag göra en liten tillbakablick på det jag sa först. För att på riktigt sätta upp en komplett föreställning, utställning eller konsert behövs också lokalerna. Jag tycker att det är ett problem att vi drar ned på lokaler.

I övrigt vill jag bemöta Jonas Naddebos kritik mot oppositionen för att man sprider rykten. Jag har bemött detta tidigare här i talarstolen. Nej, vi hittar inte på. Vi förhåller oss till den information vi får, bland annat det vi kan läsa i samverkansprotokollen. I dessa protokoll kan man läsa att flera samverkansmöten i våras avslutades med att arbetstagarorganisationerna var oeniga. Det är inte så vanligt. Anledningen till oenigheten var att inte heller de ansåg att de hade fått tillräckligt med information för att kunna genomföra en samverkan. I verksamhetsplanerna står det i själva verket mycket lite. Det faller därför tillbaka på Naddebo själv om han tycker att vi sprider felaktigheter.

Naddebo skriver i interpellationssvaret att satsningar tidigare i stor utsträckning har ätits upp av effektiviseringskrav och kostnadsökningar i form av pris- och löneökningar. Det var det du nämnde nu också. Det håller jag naturligtvis med om; det är sant. Men Naddebos åtgärd är dock att ytterligare öka effektiviseringskraven och att inte alls pris- och lönekompensera. Jag vet inte om du på fullaste allvar menar att vi därmed värnar verksamheterna. För mig går det helt enkelt inte ihop.

Vad är en för hög kostnad och en för hög kostnadsutveckling i det här sammanhanget? För hög i relation till vad? Vi är ju huvudstaden i Sverige. Vad får friskfaktorer som en aktiv fritid och ett stabilt sammanhang kosta? Vi kan där ge människor bättre förutsättningar att inte hamna i utanförskap senare i livet. Det här är en av många insatser där vi kanske kan göra även huliganer och värstingar till välanpassade och skötsamma ungdomar, som Astrid Lindgren tyckte.

Läraryrket skriver till slut i samverkansprotokollen från i våras att det är kulturskolans lärare som kommer att få betala priset med försämrade arbetsvillkor, sämre lokaler, färre kollegor och högre arbetsbelastning. De menar vidare att Stockholms barn och unga kommer att få det svårare att hitta en plats på en kurs samt att det kommer att vara fler elever per grupp, vilket påverkar kvalitet och möjlighet till lärande. Det är inte jag som underblåser denna oro, som Naddebo menar. Det är kulturskolans lärare som oroar mig. Till skillnad, kanske, från kulturborgarrådet har jag bestämt mig för att ta deras oro på allvar.

Anförande nr 9

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tycker att Torun hade många intressanta och bra frågor, och jag fortsätter lite grann på hennes spår. För många år sedan fick jag upp ögonen för den statliga utredningen *Tänka framåt, men göra nu – Så stärker vi barnkulturen*. Det var en utredning som tog ett helhetsgrepp. Den handlade om allt ifrån styrdokument till kulturskolan. Den innehåller mycket som fortfarande är klokt, och vi har mycket att vara stolta över när det gäller barnkulturens ställning i Sverige.

Du, Jonas Naddebo, har gjort en hel del den här vårterminen. Men jag tycker ändå fortfarande att det är lite oklart hur du tänker framåt. I ett Stockholm som växer behöver även kulturskolan växa; där är vi överens. Vi behöver fler lärare och fler lokaler i fler stadsdelar så att fler barn och unga kan ta del av verksamheten. Facken beskriver att omdaning av kulturskolans verksamhet går för fort och att det verkar som att beslut fattats utan verklig insikt i verksamheten och utan konsekvensanalys. Jag instämmer; jag tycker också att det har gått fort. Jag är osäker på om det har gjorts någon särskild barnkonsekvensanalys utifrån de beslut som är fattade. De förändringar som sker påverkar ju uppenbart barn.

Jag har också läst förhandlingsunderlagen. Där skriver man att det inte försvinner några arbetsuppgifter men att färre teaterföreställningar med stöd från teaterassistenter kommer att genomföras och att teaterföreställningarna fortsättningsvis kommer att genomföras med tillräckligt god kvalitet. Detta gör mig nyfiken. Föreställningarna ska alltså genomföras med *tillräckligt* god kvalitet, men jag undrar: Varför inte mer än så? Jag tycker att våra barn i Stockholm ska ges möjlighet att utöva och ta till sig de allra bästa föreställningarna. När jag går på dansföreställningar och liknande blir jag hänförd både av kostymerna och av dansstegen. De är viktiga. Det sker en neddragning av teaterassistenter, varav en del är kostymörer. I en del av budgeten föreslås att barn och föräldrar själva ska ta ett större ansvar för kostymer. Jag är rädd för att man i och med detta exkluderar barn som lever på marginalen men som kanske ändå har lyckats hitta till kulturskolan.

Jag är lite nyfiken på om du anser att det räcker med tillräckligt god kvalitet när vi egentligen har möjlighet att styra politiken för att skapa förutsättningar för god kvalitet, där det finns plats för alla barn.

Anförande nr 10

Borgarrådet B u r e l l (S): Fempartialliansen sänkte skatten med 15 eller 16 öre. Jag kommer inte riktigt ihåg, och ingen annan stockholmare kommer ihåg. Det var ungefär 40–45 kronor för en medelinkomsttagare. Det betyder 450 miljoner kronor som egentligen slösades eller slumpades bort, när man i stället hade kunnat använda dessa pengar för att satsa på viktiga verksamheter i ett växande Stockholm. De behövdes inom förskolan, och de behövdes inom socialtjänsten och inom kulturen. Där drog man i stället ned budgeten med ungefär 45 miljoner kronor, om man räknar in Stadsarkivet.

Kulturborgarrådet har vid upprepade tillfällen sagt att stockholmarna inte kommer att märka detta. Jag tycker att det är beundransvärt – och nu är jag inte ironisk. Jag ser hur kulturborgarrådet kämpar för att å hela fempartialliansens vägnar förklara detta och få nedskärningar att framstå som satsningar. Det kan inte vara särskilt lätt!

Detta handlar egentligen om kulturskolan, men Jonas Naddebo valde själv att i sitt sista inlägg – och det är synd att det var det sista inlägget, för jag skulle vilja diskutera det här mer – också dra in Internationella biblioteket. Jag ska inte säga alltför mycket om det eftersom Jonas Naddebo inte kan kommentera det, men jag skulle gärna vilja återkomma till just hur man genomför lokaleffektiviseringar. Vi

var med på detta ärende från Socialdemokraternas sida, men vi skrev också i ett särskilt uttalande att vi är med på det under förutsättning att man kan se till att det inte drabbar verksamheten, att bokbestånd kan hållas ihop och att personal kan hållas ihop på ett sätt som är bra.

Vi har i denna konstruktiva anda försökt att komma med nya förslag utifrån att vi ser att man inte lyckas göra detta på ett bra sätt – det har ju väckt enorma reaktioner, varav man kan förstå en hel del – om att man skulle kunna titta på om det är möjligt att flytta verksamheten till Kulturhuset Stadsteatern, där det enligt vad vi förstår finns ytor som inte är exakt bestämda. Men då är Jonas Naddebos svar inte detta: Det kanske är intressant att titta på, även om det tyvärr antagligen inte är särskilt realistisk. Svaret blir i stället: Detta är djupt oseriöst från Socialdemokraterna! Jag tycker inte att det är ett särskilt bra sätt att försöka komma framåt. De här piruetterna för att försöka bortförklara de nedskärningar som nu sker till följd av fempartialliansens budget för Stockholm 2019 fortsätter.

Jag hoppas, fru ordförande, att vi kan se helt andra tongångar och takter i nästa kulturbudget.

§ 5 Nr 2019:37 av Clara Lindblom (V) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om försäljning av centrum

Anförande nr 11

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag skulle vilja hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 12

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag börjar med att tacka för svaret, även om jag måste säga att innehållet, och framför allt tonen, förvånade mig. I interpellationen ställer vi ett antal frågor om huruvida det finns planer på att sälja fler centrum än Vällingby, vilket är relevant med tanke på den oro som finns runtom i staden. Jag frågar också hur försäljningen av centrum påverkar bolagens resultat och om finansborgarrådet och majoriteten kommer att väga in risker för ett försämrat trygghetsarbete vid eventuella centrumförsäljningar. Det är ganska relevanta frågeställningar, om jag får säga det själv.

Svaret som vi får är nästan aggressivt. Det är ett aggressivt brandtal för utförsäljningar av kommunala fastigheter, inklusive centrumanläggningar. Finansborgarrådet konstaterar i en passus att det inte finns några konkreta planer på att sälja fler centrum än Vällingby, men hela svaret är egentligen en argumentation för att göra just detta. Det gör mig orolig.

Det finns också några andra saker i det här fallet som jag skulle vilja kommentera. För det första säger finansborgarrådet att allmännyttans primära uppdrag är att bygga och förvalta hyresrätter, att detta är kärnuppdraget och att det är i princip detta man ska hålla sig till. Jag skulle vilja säga att om man ser till lagen om allmännyttiga bostadsbolag är uppdraget om det allmännyttiga syftet betydligt bredare än så. Våra bolag ska främja bostadsförsörjningen i kommunen, de ska tillgodose behovet av bostäder hos alla delar av befolkningen, erbjuda hyresgästinflytande och, inte minst, ta ett socialt ansvar.

En av de viktigaste aspekterna när det handlar om att ta ett socialt ansvar och det man kan göra som fastighetsägare är att säkerställa att det inte bara är tryggt i fastigheterna, med hjälp av till exempel god förvaltning. Också närområdet och centrumet i stadsdelen är minst lika viktigt. En seriös fastighetsägare har utvecklingsplaner för centrum, stöder handeln i sin verksamhet, erbjuder olika säkerhetslösningar och deltar i lokal samverkan. Det vi har sett från erfarenheterna från ytterstaden är att en viktig framgångsfaktor är att allmännyttan är drivande. Allmännyttan har ordförandeposten i fastighetsägarföreningen i västerort och i Järva. Vi ser till exempel att Stockholms hem är en bärande del i Skarpnäckslyftet, som har pågått sedan flera år tillbaka.

Det är däremot desto svårare att få med privata fastighetsägare och bostadsrättsföreningar. När centrum säljs ut eller när allmännyttans bestånd minskar genom utförsäljning till privatvårdar eller ombildning, som vi har sett i till exempel

Östberga, blir också trygghetsarbetet lidande. Jag tycker att det är sorgligt att man inte fick en bättre argumentation kring just detta. Finansborgarrådet, som säger sig vilja jobba mycket med stadsutveckling och ökad trygghet, borde se vilken strategiskt viktig roll våra allmännyttiga bostadsbolag har, eller åtminstone bemöta vilken risk det finns med att sälja ut dem till privata aktörer.

Anförande nr 13

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för interpellationen, som ändå tydliggör att vi har olika syn på vem som äger exempelvis centrumanläggningar och konsekvenser av det.

Vi sitter nu i samarbete med många seriösa fastighetsägare om just en trygg stadsutveckling. Det finns många som är aktiva och som vill ta ett större ansvar. Det handlar både om platser som Sergels torg, där vi nu jobbar med fastighetsägare tillsammans med stadsdel och annat för att trycka bort droghandeln och få in ökad rörelse och fler män, kvinnor och barn som vill vistas i området. Men vi gör det också på många andra håll. Det kommer vi att fortsätta med, så jag vill inte alls döma ut privata fastighetsägare som att de på något sätt skulle vara oseriösa i trygghetsarbetet. Tvärtom tror jag att vi kommer att kunna se ett ännu tätare samarbete för framtiden.

För oss är det viktigt att vi nu inte hamnar i en situation där vi börjar köpa tillbaka centrumanläggningar. Vi talar om en prislapp på kanske 100 miljoner för att köpa ett centrum, exempelvis i Rågsved. Det är snarare så att vi måste jobba ännu mer för att få ökade intäkter till staden och få ordning på stadens ekonomi efter fyra år av fördubblad skuldsättning. Man har haft en ohållbar utdelning, och man har minskat det egna kapitalet för Stockholm Stadshus med 2 ½ miljard, vilket motsvarar en skattehöjning på 90 öre. Det är klart att just denna skuldsättning är oerhört allvarlig, och vi behöver jobba med att hålla i och minska den så att vi inte sitter med höjda räntekostnader om ränteläget förändras.

Vi fortsätter att satsa på trygghetsfrågor med ordningsvakter, kameraövervakning och annat. Det handlar om förstärkningar i den fysiska miljön. Samtidigt initierar vi satsningar på det förebyggande arbetet för att minska brottsligheten och öka den upplevda tryggheten. Här kan givetvis allmännyttan vara viktig, men som sagt också privata aktörer som finns i vår stad och som tänker långsiktigt. De tänker att en trygg plats kring ett centrum är något som ligger också i deras intresse. Det kommer att kunna attrahera fler framtida kunder. Detta finns alltså i samarbetet: en gemensam ambition och vilja att jobba med trygga platser där människor vill vara.

Så nej, just nu finns det inga andra planer än Vällingby. Det är också det jag svarar i vårt yttrande till interpellationen. Jag vet också att min kollega Dennis Wedin gärna vill vara aktiv i debatten, så vi lär återkomma. Men som sagt: Svaret finns, och jag tycker att det är tydligt vad det står. Vi har helt enkelt olika syn. Det här kommer inte att riskera något trygghetsarbete i mitt perspektiv.

Anförande nr 14

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill bara påminna finansborgarrådet om att kreditbetyget sänktes under din mandatperiod och inte under vår. Det är klart att man ska samverka med privata fastighetsägare. Det är därför Svenska Bostäder och Familjebostäder är drivande i fastighetsägarföreningar bland annat på Järva, i västerort och i söderort.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att du inte ser den strategiska betydelse som allmännyttan har, till exempel i arbetet kring Järvalyftet eller i Skarpnäcksllyftet. Där har man en långsiktigt seriös allmännyttig aktör med ett allmännyttigt syfte som faktiskt både äger och förvaltar bostäder och själva centrumet. Det är anmärkningsvärt att du inte ser skillnaden mellan förvaltning av till exempel Rågsveds centrum och Husby.

Jag tycker också att det är anmärkningsvärt att du inte har någon förståelse för att man är orolig. Det måste du väl ändå ha viss förståelse för. Det är anmärkningsvärt att du svarar som du gör och säger i en passus att det inte blir några försäljningar just nu och har en lång argumentation för motsatsen.

Återigen: Låt oss titta i backspeglarna! Hur såg det ut senast Stockholms stad sålde centrum till en privat aktör? Det var när din partikollega Kristina Alvendal sålde Centrumkompaniet – tio lokala centrum, bland annat Tensta, Rinkeby och Bredäng, till det brittiska skandalbolaget Boulton. I det fallet fick man just det som du efterfrågar – en lång rad löften om att man skulle förvalta långsiktigt och utveckla centrum. Problemet är att det är omöjligt att juridiskt binda en köpare på det sättet. Resultatet av Boultonaffären var inte utvecklade centrum. Det var chockhöjda hyror, kraftigt försämrade förvaltning och handlare som gick i personlig konkurs. Jag har personligen pratat med i princip alla handlare som finns, i alla fall i norra Järva, och jag har mött människor som har gråtit på grund av att de har fått se sina livsbesparingar gå upp i rök. Det här drabbade inte bara enskilda personer och skapade extremt tragiska livsöden; det påverkade också centrumet och trivseln i hela området. Rågsved är ett otroligt bra exempel på en fastighetsägare som över huvud taget inte sköter sin förvaltning.

Jämför med hur det ser ut i butikslokalerna i Rågsved och den mark som förvaltas av fastighetsägaren. Det gäller uppe vid fritidsgården, till exempel. Jämför de rabatterna med den mark som förvaltas av trafikkontoret eller parkourparken bakom Rågsveds centrum! Man måste se att när det gäller just ytterstadscentrum är det strategiskt viktigt att det är en stabil ägare, och där är allmännyttan garanten för en stabil förvaltning och för att alla stockholmare oavsett vilken del av staden man bor i – även de som bor i förorten – får trygga, levande och välskötta centrum. Det kan man inte lämna över till privata aktörer.

Anförande nr 15

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det är inte läge att börja köpa en massa centrumanläggningar nu med den skuldsättning som staden har. Det är

ohållbart höga nivåer. Jag vill bara fastställa att vi inte har något sänkt kreditbetyg, men vi riskerar att få det om vi inte gör någonting åt de rekordhöga skulderna.

Vi måste se till vad som är viktigt för levande och trygga centrum. Det är bland annat att jobba med småhandlarna. Det är också därför vi initierar ett arbete med en bättre näringslivspolitik för de mindre företagen så att vi får fler branscher, inte minst i områden som Rinkeby, som kan behöva se en tillväxt. I dag skiljer det sig mellan stadsdelarna så att vi har många tillväxtbranscher i exempelvis Kista, men det finns inte alls en lika stark grogrund i Rinkeby. Jag tror att det är viktigt att vi inte bara jobbar med centrum utan också med företagen och entreprenörskap lokalt. Jag tror att vi kan göra ännu mer, vilket också ligger i planeringen framåt. Vi vill jobba med de små företagens villkor.

Vi ser att det finns flera seriösa aktörer som vi jobbar nära med. Du pratar om trygga stadsrum. De här aktörerna finns där, och de vill jobba tillsammans med oss. Många kan uppleva att det har varit lite sisådär tidigare, men nu finns det en gemensam vilja att jobba tillsammans. Det gäller såväl fastighetsägare som handlare, kommuner, polis och andra som nu kan titta på hur vi kan öka rörligheten i det offentliga rummet kring centrum som människor rör sig till och från. Inte minst i kollektivtrafiknära anknutningar behöver vi jobba med denna typ av utveckling, vilket också görs. Vi har inga andra planer än att just utreda Vällingby centrum. Det är det jag kan svara på här och nu.

Jag tycker inte att det är rimligt eller ekonomiskt ansvarsfullt att börja öppna upp för att vi ska köpa tillbaka centrumanläggningar. Det handlar snarare om att visa på samarbetsvilja och att jobba tillsammans i trygghetsfrågan framåt, vilket redan har börjat ge resultat. Jag var på Sergels torg tidigare, och där vittnar man om att redan det vi har gjort under sommaren har börjat ge resultat i form av ökad trygghet. Man kan se att brottsligheten har minskat och så vidare. Det är detta spår vi ska fortsätta med, och det tycker jag är ansvarsfullt. Då tar vi också tryggheten på allvar.

Anförande nr 16

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu satte Dennis upp sig på talarlistan efter att jag har haft mitt sista inlägg. Jag passar gärna och tar den flanken.

Förlåt, Anna, du har helt rätt. Vi är satta under observation för att riskera ett sänkt kreditbetyg under din mandatperiod. Det var fel av mig att säga att betyget har sänkts, men det kan göra det. Jag vill bara nyansera lite grann kring låneskulden och vad som behöver göras. Den enskilt största posten om vi ser till våra investeringar är Henriksdals reningsverk. Investeringar i vatten och avlopp är taxefinansierade. Det är alltså investeringar som egentligen betalar sig själva. Samma sak gäller egentligen bostäder i bemärkelsen att man får en extremt god avkastning på bostäder. Hyresfastigheter är en långsiktig och stabil inkomstkälla. Så länge man har en stabil driftsbudget är inte en hög investeringstakt och lånegrad problematiskt. Problemet uppkommer när man urholkar driftsbudgeten och till exempel försämrar intäktsidan, vilket är vad som har skett nu.

Det låter på Anna som att vi över huvud taget inte bedrev någon fastighetsägaresamverkan med privata aktörer under förra mandatperioden. Det är klart att vi gjorde det! Fastighetsägarföreningens arbete i västerort, Rågsved och söderort ska inte på något sätt osynliggöras. Vi har haft ett arbete som väldigt mycket liknar business development-samarbetena, New York-modellen och så vidare i Stockholm under lång tid. Det är alltså någonting som har gjorts.

Däremot tycker jag att det är väldigt intressant att så fort Alliansen talar om aktiv fastighetsförvaltning – det är det fina modeord som dyker upp – är det alltid försäljning av fastigheter som avses, och inte förvärv. I min värld handlar det både om förvärv och om försäljning av fastigheter om man jobbar med aktiv fastighetsförvaltning. Faktum är att när det gäller Rågsveds centrum – om vi nu ska ta den diskussionen när jag precis ska göra mitt sista inlägg – är Rågsved ett ytterstadsområde, som vi alla vet. När man frågar de boende om vilket område i stadsdelen man är mest missnöjd med och känner störst otrygghet i är det centrum. Centrumet har tillåtits förfalla under lång tid. Posten slutade till och med att dela ut brev för att man inte kunde ordna med postboxar. Elen har stängts av. Man har lagat belysning med buntband. Där har man en fastighetsägare som inte ens är med i fastighetsägarföreningen. Det här drabbar alla Rågsvedsbor och hela stadsdelen. Det gäller både den fysiska utformningen av centrum och den kontinuerliga förvaltningen av ett centrum, som är oerhört viktigt för stadsdelen.

Därför tycker jag att detta är oroväckande. Du säger att det just nu inte finns några planer för centrum. Men jag hör på dig, och jag kan läsa i ditt svar, att du inte stänger dörren helt. Jag ber dig: Läs och lär och fundera på vilka lärdomar man kan dra av försäljningen av Centrumkompaniet! Tio centrum såldes till Boulton. Gå ut och prata med de handlare som fortfarande är kvar! Det har jag gjort. Vi behöver värna våra lokala centrum, och då är ett strategiskt ägande från stadens sida oerhört viktigt.

Anförande nr 17

Borgarrådet W e d i n (M): Jag ska se till att inte ställa några frågor som Clara Lindblom inte kan svara på nu för att jag gick upp så sent i talarstolen. Det är en väldigt intressant debatt om centrumanläggningar. Vi har, som Anna var inne på, olika bilder. Jag tycker att Clara Lindblom tar upp några saker som är rimliga när det gäller grundfrågan. Vi ska exempelvis dra lärdom av de affärer som har gjorts tidigare och se vad som kan göras bättre. Det är helt rimligt att göra det, och det ska vi givetvis säkerställa.

Som Anna König Jerlmyr har varit inne på är det *en* försäljning som är aktuell och som vi kollar på under mandatperioden, nämligen Vällingby centrum. I ett läge då det skulle bli aktuellt är givetvis grundkonceptet att vi hittar en seriös och långsiktig ägare som givetvis också jobbar med staden och samarbetar med staden. Det är en del av affären, och det handlar inte om att bara gå på högstbjudande. Det är givetvis en viktig förutsättning framåt.

Det är värt att göra ytterligare en poäng. Nu målas bilden upp av att vi ska sälja alla centrumanläggningar. Det ska vi inte göra. Det är *en* som är aktuell, och det finns

många som staden äger i dag: till exempel Gubbängens centrum och Årsta centrum. Stockholmshem har exempelvis centrum och fastigheter i olika omfattning i Bagarmossen, Hökarängen, Skarpnäck och Solberga. Det finns en rad olika centrumanläggningar i dag som staden fortsätter att vara en aktör i i dessa närområden. Då är en viktig grundförutsättning att säkerställa samarbete med lokala fastighetsägare, precis som har nämnts om Järva fastighetsägare, där man har ett gott samarbete lokalt. Det är sådant vi ska värna. Det är där staden kan vara en god aktör för exempelvis trygghet. Det är någonting som den grönbå majoriteten jobbar framåt med. Vi jobbar utifrån att vi som bostadsbolag ska ta exempelvis ett socialt ansvar.

När det kommer till aktiv fastighetsförvaltning vill jag poängtera att en grundförutsättning inte bara handlar om att sälja. Det är inte bara det som är aktiv fastighetsförsäljning. Den biten handlar om att vi ska lägga resurserna rätt. Vi ska inte äga någonting som inte är stadens kärnuppgift. Det handlar om att styra resurserna och prioriteringarna rätt och givetvis om att kunna prioritera underhållet av fastigheterna. Det är där vi ser att man har haft problem när Socialdemokraterna håller i klubban. Då prioriterar man inte underhållet, och vi har fastigheter som står och förfaller. Det är en viktig utgångspunkt för detta.

Nu är det motiverat med en fråga till den vänsterpartist som har satt upp sig på talarlistan efteråt: Ni säger att det skulle kosta 100 miljoner kronor att köpa det för staden. Hur många fler centrum gäller det? Ni säger att det gäller Rågsveds centrum. Det skulle kosta 100 miljoner kronor att köpa det för staden. Hur många fler, och vilka, centrum är det ni vill köpa? Vad skulle prissumman vara för Stockholms skattebetalare? Och i så fall – vad ska bort?

Anförande nr 18

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Jag tänkte svara på interpellationssvaret, men jag kan börja med att svara på några påståenden av Dennis Wedin här. Det är ingenting som hindrar en köpare juridiskt att sälja vidare eller att på något sätt förvalta ett centrum – det som har hänt i Rågsved.

Vi har fattat beslut här om att Hagsätra-Rågsved är ett utvecklingsområde där vi ska bygga och satsa. Jag förstår inte varför vi inte kan köpa tillbaka Rågsveds centrum, som vi har låtit förfalla i alldeles för många år. Dessutom har de butiker som finns där haft otroligt svårt att kommunicera med den fastighetsägare som finns där under flera år. Jag pratade häromdagen med polisen, som också har klagat på samarbetet med centrumägaren i samband med att fastighetsägaren tog initiativ till att måla om en muralmålning som var 30 år gammal och sedan skylldes på en stackars målare.

När jag läser finansborgarrådets svar tycker jag att detta öppnar upp för fler försäljningar av våra centrum, delvis för att betala era skattesänkningar. Jag förstår att ni inte får ihop er ekonomi, men det jag som en person som kommer från Rågsved inte förstår är att du står här och säger att det ska kosta 100 miljoner. Dennis, jag tror inte att du har förhandlat. Du vet inte att det kostar 100 miljoner. Men det ni visar här är att ni inte bryr er om de människor som bor i Rågsved, och inte heller om fastighetsägarna. Vi har i dag otroligt bra med alla de här fastighetsägarna,

Familjebostäder, Svenska Bostäder och Stockholmshem, Stockholm Parkering och de som äger butikerna i Rågsved. Alla är med och samverkar förutom de som äger fastigheterna som ägs av Rågsveds Fastighets AB.

Jag skulle vilja fråga finansborgarrådet varför hon inte tycker att de människor som bor i Rågsved ska få ett bra och tryggt centrum.

Anförande nr 19

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det är klart att det kan finnas bättre lämpade fastighetsägare, men också sämre. Det är klart att vi ska sätta hårt mot hårt mot dem som eventuellt inte sköter sig. Men lösningen kan inte vara att köpa tillbaka centrum. Vi har styrt i knappt ett år. Ni hade möjlighet att göra detta under fyra år, men inga sådana initiativ togs. Det är väldigt lätt att komma med lösningar i opposition när man ändå inte gjorde något när man väl hade chansen.

Anförande nr 20

H a s s a n J a m a (V): Ordförande och finansborgarrådet! Vi kan inte riktigt uttala oss om vilka förhandlingar vi hade när vi satt i majoritet under förra mandatperioden. Jag vet att det bedrevs förhandlingar, för jag jobbade nära med borgarrådet Ann-Margarethe Livh för bostadsbolaget. Men jag kan som sagt inte uttala mig om detta.

Det jag inte riktigt får ihop är varför vi inte kan köpa tillbaka Rågsveds centrum och satsa på Rågsved. Det är min fråga. Vi behöver göra det.

Anförande nr 21

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag är säker på att ingen i salen tvivlar på att Vänsterpartiet drev på i förhandlingarna för att en försäljning skulle bli av. Men det var ni som hade ordförandeklubban i bostadsbolagen under den tidigare mandatperioden, och det hände ingenting kring det förslag som ni nu tar upp. Då finns det en rimlig förklaring till detta i efterhand. Jag ser framför mig tongångarna i förhandlingsrummet: Okej, men varifrån ska pengarna komma? Det är precis det som blir aktuellt just nu. Det handlar om väldigt mycket pengar. 100 miljoner är en realistisk siffra för vad det skulle kosta att köpa tillbaka Rågsveds centrum, och då måste dessa pengar komma någonstans ifrån.

När Vänsterpartiet pratar om att satsa ska det alltid vara staden som ska vara ägare och som ska äga någonting mer. Det finns faktiskt satsningar som handlar om andra saker. Givetvis har vi nu en rad olika satsningar på våra ytterstadsområden, som handlar om alltifrån möjlighet till jobb och till utbildning. Givetvis ska vi ha florerande centrumverksamheter över hela staden. Det är vår utgångspunkt. Vi jobbar på olika sätt, exempelvis just med detta trygghetssamarbete. Vi ska få till det på fler håll runt om i Stockholm.

Men ni kommer inte ifrån grundfrågan. När man röstar fram Vänsterpartiet och ni sitter där och håller i ordförandeklubban blir er politik ändå inte av just på grund av

att den är ekonomiskt ansvarslös. Jag hör inget svar på min fråga. Rågsveds centrum är *ett* centrum ni kommer med och som ni har varit tydliga med. Men ni har varit tydliga med att ni vill köpa ännu fler centrumanläggningar. Då är frågan: Vad skulle den totala prislappen vara? Men det kanske vi kan ta i en annan debatt senare.

§ 9 Frågestund

Fråga nr 1. Stadens trygghetsarbete

Anförande nr 22

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det skedde avskyvärda saker i förra veckan: först mordet i Malmö och sedan det avskyvärda mordet som skedde i Räcksta. Det är tyvärr bara ett av det ökande antalet mord med skjutvapen i Stockholm under 2019.

Grunden, och de som ska ta tag i detta, är att det såklart är en polisiär fråga. Polisen gör sitt yttersta för att gripa gärningspersonerna. Vi har i den här salen varit överens om många insatser: ökat antal ordningsvakter och trygghetsinvesteringar, även om vi har konstaterat att pengarna inte räcker till. Men vi har i praktiken inte varit överens om det förebyggande arbetet – det som ska hindra återväxten i kriminella miljöer. När ni sparar och tar bort fältassistenter i flera stadsdelar har vi velat satsa. Och nu väljer ni att införa anställningsstopp i Hässelby-Vällingby – alltså den stadsdel där Räcksta ligger. Det blir anställningsstopp för fältassistenter.

Min fråga till finansborgarrådet blir: Hur tänker ni ändra er politik och satsa på det förebyggande arbetet nu när jag vet att ni är djupt inne i era budgetförhandlingar för 2020?

Anförande nr 23

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan! Även om det var en ganska diffus rubrik på det hela handlade det om en specifik stadsdel. Jag ska till Räcksta på torsdag, och jag får lyfta frågan då. Förhoppningsvis kan vi återkomma då och föra en dialog så att du får svar på detta.

Men generellt sett stämmer inte bilden av att vi inte skulle satsa på förebyggande insatser. Tvärtom har vi haft en lång historik där delfokus har varit viktigt. Vi började med ett team bestående av skola och socialtjänst för att lyfta unga i riskzon och höja deras kunskapsresultat. Vi vet att det är en viktig skyddsfaktor. Jag var också den som initierade sociala insatsgrupper tillsammans med dåvarande polischef Carin Götblad. Vi var först i Sverige med detta. Vi gjorde det för att vi ville fånga upp unga i riskzon, som kanske hade kriminella bröder och där den yngsta brodern var på väg fram och drogs in i kriminalitet. För att förhindra detta samarbetade vi kring det här. Det gjordes också andra insatskedjor.

Vid sidan av detta efterfrågar vi ytterligare verktyg för att komma åt det dödliga våldet. Det behövs då en regering som tar initiativ i denna riktning, och jag hoppas då att Karin Wanngård som socialdemokrat kan lyfta frågan med sin egen partiledare. Vi behöver visitationszoner för att komma åt skjutvapen, vi kommer att behöva se över straffrabatten när det gäller unga och vi kommer att behöva vidta en lång rad andra insatser som kan stärka polisens verktygslåda och komma åt det

dödliga våldet. Vi kan göra mycket på det lokala planet, men det är fortsatt begränsat inom ramen för det förebyggande.

Just nu har våldet eskalerat till en nivå som gör att vi också behöver en nationell samling kring de här frågorna. Där måste vi koncentrera alla de verktyg som polisen efterfrågar för att verkligen komma till rätta med detta. Den organiserade brottsligheten är inte sällan förknippad med droghandel. Vi gör vad vi kan, och vi jobbar förebyggande. Men mer behövs, och där behöver vi en handlingskraftig regering.

Anförande nr 24

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är självklart att de polisiära insatserna är statliga. Vi är överens om att staten och polisen har detta ansvar och skjuta till de resurser till polisen som är nödvändiga. Men låt oss fokusera på vad vi kan göra i den här salen, och vi kan göra väldigt mycket, när det gäller de förebyggande insatserna. När du var i opposition var allt ansvar mitt. Nu, när du är i majoritet, skriver du debattartiklar om att det är Stefan Löfvens ansvar.

Det jag skulle vilja se, och som skulle vara lite mer klädsamt, är att finansborgarrådet tar ansvar för det som du kan ta ansvar för. Då gäller det de förebyggande insatserna. Det är oroväckande om inte finansborgarrådet känner till att man har infört anställningsstopp i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, vilket slår mot fältassistenter och mot de förebyggande insatserna.

Vi vill alla ha en tryggare stad. Jag är medveten om det som forskningens analyser visar och delar den synen: Vi behöver jobba förebyggande. Var är era insatser?

Anförande nr 25

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Nu försöker man politisera detta på ett ganska förfärligt sätt. När det stod om skjutningarna i tidningen försökte Karin Wanngård att lyfta fram sambandet mellan detta och allt från sommarjobb till kulturskola. Det är ett oseriöst sätt att föra debatten på.

Vi gör självklart allt vad vi kan när det gäller förebyggande insatser för unga i riskzon. Vi jobbar med skolan, och vi jobbar med socialtjänst och andra för att stärka detta. Men det är klart att vi behöver arbeta ännu tydligare med polisen när det gäller avhopparverksamhet, och vi behöver framför allt verktyg för polisen för att kunna få bort skjutvapen från gatorna. Vi måste få bort den öppna droghandeln. Där är kommunens möjligheter att verka begränsade, men vi gör vad vi kan. Vi samarbetar nu med polisen på ett helt annat sätt än tidigare, och jag är övertygad om att det kommer att ge resultat långsiktigt. Men här och nu behöver vi som sagt en handlingskraftig regering som öppnar upp för de verktyg som polisen behöver.

Anförande nr 26

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det som är olyckligt i den här diskussionen är just att finansborgarrådet inte tar ansvar för det som hon är ansvarig för. Hon skyller på

att det alltid är någon annans ansvar. Det spelar ingen roll var ni befinner er. I så fall hade det kanske varit bättre att du hade suttit kvar i Sveriges riksdag och ansvarat för det ansvar som finns där. Men då tror jag att du skulle ha skyllt på kommunerna eller regionerna och sagt att det var deras ansvar.

Finansborgarrådet sätter budgeten. Ni väljer att sänka skatten. Ni drar ned på barn och unga. Ni inför anställningsstopp i Hässelby-Vällingby, som medför att fältassistenter inte kommer på plats. Om det är någon som slutar kommer ingen ny att anställas. Det är det som anställningsstopp innebär, och det är förödande när man ser på de förebyggande insatserna som så väl behövs för våra barn och unga.

Ta ansvaret där du befinner dig, och se till att skjuta till resurser till bland andra Hässelby-Vällingbys barn och unga!

Anförande nr 27

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Karin Wanngård har redan bestämt sig när det gäller nedskärningar. Faktum är att vi satsar 88 miljoner kronor på individ- och familjeomsorgen i stadsdelarna. Faktum är att vi satsar på det förebyggande. Jag har nyss redogjort för den långa rad av förebyggande insatser som vi gör. Men vi måste också jobba tillsammans med polisen. Vi tar ansvar; vi har gjort historiskt stora satsningar på trygghet. Vi har ordningsvakter som har mångdubblats i antal och nu är uppe i ett 80-tal. Vi har kameraövervakning där det behövs, på 40–50 platser, därför att polisen efterfrågar möjlighet till teknisk bevisning i områden där det har varit mycket vapenvåld och skjutningar.

Det är klart att vi gör allt vad vi förmår. Det visar också tydligt både de konkreta insatser vi gör och vad vi skjuter till i budgetmedel. Vi tar detta på allvar. Jag tycker att vi borde föra en seriös diskussion om detta och inte hålla på med vulgära argument som att det skulle handla om antalet sommarjobb. Dessutom har vi exakt samma nivå på detta som Socialdemokraterna hade när ni styrde.

Fråga nr 2. Vad händer efter nedläggningen av Internationella biblioteket?

Anförande nr 28

T o r u n B o u c h e r (V): I dag stänger Internationella biblioteket vid Odenplan. Det stänger för att verksamheten ska flyttas till Kungsholmen, men där kommer man inte att öppna förrän någon gång nästa år. Det innebär att det under fem månader inte kommer att finnas något internationellt bibliotek att besöka för stockholmarna.

Den stora volym böcker som i dag finns i magasin nära och lätt tillgänglig för personalen att hämta kommer nu att magasineras i Stadsarkivets lokaler i Liljeholmen. Den kunniga och kompetenta personal som arbetar med Internationella biblioteket kommer att spridas ut över stadens andra bibliotek.

Mot denna snabbt tecknade bakgrund blir min fråga till borgarrådet: Hur bidrar flytten av Internationella biblioteket till den utveckling av biblioteksverksamhet som du har lovat stockholmarna?

Anförande nr 29

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Nu ser vi ytterligare ett exempel från oppositionen där man vill vrida till frågeställningen till att handla om nedläggning av Internationella biblioteket. Så står det i frågan.

Precis som Torun vet handlar det inte om en nedläggning, utan det handlar om att vi ska flytta ett bibliotek och skapa en ny möjlighet att ha ett internationellt bibliotek i bättre lokaler, som är bättre utformade. Vi har under en lång tid sett ett minskat antal besök när det gäller lån både på Internationella biblioteket och på Kungsholmsbiblioteket. Nu ser vi möjligheten att förnya verksamheten och öka programverksamheten. Det blir bättre förutsättningar för den verksamheten. De öppna ytorna, det vill säga möjligheten att strosa runt i bibliotek och välja olika böcker, kommer att bli lika många på Kungsholmen som på dagens internationella bibliotek.

Men det är också sant att vi väljer att flytta magasin av böcker från dyra lokaler i innerstaden till billigare lokaler i vår egen verksamhet i Stadsarkivet. Man kommer att kunna jobba med dessa magasinerade böcker precis som man jobbar med andra magasinerade böcker. Det kommer alltså att gå att söka och beställa dessa böcker precis lika bra som det gör i dag.

Det man måste förstå är det som det har varit en diskussion om hela sommaren. Det finns en stor oro. Men en del av denna oro gäller de organisationsförändringar som ni genomförde under er mandatperiod, förra mandatperioden. Jag förstår att man är frustrerad och oroad över förändringen, men vår ambition är att stärka det mångspråkiga arbetet i alla våra bibliotek. Det gäller också att vi ska ha en kompetens på det internationella biblioteket på Kungsholmen, där det kommer att få plats. När det gäller att det råkar ta fem månader att flytta ett bibliotek tror jag inte att ni från er sida skulle ha kunnat göra det snabbare än vad vi gör. Jag ska komma tillbaka till de olika saker vi gör under tiden.

Anförande nr 30

T o r u n B o u c h e r (V): Förvaltningen skriver dock själv att anledningen till att Internationella biblioteket flyttar till mindre lokaler är ekonomiska nedskärningar. Det ekonomiska läget innebär, som jag ser det, att unik kompetens nu kommer att spridas över staden. Man kan absolut argumentera för att flerspråkig kompetens behöver finnas på alla bibliotek i staden, såväl i innerstaden som på Järva och i Högdalen – men inte som ett resultat av en besparing någon annanstans.

Internationella biblioteket är nämligen även ett nationellt bibliotek. En bibliotekarie i Piteå undrar nu hur hon ska veta vart hon ska vända sig och hon vill ha råd och tips om bra böcker just den här veckan för tolvåringar på tigrinska. Hur ska hon veta det?

Anförande nr 31

Borgarrådet N a d d e b o (C): Vår politik handlar om att vi ska lägga mindre på dyra lokaler och mer på verksamheten. Det är alltså en besparing på lokalerna, i det här fallet, så att vi kan lägga mer resurser på verksamheten.

Låt oss se på hur saker och ting ser ut i dag! Det var en helt annorlunda situation när vi startade det internationella biblioteket. I dag består 70 procent av de mångspråkiga lånen av hela staden, och 30 procent lånas på Internationella biblioteket. Man ska inte blanda ihop korten, som Torun försöker göra. Det nationella uppdraget, det vill säga att stötta bibliotekarien i Piteå, kommer vi fortsatt att kunna hantera i den verksamhet vi har i dag. Det är dessutom Kungliga biblioteket som är uppdragsgivare, och det har ingenting med det fysiska internationella biblioteket att göra. Det handlar om att vi ska ha en inköpsorganisation och hur vi svarar och bemöter våra bibliotekarier runtom i landet. Det är nog snarare Torun som är orolig för detta än bibliotekarier runtom i landet.

Anförande nr 32

T o r u n B o u c h e r (V): Fortfarande splittras kompetensen när personalen splittras på flera bibliotek. Internationella biblioteket har i dag en unik samling på fler än 200 olika språk. Att stockholmarna har tillgång till en sådan unik samling borde vara något som vi ska hjälpas åt med att värna och utveckla. Jag ser att du tycker att du gör det, men jag tycker inte det. Jag tycker att det är sorgligt att den blågröna majoriteten har valt att splittra både böckerna och en kunnig och kompetent personalgrupp över andra bibliotek.

Hur kulturborgarrådet än vänder på orden är inte detta, som jag ser det, en utveckling, utan en avveckling. Jag ska inte prata så mycket om detta, men dessutom avvecklas tidnings- och tidskriftsbiblioteket i samma hus. Hälften av alla prenumerationer har sagts upp. Resten ska tryckas in i det redan trånga Asplundshuset. Även detta är en stor förlust för det flerspråkiga Stockholm.

Anförande nr 33

Borgarrådet N a d d e b o (C): Den splittrade kompetensen är ett betyg på att vi behöver mer mångspråkig verksamhet i hela vår verksamhet i biblioteken. Jag tror att vi behöver jobba på nya sätt både när det gäller att stötta mångspråkigheten. Det kommer vi att kunna göra oavsett var man jobbar någonstans och på vilken enhet. Men det är lite för tidigt att uttala sig om detta eftersom det fortfarande förs förhandlingar med personalen om exakt var respektive person ska landa. Jag vill därför inte säga exakt hur det kommer att se ut.

Men det jag blir lite ledsen för är att det har funnits så mycket olika fakta i den här debatten – som om vi inte skulle vilja att det finns kompetent personal på plats på Kungsholmen när vi väl har hunnit fixa till biblioteket!

När det gäller de olika kompetenserna och olika samlingar tror jag att vi måste se på hela biblioteketsmediet. Det måste kunna röra sig runtom i hela vår stad för att man

ska kunna hantera detta. Jag ser inte det här som någon försämring, utan jag tror att vi kommer att kunna utveckla Kungsholmens bibliotek med mer programverksamhet som kommer att locka fler människor – och det måste ändå vara målsättningen.

Fråga nr 3. Varifrån i budgeten ska pengar tas till det eftersatta fastighetsunderhållet?

Anförande nr 34

Peter Wallmark (SD): Fru ordförande! Kul att se alla igen efter sommaruppehållet! Jag ska fatta mig kort i min frågeställning till finansborgarrådet, och jag förväntar mig ett ganska tydligt svar.

Varifrån ska pengar tas till det extremt eftersatta underhållet av stadens fastighetsbestånd?

Anförande nr 35

Borgarrådet König Jerlm yr (M): Fru ordförande! Tack så mycket för frågan! Låt mig påminna om tidigare mandatperiod. Då kunde vi se att olika projekt i fastighetsnämnden fördyrades med över 2 miljarder kronor. Det är klart att det är enorma belopp. Vi såg också en ökning av skuldsättningen.

Vi behöver prioritera framöver, och vi kommer att skjuta till när det gäller underhåll av idrottsanläggningar med 100 miljoner kronor. Det kan också vara aktuellt med en omflyttning inom befintliga budgetposter. Men det behövs en tydlig prioriteringslista framöver på vad som är mest eftersatt så att vi kan jobba med underhåll på ett ansvarsfullt sätt.

Anförande nr 36

Peter Wallmark (SD): Fru ordförande! Den summa man refererar till är 100 miljoner kronor. Den siffra som vi får av fastighetsnämnden rör sig på ungefär 7 miljarder i eftersatt underhåll. Det gäller idrottshallar, badhus – byggnader som staden äger och förvaltar. Alla är i ett så dåligt skick att en handlingsplan från politiken måste tas fram omedelbart. Ska vi behöva vänta tills en olycka händer i någon av våra idrottshallar eller badanläggningar innan ni från majoriteten ska agera?

Med tanke på att det talas om nödlägesform i allt vi diskuterar – anser finansborgarrådet att vi har ett fastighetsnödläge?

Anförande nr 37

Borgarrådet König Jerlm yr (M): Tack så mycket för frågorna! Det är klart att det finns eftersatta underhåll, som på många håll nu blir smärtsamt tydligt. Det gäller inte minst inom idrotten, och då är det som sagt viktigt att göra en tydlig prioritering. Vi måste se vad som är mest akut och gå in och prioritera det. Och vad är det som eventuellt kan vänta? Det är inte så att det inte sker investeringar i underhåll eller renovering. Om vi tittar på ett bolag som Svenska Bostäder investerar

de 780 miljoner kronor över hela staden i år. Samma sak gäller givetvis för badhus och idrottsanläggningar; vi fortsätter med investeringar i det.

Det handlar alltså både om att titta på akuta åtgärder nu, på kort sikt, och om att göra en prioritering framåt och se hur det ser ut. Så kan vi också komma ikapp med det eftersatta underhållsbehov som finns. Det är sant att det finns ett sådant. Det har varit eftersatt länge, men nu ska vi ta tag i det sakta men säkert.

Anförande nr 38

P e t e r W a l l m a r k (SD): Det är aviserat en satsning på 1 ½ miljard kronor på cykel- och gångtrafiken under mandatperioden. Är inte det pengar som måste gå till att rädda det vi redan har? Potthålen är både större och djupare och mer beständiga än någonsin på stadens gator. Framkomligheten för yrkes- och privatbilister innebär större problem än aldrig förr. Fortfarande är det en stor majoritet som *inte* cyklar. Om det inte finns pengar måste prioriteringar göras. Är inte det även finansborgarrådets uppfattning?

Anförande nr 39

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Vi kan inte ställa grupp mot grupp. Vi behöver göra investeringar på många olika områden, särskilt inom respektive förvaltning. Vi behöver göra investeringar som handlar om våra cykelvägar och om våra promenadvägar, våra gator, vårt vägnät och våra vattenledningar. Vi behöver investera i väldigt mycket i en växande stad. Men vi behöver givetvis också investera i eftersatta underhållsbehov när det gäller simhallar och idrottsanläggningar.

Det vi gör nu är som sagt att försöka få ett stopp på den kostnadsfördyring som har varit. Vi kan inte acceptera att det handlar om miljardbelopp i fördyrade projekt framöver. Vi måste hålla i kostnaderna, vi måste ha kostnadskontroll och vi måste vara tydliga med prioriteringar. Utan prioriteringar kommer vi inte att kunna mäkta med det underhållsbehov som finns. Vi börjar som sagt med att se efter vad som är akut. Sedan betar vi av det, så att vi får en tydlig underhållsplan framåt i idrottsinvesteringar och eftersatta behov.

Fråga nr 4. Hur involveras kvinnor i arbetet mot vapenvåldet?

Anförande nr 40

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Fru ordförande! Det är många som känner sig skakade av den senaste tidens dödsjutningar i Stockholm och Malmö, där två unga kvinnor har mördats på kort tid. Vi vet ännu inte vad som ligger bakom dessa dåd, men det väcker ändå frågor om vad staden gör för de kvinnor som befinner sig i riskzonen att drabbas. Vad görs för mammorna, för flickvännerna och för systrarna till män och pojkar som lever ett liv med våld och vapen?

När jag besökte den sociala insatsgruppen i Skärholmen i förra veckan pratade de med oro om just denna grupp – om tjejer som far illa i kriminella kretsar men som är svårare att nå för att de inte är lika synliga som männen. Det handlar om mammor som oroar sig för sina söner men som faller mellan stolarna i stadens anhörigprogram.

Med anledning av detta vill jag fråga borgarrådet: Vilken beredskap har det grönbå styret för att ge stöd och skydd till kvinnor och tjejer som är riskzonen för att drabbas av vapenvåldet? Hur tas deras röster in i arbetet för att öka tryggheten i staden?

Anförande nr 41

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack så mycket för frågan! Jag tror precis som Sissela att det är väldigt viktigt att lyssna till mammorna och till kvinnorna i samband med det eskalerande våldet men också i samband med skjutningarna. Jag och Jan Jönsson träffade mammor till avlidna unga tidigare i år. De hade mycket att berätta, och det finns mycket att ta med sig. Det finns ibland ett glapp mellan frivård och kriminalvård, och det handlar ibland om andra insatser som kanske inte riktigt har funnits där i tid. Vi måste alla vara på tårna för att kunna möta detta nu när vi får signaler om att unga är i riskzon att dras in i tung kriminalitet. Vi måste lyssna till de mammor som förtvivlat berättar om att deras söner är i händerna på kriminella. De bor hos kriminella, och de försörjer sig på droghandel. Mammorna är förtvivlade, för de tycker att de saknar makt och inflytande över sina egna barn. De efterfrågar stöd och hjälp.

Det är klart att vi ska finnas där när det gäller allt från en effektiv socialtjänst till att kunna arbeta med andra delar från frivilligorganisationer och se om det behövs en kriminalvård, frivård och andra insatser där man jobbar tillsammans. Ofta har Sverige bra insatser, men ibland sker de parallellt så att det blir stuprör. Här tror jag att vi kanske kan få bättre resultat framöver om vi jobbar ännu mer tillsammans med de unga som är föremål för att hamna i dödligt våld eller i sammanhang där detta äger rum. Men det handlar också om att skydda de familjemedlemmar som upplever att de är hotade eller känner sig otrygga på grund av det.

Jag tror att vi har mycket att lära av att lyssna på mammorna, och jag tycker att vi ska göra det mer framöver och engagera också dem.

Anförande nr 42

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Jag blir väldigt glad av att höra att det är din inställning att vi måste lyssna mer på mammorna. Men det jag får höra när jag träffar många som är engagerade, berörda och drabbade på ett mer personligt plan är just att det inte finns något stöd. Det finns inte något stöd till anhöriga som oroar sig för sina söner och för sina anhöriga. Det finns inte några strukturer för detta inom staden.

Där ser vi en brist i den samverkan som finns och som presenteras också i den övergripande samverkansöverenskommelsen med polisen. Där nämns inte stöd till

anhöriga särskilt. Vi ser att det finns luckor, att mammorna faller mellan stolarna i de anhörigstödsprogram som finns och så vidare. Vi ser också att det har skurits ned på lokalt demokratiarbete och på kvinnors och ungas organisering. Detta var viktiga satsningar just för att få fler människor att komma till tals om de problem de ser i sin vardag.

Därför undrar jag ändå vad som kommer att göras mer konkret för att stärka den samverkan som du pratar om.

Anförande nr 43

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! När jag har träffat mammor har det sällan varit just stöd till organisering som jag har mött som det stora problemet. Det är snarare detta att man upplever att samhället är inne med olika insatser men att det kanske inte alltid finns en gemensam strategi kring den unga. Man efterfrågar detta. Det handlar inte så mycket om parallella strukturer som om en gemensam insats med transparens så att man kan följa vad som händer och kan se resultat.

Det är klart att det finns förbättringspotential. Det kommer det alltid att göra. Men jag tror att just insikten om att involvera mammorna är viktig. Det handlar både om att möta dem och om anhörigstöd till mammor och till andra familjemedlemmar som oroas och som är drabbade av den organiserade brottsligheten. Via mammorna kan man komma åt ungdomarna och de unga killarna som så lätt i dag tar till dödligt våld. Jag tror att vi absolut skulle kunna jobba mer med detta, och jag är övertygad om att det också sker runtom i vår stad. Men vi kan säkert göra det ännu bättre.

Anförande nr 44

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Det jag får höra är att det behövs ett stöd till dem som redan i dag är organiserade. Det handlar om mammor som nattvandrar, som håller i läxhjälp och som gör olika typer av insatser från det civila samhället. De behöver stadens stöd.

Absolut behövs också stöd kring den enskilda ungdomen. Det är också därför vi har väckt motioner i kommunfullmäktige om att införa metoden Group Violence Intervention, som handlar just om ökad samverkan mellan alla kommunens och regionens insatser men som också inkluderar det civila samhället och anhöriga.

Jag hör dig säga att du vill förbättra anhörigstödet betydligt. Betyder det att ni vill inkludera anhöriga till personer med kriminell livsstil i det anhörigstödsprogram som finns? I så fall är det väldigt välkommet. Det är någonting som vi har lagt fram ett förslag om. Jag vill också passa på att fråga hur ni tar till er den kritik som har framförts senast nu i dagarna från föräldrar som inte känner sig lyssnade på. De har känt att skulden har lagts hos dem själva.

Anförande nr 45

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Tack för frågorna! Oavsett vem det är som styr är det klart att det finns kritik när någonting sådant här uppkommer från de föräldrar och anhöriga som har drabbats av det dödliga våldet. Man är frustrerad, och man känner att det borde ha gjorts mer tidigare. Det är därför vi behöver jobba mer effektivt med att fånga upp unga i riskzon. Där är mammorna, som frågan också gällde, en viktig del. Exakt hur det ska se ut jämfört med i dag överlåter jag till de berörda förvaltningscheferna och den instansen att avgöra. Men det är klart att detta måste till, för jag tror också att det är en nyckel till att kunna påverka inte minst unga pojkar till att bryta sitt destruktiva beteende.

Vi ska helt enkelt jobba med att engagera. Jag har själv träffat och gått med mammorna i Rinkeby som nattvandrar och som gör ett fantastiskt jobb och en insats för att skapa trygghet i det offentliga rummet. Det handlar också om andra som på olika sätt vill hjälpa till. Det finns en positiv kraft som vi kan ta vara på än mer i vår stad.

Fråga nr 5. Nödvändigt fastighetsunderhåll på Stockholms stadsbibliotek

Anförande nr 46

Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag tror att vi alla älskar Stockholms stadsbibliotek, ritat av Gunnar Asplund. Det är en ikonisk byggnad, älskad av stockholmarna och beundrad i hela världen. I nästan 100 år har biblioteket använts och slitits. Behoven har förändrats, och man har gjort många insatser under åren. Men biblioteket behöver rustas ordentligt.

Man utlyste för 15 år sedan en stor arkitekttävling. Ca 1 000 bidrag kom in. Ett vinnande alternativ utsågs, och det blev väldigt kontroversiellt. Det hamnade sedan på is eller i papperskorgen. Sedan gjorde vi ett omtag för några år sedan och begärde fram en utredning av två alternativ, där B inkluderade basarerna. Sedan kom det helt plötsligt fram ett C-alternativ från borgarrådet Wedin. Åtgärderna där täcker i princip bara det mest akuta och basala.

Jag undrar därför vilka alternativa handlingsvägar som borgarrådet Wedin undersökte och övervägde för att inte bara lägga stadsbiblioteket i malpåse.

Anförande nr 47

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Att lägga stadsbiblioteket i malpåse – det får man väl ändå säga var precis vad som gjordes under socialdemokratiskt ledarskap förra mandatperioden. Ni lät detta bristande underhåll fortgå, och det var precis det som vi ville prioritera när vi tog över makten nu efter valet. Vi ville prioritera stadsbiblioteket just för att det är en sådan viktig symbol för Stockholm. Det är viktigt för Stockholms kultur, viktigt för Stockholms biblioteksliv och viktigt för stockholmarna.

När vi kollade på det arbete som hade gjort dittills såg vi att man egentligen hade kommit fram till att titta på två alternativ – ett dyrare och ett lite mindre dyrt. Då sa vi: Okej, men skulle det finnas ekonomi för detta? Det skulle det alltså inte göra. Då undrade jag om jag som nytt borgarråd skulle lägga ut kursen och säga: Vi fortsätter som vanligt och gör ingenting! Eller skulle vi hitta en lösning? Den lösning vi hittade är jag väldigt stolt och glad för, för den innebär att vi nu över en femårsperiod kommer att ta tag i det akuta underhållet.

Det finns en viktig aspekt som jag skulle vilja ta upp i sammanhanget. Vi måste lära oss av hur man har gjort under olika majoriteter bakåt i tiden. Håll inte på med något dravel om arkitekttävlingar som vi utlyser och som sedan skenar iväg i kostnader! Vi ska dessutom inte ha någon arkitekttävling när vi inte har koll på vilka kostnader projektet innebär. Vi ska helst ha lagt undan pengarna när vi åtar oss något sådant.

När det kommer till basarerna fortsätter vi nu att ha dem som en intäkt för staden, vilket innebär att vi har ekonomi i detta. Vi kommer att kunna ha kvar exempelvis McDonalds och de andra verksamheterna. Denna intäkt kommer att vara viktig för staden. I det förslag som Socialdemokraterna erbjuder har vi inte denna intäkt, vilket gör att ert alternativa förslag inte är ekonomiskt hållbart.

Anförande nr 48

Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag tror inte att medborgarna är så imponerade av att man skyller på en föregående majoritet. Men jag säger detta ändå: Om jag minns rätt styrde ni i åtta år. Sedan var vi med i fyra år vid makten. Under denna tid, när vi var med vid makten, beställde vi fram en utredning. Det var en seriös utredning med ett stort arkitektbolag. Det var inte en tävling, utan det gick direkt till ett arkitektkontor. När man tittar på ritningarna ser man hur fantastiskt det skulle kunna bli om man bara gjorde det rakt av. Men man ser, även som amatör, möjliga prioriteringar. Man kan kanske göra två av basarerna till en jättefin ingång som är tillgänglig, och så vidare.

Jag undrar om borgarrådet Wedin över huvud taget har tagit kontakter med andra tänkbara finansörer. När stadsbiblioteket byggdes på 20-talet var till exempel Knut och Alice Wallenbergs stiftelse helt avgörande för att det skulle ske. Har sådana kontakter tagits?

Anförande nr 49

Borgarrådet W e d i n (M): Givetvis har kontakter tagits med tjänstemän utifrån det arbete som ni har kollat på. Givetvis har vi utgått från det. Det är också utifrån det vi har kunnat göra bedömningen att det här inte skulle vara ekonomiskt hållbart.

Den lösning som Olle Burell nu kommer in på med att man ska koppla basarerna till den större byggnaden är det som gör att kostnaden skenar iväg. Det handlar inte bara om att man kommer undan intäkterna från basarerna utan också om att man måste göra ett så stort markarbete kopplat till detta. Detta gör att det förslag som Socialdemokraterna och andra vänsterpartier har kommit med skulle kosta närmare

1 miljard för staden. Det är pengar som vi alltså inte har. Alternativet skulle ha varit att projektet skulle gå i stiltje ytterligare. Det var inte ett alternativ för oss.

Anförande nr 50

Borgarrådet B u r e l l (S): Borgarrådet Wedin sa att han var stolt och nöjd med förslaget. Det tycker jag är helt obegripligt. Förutom att det endast är basalt finns det en risk för att de akuta åtgärderna vidtas på ett sätt som förhindrar framtida viktig och bra utveckling.

Jag tycker inte heller att jag fick något svar på min fråga. Jag menade inte huruvida borgarrådet Wedin eller möjligtvis borgarrådet Naddebo har konsulterat våra egna tjänstemän, utan externa aktörer. Om vi tittar på Oslo, Helsingfors och Köpenhamn ser vi att man har satsat enorma pengar på fina stadsbibliotek som drar turister och som är till stor glädje för stadens och hela landets befolkning. Jag undrar därför avslutningsvis om inte borgarrådet Wedin skulle kunna repa mod efter Moderaternas misslyckande när det gäller Nobelcenter och ändå försöka få kontakt med seriösa samhällsnyttiga aktörer som kanske skulle kunna hjälpa till med att få en ordentlig upprustning av Stockholms stadsbibliotek.

Anförande nr 51

Borgarrådet W e d i n (M): Givetvis har vi kollat vilka olika lösningar som har varit uppe på bordet för stadsbiblioteket. Det är uppenbart när man ser på de olika alternativ som man har utrett att det som vänsteroppositionen nu kommer med som eget förslag egentligen är det dyrare alternativet – att koppla basarerna till huvudbyggnaden. Det är det som gör att projektet blir ekonomiskt ohållbart.

Det vi nu gör är att fokusera på att bevara den kulturhistoriskt viktiga verksamheten samtidigt som vi exempelvis ökar barnsäkerheten och förbättrar tillgängligheten. Den stora kronan, till exempel, har inte någon kunnat få tillgång till för att tvätta, vilket känns som en rimlig utgångspunkt för en takkrona. Men den har ingen haft tillgång till på många, många år.

Det finns ett stort behov av att göra någonting med stadsbiblioteket. Vänsteroppositionens alternativ skulle kosta 1 miljard, och det förslag som ni kommer med visar att ni inte har dragit lärdom av de kostnadsökningar som ni drog på er under förra mandatperioden.

Fråga nr 6. Stadens markhänvisningar/bygglov till oseriösa fastighetsägare

Anförande nr 52

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Rågsveds centrum kom upp under interpellationsdebatten, och jag tänkte ta upp frågan igen men från ett annat perspektiv. Vi har alla kunnat följa processen med att försöka rädda det ikoniska graffitiikonstverket Highway i Rågsved. Det är en 30 år gammal graffiti målning som troligtvis är en av världens äldsta. Den målades över av fastighetsbolaget i samband

med en klottersanering. Misstag kan givetvis ske; det förstår jag också. Men exemplen med den övermålad graffitimålningen och elen som stängdes av för Folkets hus i Rågsved under samma vecka är bara två exempel i raden i den misskötsel av centrum som har pågått under väldigt lång tid.

För drygt en vecka sedan kunde vi läsa i Mitt i att samma fastighetsbolag har inkommit med en ansökan till stadsbyggnadskontoret om att bygga på centrumet med fyra höghus. Jag vet, Joakim, att du har varit engagerad i trygghetsarbetet i Järva, och jag vet hur viktigt det är med bra fastighetsförvaltning.

Tycker du att en aktör som Rågsved Fastigheter AB ska förvalta fler bostäder i Stockholm?

Anförande nr 53

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Tack, Clara, för frågan! Jag var väldigt nyfiken på var den skulle landa. Nu har jag förstått att det är Rågsved det är fråga om. Jag tänker inte stå i Stockholms stadsfullmäktige och recensera vare sig det ena eller det andra bolaget. Men en sak är oerhört viktig: Samma principer som jag tror gäller för er när ni sitter vid makten och markanvisar gäller för oss när det handlar om aktörer som ska vara med och bygga Stockholm. Det ska vara långsiktiga och seriösa aktörer.

Jag tycker att det är oerhört väsentligt att staden gör affärer med fastighetsbolag och andra som är med och utvecklar staden och som vi har och får en god relation till. Allt annat vore fullständigt ohållbart i längden. Det finns naturligtvis exempel runtom i Sverige på kommuner och andra som har hamnat i lägen där man har markanvisat eller sålt till bolag som inte har lyckats särskilt väl. Men det är självklart att Stockholms stad ska göra affärer med aktörer som är med och långsiktigt utvecklar Stockholm. Det tycker jag är en självklarhet, och det tror jag är självklart också för er.

Därmed har jag också sagt att markanvisningsinstrumentet är väldigt bra på så sätt att när det är fråga om stadens mark kan vi gå igenom företaget och se en aktörs historik och att det är en aktör som vi kan lita på framledes i en process – om det nu leder till bostäder eller vad det nu kan vara för olika förslag som de kommer med.

Markanvisningsprocessen är alltså ett utmärkt instrument för att se till att den här staden byggs av seriösa och kunniga aktörer.

Anförande nr 54

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tack för svaret! Det är tyvärr inte bara andra kommuner som har sålt till oseriösa aktörer. Vi diskuterade ju Boulton tidigare i dag, men den debatten ska vi kanske inte ta igen.

Jag glömde att det bara är en minuts talartid på frågestunden, och jag vill bara understryka att det förslag som har inkommit till stadsbyggnadskontoret alltså gäller en detaljplaneändring och inte en markanvisning. Det är staden som äger marken,

och det som fastighetsägaren, som äger själva centrumet, vill göra är att bygga sju till elva våningars höghus på Rågsveds centrum. De ska då bland annat innehålla bostäder och butiker.

Jag kan säga att vi har väckt en motion i dag om att skärpa markanvisningspolicyn. Men det är inte bara markanvisningspolicyn som frågan gäller här, utan det handlar om vilka som får beviljade bygglov och vilka som får beviljat när det gäller detaljplaneändring, förvärv och försäljningar av stadens fastigheter. Det jag vill fråga om är om du är beredd att faktiskt titta på att skärpa kriterierna. Faktum är att det slinker igenom olika företag hela tiden, och vi vet hur oerhört viktigt det är med en seriös och aktiv förvaltning. Kommer du att agera i till exempel förslaget om Rågsveds centrum, där det har inkommit en fråga om detaljplaneändring?

Anförande nr 55

Borgarrådet L a r s s o n (M): Vi har ett hundratal byggaktörer i Stockholm som är med och bygger, och det ska vi vara stolta över. Det är företag, fastighetsbolag och andra som är med och utvecklar staden i olika delar, ibland i ganska liten skala och ibland i större.

Jag tror att vi framöver kommer att se mindre av frimärksplaner lite här och där just för att många i de orostider som råder vill fokusera på flera ställen. Därför kommer säkert väldigt många av dessa bolag att ha möjlighet att utveckla staden framöver. Jag tror att det är bra.

Vad gäller seriositeten är det återigen inte en sak som vi avgör här i fullmäktige. Det är en myndighetsutövning som sker i de processer som vi har både på stadsbyggnadskontoret och på andra ställen. Det är samma process som har funnits tidigare, och jag tycker att det är viktigt att man slår vakt om denna process: Det är tjänstemännen som bereder ärenden fullt ut, och vi kan inte i förväg – inte någon av oss – säga hur ett myndighetsbeslut ska fattas, för då blir vi jäviga.

Anförande nr 56

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag har precis som du varit äldreborgarråd, så jag vet hur det här med myndighetsutövning fungerar. Däremot kan man säga att det är kommunfullmäktige som beslutar om policyer och riktlinjer för denna myndighetsutövning. I det här fallet har vi som sagt en markanvisningspolicy som säger att man ska granska seriositeten hos fastighetsägare. Men denna policy behöver för det första skärpas, och för det andra omfattar den inte heller till exempel detaljplaneändringar, bygglov eller försäljningar.

Det vi nu ser är att man redan har en aktör, till exempel som i Rågsved, där man märker att aktören inte sköter sin förvaltning. Då ska givetvis inte denna aktör även få förvalta bostäder, apropå att skapa miljöer som skapar otrygghet i området. Det handlar också exempelvis om fastighetsförvärv där vi har aktörer som Victoria Park och andra. Det är riskkapitalister som köper upp miljonprogramsområden, skiter i att renovera och verkligen skapar otrygga miljöer. Här behöver vi en skärpning av

policyn både för markanvisningar och för de andra aspekterna – bygglov, försäljningar och så vidare.

Anförande nr 57

Borgarrådet L a r s s o n (M): Rent formellt tror jag att det är viktigt, Clara, att vi håller oss till de delar som vi har lagstöd i. När det gäller myndighetsutövning kan man inte innan en fråga är beredd enligt konstens alla regler ens egentligen uttala sig för mycket positivt eller negativt.

Just när det gäller det aktuella fallet kan man säga att det finns en lång rad frågeställningar kring Rågsveds centrum som det ska bli spännande att höra om nu när det har lämnats in en ansökan. Den gäller inte bara det som du tar upp utan också det kulturminne som Rågsveds centrum handlar om. Det kan vara en annan aktör som har en annan idé för någonting i staden som kan vara värt att diskutera och fundera på. Men det du tar upp nu är det som är själva myndighetsprocessen, alltså hur man kontrollerar en aktör som ska in och göra olika typer av affärer. Jag tycker att den processen ska ha sin gilla gång inför det beslut som fattas i den nämnd som är aktuell, nämligen stadsbyggnadsnämnden.

Fråga nr 7. Övergrepp och ofredanden under "We are Stockholm" har pågått under många år. Nu styr du och trots det fortsätter övergreppen. Varför?

Anförande nr 58

L i n n é a V i n g e (SD): Som tonåring besökte jag den kommunalt anordnade ungdomsfestivalen We are Stockholm – eller våldtäktsfestivalen, som den kallades för då. Nästan tio år senare rapporteras det om flera våldtäktsanmälningar under festivalen. Om jag ska vara ärlig är jag uppriktigt förvånad över att Stockholms stad år efter år fortsätter att stoltsera med denna festival. Finansborgarrådet var själv där och invigde den.

Jag undrar: Har finansborgarrådet missat den omfattande årliga rapporteringen kring festivalen? Eller bryr hon sig helt enkelt inte? För varför blev två flickor trots tidigare larm våldtagna under årets festival? Kan finansborgarrådet garantera att ingen flicka kommer att våldtas nästa år?

Anförande nr 59

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan! Den ger mig möjlighet att berätta för den här församlingen och för dig, Linnéa Vinge, hur viktigt vi tycker att det är med trygghetsfrågor och att man som ung tjej i Stockholm ska kunna besöka en av våra festivaler utan att bli ofredad och utan att bli antastad på något sätt. Det är vårt mål.

Vi har följt utvecklingen och vet att det tidigare har varit problem med trakasserier. Därför uppmanar vi att man ska polisanmäla allt. Vi har också nu inför årets festival satsat än mer på trygghet, inte minst genom alla de ordningsvakter som vi nu har

anlitat i Stockholm och som verkar runtom i vår stad. Vi har lagt 4,2 miljoner på trygghetsåtgärder. Kring festivalen var det 500 personer som på olika sätt jobbade med detta. 150 personer jobbade med säkerhet, och 50 av dem var ordningsvakter. Till detta fanns Ungdomar mot våld, Morsor och farsor på stan, frivilligorganisationer utöver dessa, socialtjänstens jour, fältare och andra som säkerställde att det var fler vuxna som närvarade under festivalen.

Det fanns även poliser på plats, och det resulterade också i resultatet: Vi kom inte ned till att inget hände, men däremot har antalet anmälda brott halverats. Vi har sett en minskning med 51 procent jämfört med året innan. Vårt mål är givetvis att inga incidenter ska inträffa. Men vi tycker att vi med ökad vuxennärvaro där vi säkerställer att det både finns polis, ordningsvakter, frivilligorganisationer och andra på plats kan göra mycket för att öka tryggheten på våra festivaler. Det är prioriterat.

Anförande nr 60

L i n n é a V i n g e (SD): Trots satsningarna på säkerheten kvarstår faktumet att tjejer blir våldtagna. Festivalområdet är inte mycket än en fotbollsplan. Om jag ska vara helt ärlig förstår jag inte hur det ska kunna vara så svårt att undvika detta om man har så många vakter på plats.

Hur länge ska ni fortsätta att experimentera med de här tjejernas säkerhet och låta förövarna härja på det här sättet? Ärligt talat: Två våldtäkter och tiotals sexuella ofredanden – det är knappast en vanlig vecka i Kungsträdgården. Varför tror finansborgarrådet att det är så här under en kommunalt arrangerad festival för Stockholms ungdomar?

Anförande nr 61

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag besitter inte kunskapen om hur motsvarande anmälningar sker under andra festivaler, som arrangeras av andra aktörer i Stockholm. Men det är klart att där många unga vistas finns det alltid risk för att det uppkommer incidenter, trakasserier och sexualbrott. Det är det vi ska jobba med att stävja. Det finns givetvis många olika sätt att göra detta på, men ett tydligt sätt är närvaro av både polis och ordningsvakter men också av andra vuxna, som Morsor och farsor på stan och så vidare. Det behövs fler ögon som är med där ungdomarna är så att de kan känna att det är tryggt.

Vi vill skicka budskapet till föräldrarna att man ska kunna skicka sina barn till olika festivaler och att man inte ska behöva oroa sig för deras trygghet. Nu har vi halverat brotten, och vi kommer att fortsätta att jobba för att minska brottsligheten ännu mer. Men det är klart att det alltid finns en risk när många ungdomar vistas på ett och samma område.

Anförande nr 62

L i n n é a V i n g e (SD): Stockholms stad har arrangerat festivalen i närmare 20 år, och sexualbrotten fortsätter att skjuta i höjden. Uppenbarligen fungerar inte säkerheten som den ska, utan detta har blivit en festival för våldtäktsmän snarare än

för ungdomar som vill gå och lyssna på musik. Om finansborgarrådet avser att arrangera festivalen ännu ett år förutsätter jag att hon också kan garantera att detta inte kommer att ske igen. Annars får ni gå ut med en varning till föräldrar om att man inte kan skicka dit sina tonårsdöttrar för att de löper så pass hög risk att våldtas.

Anförande nr 63

Borgarrådet **K ö n i g J e r l m y r** (M): Ordförande! Detta är en närmast vulgär retorik och en skrämselfpropaganda om våra festivaler. Våldtäkt som det definieras i dag är inte heller samma sak som våldtäkt var för 20 år sedan. Det är klart att vi jobbar mot sexuella trakasserier, mot ofredanden och mot annat. Det sker sexualbrott, och vi tar det på allvar. Vi gör insatser, vi mångdubblar antalet ordningsvakter och vi satsar 4,2 miljoner på olika trygghetsskapande insatser. Vi har allt detta på plats för att det här inte ska ske. Men det är ingen garanti för att vi ska lyckas åstadkomma att ingen blir utsatt. Det är dock vår målsättning, och vi gör allt vi kan för att uppnå den.

Att stänga ned Stockholm, att inte ha festivaler och att inte ha aktiviteter där unga vistas är inte ett alternativ. Det är inte en stad som vi vill se. Vi vill kunna ha mötesplatser där ungdomar möts, som givetvis ska vara trygga. Vi jobbar på det, och jag tycker att en halvering av antalet anmälda brott visar på att vi är på väg i rätt riktning för att kunna nå vårt gemensamma mål: trygga mötesplatser för unga i Stockholm.

Det SD håller på med är ren skrämselfpropaganda.

Fråga nr 8. Hur ska våldsutsatta få långsiktigt stöd?

Anförande nr 64

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Fullmäktige och åhörare! I er budget för 2019, Jan Jönsson, finns en skrivning i socialnämnden som handlar om att utveckla stödinsatser för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, gärna i samarbete med civilsamhället.

Jag tycker att detta är väldigt positivt; det är något som jag själv lyfte under förra mandatperioden som ett behov. Men just därför – för att jag tycker att det är viktigt – är jag särskilt intresserad av att fråga hur det faktiskt ska gå till. Jag noterar när jag tittar i socialnämndens budget att det inte finns några pengar avsatta till det här. Det nämns visserligen i socialnämndens verksamhetsplan, men inte som en aktivitet.

Min fråga till dig är därför: Hur går det med det här långsiktiga stödet? Och hur ska ni göra det?

Anförande nr 65

Borgarrådet **J ö n s s o n** (L): Tack så mycket för denna viktiga fråga! I första hand ska stödet i staden gå genom Relationsvåldcentrum och de ordinarie

stödverksamheter som vi har. Vi insåg att vi måste göra en granskning av hur situationen ser ut. Därför har socialtjänstinspektörerna börjat inspektera våld i nära relation specifikt. Den första rapporten fick vi i augusti. Den visar att våldsutsatta generellt sett får en snabb insats och att man också kontinuerligt gör riskbedömningar. Men just det långsiktiga tänket finns inte riktigt med. Utredningarna har fokus på akuta insatser och inte på det långsiktiga.

Vi har därför beslutat att just denna rapport nu ska ut till alla stadsdelsnämnder. Normalt sett går de bara till de två tre som har blivit granskade, men nu går den alltså ut till alla. Det är min ambition att följa upp hur stadsdelarna svarar. Jag har bland annat bett våra företrädare att lyfta frågan särskilt med sina stadsdelsförvaltningar.

Jag ser att min talartid håller på att rinna ut, så jag får be att återkomma till de mer konkreta åtgärderna för vad det egentligen är som är långsiktigt stöd.

Anförande nr 66

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): På vägen hit tittade jag både i socialnämndens verksamhetsplan och i stadsdelarnas verksamhetsplan – inte i alla, för det hann jag inte. I till exempel Rinkeby-Kista nämns inte det här i stadsdelarnas verksamhetsplan. Det är detta som gör mig lite konfunderad. När det finns ett uppdrag i budget som inte har några pengar och ingen aktivitet och som inte nämns av de aktörer som ska utföra det – det var alltså i samarbete med stadsdelsnämnderna – tänker jag att både du och jag vet att saker och ting inte sker av sig själva. Det är ju därför vi jobbar med att förändra saker, göra budgetar och uppdrag och sådana saker.

Jag undrar: Kommer detta verkligen att hända under denna budget? Det ligger ju som ett faktiskt uppdrag i år och inte som någonting som ska utredas till nästa år. Jag förväntade mig därför att något skulle hända *nu*.

Anförande nr 67

B o r g a r r å d e t J ö n s s o n (L): Fru ordförande! Precis som socialtjänstinspektörerna påpekar är det egentligen inte så mycket extra saker som ska till. Det som behöver ske är att man behöver få in insatserna på lång sikt i socialtjänstens grundhandläggning och i de planer som tas fram av ordinarie socialtjänstsekreterare. Då handlar det till exempel om psykologisk behandling, hjälp i föräldrarollen, boende och ekonomi. En viktig del är också att vi få ordning på SIP-planeringarna, där olika myndigheter ska delta.

Mycket handlar alltså om hur man arbetar och specifikt om kompetensutvecklingen kring våld i nära relationer och om hur denna handläggning ska gå till snarare än om att det är så mycket pengar och nya projekt som ska till.

Anförande nr 68

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Okej, då har vi nog tolkat budgetskrivningen lite olika. Det är din budget, så du får ha tolkningsföreträde.

Men jag blir lite besviken, för jag tänker att det är något nytt som måste till. Vi vet att unga personer som är särskilt utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck behöver långsiktigt stöd som inte bara handlar om psykolog och att ha en bostad. Det handlar om hjälp för att bygga upp ett nätverk som man har förlorat och om att få kontakter som är långsiktiga – och då är det inte socialsekreteraren som ska vara denna kontakt. Det handlar om att bygga ett nätverk och om aktiviteter – allt det där som man inte längre har för att man kanske har fått lämna ett helt sammanhang och en hel släkt. Det var där jag tänkte att civilsamhället i er skrivning skulle kunna komma in – kanske IOP och andra, för att ge dig tips inför nästa budget.

Jag hoppas att det inte bara kommer att konstateras att socialtjänsten ska stå för alla de här insatserna, för jag kan med säkerhet säga att relationsvårdsteamerna inte kommer att hinna med det.

Anförande nr 69

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det är självklart att civilsamhället är jätteviktigt. Det är bland annat därför vi har detta verksamhetsstöd i socialnämnden till olika föreningar som jobbar med dessa frågor.

Sedan är såklart också själva bostadssituationen viktig. Jag sitter i förtursutskottet i bostadsförmedlingen, och tyvärr beviljas det väldigt få förturer. Vi håller på att försöka se om det går att hitta någon möjlighet för att just våldsutsatta skulle kunna få bättre möjligheter till förtur. Jag är lite halvundrande till om det kommer att gå. Vi är politiskt eniga i utskottet om att det är ganska svårt att göra utan att hela bostadskösystemet faller ihop. Likväl måste det mesta ske inom den ordinarie socialtjänsten. Förstärkningsteamet ska till exempel ut och stärka upp med kompetens i just dessa frågor.

§ 15 Mälaräng inom Fokus Skärholmen. Genomförandebeslut

§ 17 Detaljplan för Sätra 2:1 m.m. (Mälaräng), i stadsdelarna Bredäng, Mälarhöjden och Fruängen

Anförande nr 70

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Nu ska vi till mina gamla hoods i Skärholmen och diskutera Bredäng, Mälarhöjden, Fruängen – detaljplan för det som också kallas Mälaräng. Det är 1 100 bostäder. Vi är glada att ärendet kommer fram, även om vi under resans gång har konstaterat att vi gärna hade lagt handen på detta något längre. Det var ju den förra majoriteten som jobbade mycket med detta ärende, och vi hade gärna sett att vi fått möjlighet att få in lite mer stadskvaliteteter än vad som nu blir fallet. Men det överhängande, att få fram 1 100 bostäder, har vi bedömt som viktigast just nu.

I ärendet tar man ett helhetsgrepp kring Bredängs trafikplats. Vi kommer att få en mycket attraktiv och funktionsblandad stadsmiljö, och det kommer att koppla samman stadsdelarna. Skolan med 900 elever beräknas räcka i sammanhanget, och det kommer att bli förskolor i bottenvåningar, fler bostadshus och lokaler för centrumändamål och handel samt småindustriytor vid Södertäljevägen.

Detta är ett av de ärenden som ligger inne i det som sedan flera år har kallats Fokus Skärholmen. Jag yrkar bifall till det kommunstyrelseförslag som ligger på bordet i ärende 32, och därmed yrkar jag också bifall till det kommunstyrelseförslag vi har i ärende 30.

Anförande nr 71

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Jag ska börja med att säga att jag faktiskt är överens med borgarrådet Larsson på en punkt, nämligen att det viktigaste nu är att vi får fram dessa bostäder. Hittills har vi sett att ni från den borgerliga majoriteten framför allt ägnat er åt den allra billigaste formen av bostadsbyggande, nämligen den som inte blir av. Det är också därför vi inte har någon reservation i detta ärende, för vi anser att det är högsta prio att se till att dessa bostäder nu faktiskt byggs.

Med detta sagt har vi i vårt särskilda uttalande varit tydliga med att vi beklagar att man sänker andelen hyresrätter i detta område. Det var en tydlig ambition att ha fifty-fifty – en ambition som även den borgerliga majoriteten tidigare har sagt sig stötta. Det vi vet är att bostadsbristen är som allra störst hos de stockholmare som inte har råd att betala en stor kontantinsats och ta stora lån för att köpa sin egen bostad. Det faktum att man nu väljer att minska antalet hyresrätter kommer att göra det svårare för stockholmare att bo i de fantastiska nya bostäder som jag är övertygad om att detta kommer att bli.

Med den brasklappen yrkar vi bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 72

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag letade efter brasklappen, men den var inte i skriftlig form. Men den finns uppenbarligen där. Det är ett problem att Socialdemokraterna i huvudsak har satsat på numerär i stället för att också ta med stadsmiljökaliteterna fullt ut. Det är möjligt i stadsutvecklingen att både ha en hög ambition gällande numerär och också få med det som skapar trygghet och levande bottenvåningar. Det vore bra om Socialdemokraterna intresserade sig för lite annat än numerären.

Det är hur som helst bra att vi är överens om ärendet som sådant. Ni har dock från socialdemokratiskt håll drivit detta med 50 procent hyresrätter i detta projekt, men när det ger ekonomiska minussiffror i ett projekt på det sätt som redovisats i det här ärendet blir det problematiskt. Om staden går vidare och får minus i alla de projekt som gäller Fokus Skärholmen får vi problem. Så kan vi inte göra, och därför går vi nu upp från 50 till 57 procent bostadsrätter.

Anförande nr 73

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Om du läser exploateringsärendet hittar du även det skriftliga särskilda uttalandet. Jag är glad att Larsson också nämner detta med tryggheten, för det är en av de saker vi skriver om. Investeringarna i de offentliga utrymmena och de gemensamma rummen var en av de viktigaste parametrarna i Fokus Skärholmen. Att majoriteten nu väljer att skära ned även på de bitarna är problematiskt om vi ska se till att detta har den effekt på den sociala hållbarheten som var tanken med hela arbetet.

Som sagt – det är bra att bra bostäder blir byggda men synd att man sänker ambitionsnivån.

Anförande nr 74

S a l a r R a s h i d (S): Fru ordförande! Fokus Skärholmen var den rödgrönrosa majoritetens större profilprojekt för en socialt hållbar stadsutveckling. Under många decennier har det funnits svårigheter att skapa intresse för byggande av bostäder i våra miljonprogramsområden. Under en längre tid har en alltför marknadsanpassad styrning av stadsutvecklingen fått stå i centrum. Stadens investeringar kopplat till stadsbyggnadsprojekt har därmed styrts bort från stadsdelar som har behövt dem allra mest.

Fokus Skärholmen har än så länge varit en framgångssaga. Grunden vilar på en omvänd planprocess som visar att vi så länge det finns en politisk vilja kan nå ett politiskt och positivt utfall. Så länge politiken visar vägen kommer flertalet aktörer att följa efter.

Den borgerliga majoriteten har helt lämnat målet att Skärholmen som ett socialt hållbart stadsdelsområde ska genomföras. Genom Fokus Skärholmen planerade vi in bland annat olika boendetyper och upplåtelseformer. När vi tog över planerna för

Skärholmen var bara ungefär 100 lägenheter planerade. Vi ökade antalet till 6 000, med utökade möjligheter till samhällsservice, kultur och idrott.

Som jag tidigare sagt tycker jag att den politiska majoriteten saknar ambitioner när det gäller hur staden ska utvecklas i en mer socialt hållbar riktning och hur vi ska stävja segregation och arbetslöshet. Det är inte bara utförsäljningar som står i centrum för deras politik för Skärholmen. Som både Emilia och Joakim Larsson har varit inne på har man nu gjort om likafördelningsprincipen – att det ska vara femtio-femtio. Därmed kommer man att bygga fler bostadsrätter än hyreslägenheter i området.

Detta kommer att medföra väldigt stora svårigheter för vanligt folk att flytta till Skärholmen. Vi ser redan i dag hur privata hyresvärdar i området efter tidigare beståndsförsäljningar bidrar till hyreshöjningar för flertalet boende. Det gör att äldre, barnfamiljer och andra med knappa ekonomiska marginaler kommer att tvingas flytta från Skärholmen. Gentrifiering är ett ord som jag tycker att fler i denna sal borde ta i sin mun och lära sig vad det betyder och innebär. Detta är just vad den borgerliga bostadspolitiken bidrar med just nu, om den får fortsätta härja här i staden.

Exploateringskontoret minskar nu projektbudgeten för sina investeringar i Skärholmen. Det är så himla sorgligt, som Emilia också varit inne på. Samtidigt framhåller exploateringskontoret att antalet bostadsrätter i projektet kommer att försena möjligheten att färdigställa fler bostäder. Jag tycker att staden behöver en mer hållbar, sammanhållen politik, som tar segregationen på allvar – inte en politik som endast vill tränga ut den någon annanstans.

Anförande nr 75

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Vi har i alla fall konstaterat att ett särskilt uttalande är att likställa med en brasklapp; det är ju en framgång.

Vi har nu, Salar, att ta ställning till en investeringsutgift på 832,4 miljoner kronor. Det gäller infrastruktur, vägar, parkanläggningar, ledningsomläggningar och så vidare. Det är en ganska stor investering, i praktiken närmare 1 miljard, för Stockholms skattebetalare. Det handlar också om detta projekt. Jag ser inte att det skulle leda till segregation eller något annat om vi får positiv ekonomi i ett projekt. Det du säger är att vi ska ha negativ ekonomi; vi ska ha röda i stället för svarta siffror i projekten. Det drabbar Stockholms utveckling och gör att vi tappar fokus. Nu får vi möjlighet att faktiskt få ekonomi i projektet, tack vare att vi höjde andelen bostadsrätter med sju procentenheter.

Anförande nr 76

S a l a r R a s h i d (S): Joakim Larsson började sitt anförande med att säga att han kommer från de här hoodsen. Jag tycker därför att Joakim Larsson också borde försöka förstå vad det handlar om där. Segregationen har som sagt bitit sig fast. Jag tror att det i detta projekt stämmer att man måste försöka få kalkylen att hålla. Men ni lämnar helt inriktningen att försöka få Skärholmen att vara ett socialt hållbart projekt.

Att försöka stävja segregationen så att fler kan få råd att bo i Skärholmen är något som jag tycker att ni borde ta till er.

Anförande nr 77

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi ska nu fatta beslut om projektet Mälaräng inom programmet Fokus Skärholmen; det är mycket välkommet. Här omvandlar vi trafikytor och ytor bredvid väg till stadsbygd – bra! Totalt skapar vi drygt 1 000 bostäder, två förskolor och en skola, och även parkutveckling. Så ser god samhällsplanering ut. Ambitionen har varit 50 procent hyresrätter och 50 procent bostadsrätter. Nu når vi inte riktigt dit, men det är inte så oerhört långt ifrån. Jag tycker därför att den röda sidan upprörs lite för mycket.

När man läser samrådshandlingarna ser man att alla instanser och individer givetvis inte är nöjda med allt, men på det hela taget är det mesta positivt. Man ser till riksintresset E4/E20. Det finns vissa risker och det finns buller, men det har man, tycker jag, bemött bra från stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret. Vid Slättens gård omhändertas kulturmiljöintressena bra. Man har mycket omsorg om både värdefulla träd och naturmark. Vi har också sänkt en del av bebyggelsen vid Ugglemossvägen.

Miljöpartiet röstar därför för bifall i ärendena 30 och 32.

Anförande nr 78

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Inledningsvis vill jag säga att jag själv inte trodde att vi skulle kunna bygga så mycket som planerna för Fokus Skärholmen visade. Vi hade en situation där det faktiskt inte betraktades som lönsamt att bygga vare sig hyresrätter eller bostadsrätter i området. Sedan fick marknaden ytterligare ett uppsving, och då var det möjligt att gå vidare och genomföra det som nu heter Fokus Skärholmen. Det är jag den förste att glädja mig åt.

Tongångarna är kanske lite väl höga från den röda sidan. Jag kan ändå trösta dem som lyssnar på detta och tror att det inte blir några hyresrätter i Mälaräng med att det blir ungefär 473 stycken av 1 100. Det är alltså inte så att vi inte bygger några hyresrätter alls. Vi måste också klara ekonomin, och det gäller även i fortsättningen för Fokus Skärholmen. Den bygger på att vi får en något bättre situation på byggmarknaden än vi har i dag. Jag hoppas att också regeringen är medveten om detta och inte tänker förorsaka än mer problem för dem som ska köpa bostadsrätter, med amorteringskrav och andra åtgärder som gör att det blir bekymmer för mer ”vanliga” inkomsttagare som vill köpa bostadsrätter.

Detta är ett område som jag har sett sedan jag var liten och växte upp i Solberga. Skärholmen Centrum invigdes 1968. Man byggde dubbla motorvägar: E4 och sedan Skärholmsvägen, egentligen ytterligare en intern motorväg. Det vi nu gör i detta område och på trafikplatsen vid Fruängen, Mälarhöjden, Bredäng, Sättra – vad ni nu

vill kalla den för – är att göra om en väldigt otrevlig hårdgjord yta till bostäder, parker, skola och förskola.

Det finns ett bekymmer till med detta, nämligen att tryggheten skulle ha kunnat öka i området med fler slutna kvarter. De så kallade tjockhusen som finns i projektet ger inte heller riktigt bra boendemiljöer. Detta är något vi måste lära oss av, och vi måste tänka på hur vi bygger. För att travestera Bamse: Bygger man mycket måste man bygga bra. Därmed yrkar jag bifall till den grönbå majoritetens förslag i kommunstyrelsen.

Anförande nr 79

L e n n a r t T o n e l l (MP): Fru ordförande och ärade ledamöter! Flera har varit inne på detta, men det är lite av ett paradigmskifte som nu sker i stadsbyggandet. Jag gläder mig oerhört, för jag har hela tiden när jag har sysslat med planering och sådant hävdatt att vi mer ska utnyttja de stora trafikytor vi har. Vi fick fram väldigt mycket i samband med att vi byggde bilsamhället under 1960-talet. Det var också då Bredängs trafikplats byggdes, med dessa stora slingor. Det var ett krav att man skulle kunna köra minst 70 kilometer i timmen på av- och påfarterna och från alla håll. Det blir stora spagettinystan som tar fruktansvärt mycket plats.

Nu river vi dessa och gör i stället en fyrvägs korsning i samma plan; det är inte ens planskilt. Vad jag förstår blir det också signalreglerat, något som hade varit fullständigt otänkbart på 1960-talet när vi byggde upp bilsamhället. Detta tycker jag att man betonar. Både Björn och Cecilia har ju också varit inne på att vi tar dessa ytor.

Det finns ju många sådana ytor, som vi nu kan ta i anspråk. Det är naturligtvis på gång exempelvis vid Gamla Södertäljevägen, men det finns andra sådana här spagettinystan. Tyvärr byggs ett gigantiskt trafikområde lite längre söderut vid Skärholmen i samband med kopplingen till Förbifarten. Det blir ett enormt område, flera kvadratkilometer yta, som vi kunde använda till något bättre.

Se över trafikytorna ordentligt så kanske vi slipper ta grönområden i anspråk i större utsträckning! Detta är också helt i linje med de klimatmål som vi har. Jag förstår att Trafikverket har haft protester, för de är fortfarande kvar i en gammal ideologi. Men det håller på att svänga lite grann där. Det kommer nytt folk som har andra kunskaper.

Jag yrkar också bifall i dessa ärenden: detaljplanen och revideringsbesluten. Samtidigt kan jag när det gäller nya markanvisningar påpeka att det vore trevligt om det kunde bli en markanvisning också för byggemaskaper – något att tänka på!

Anförande nr 80

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Till att börja med håller jag verkligen med Lennart om det han säger i sitt inlägg och är också stolt över de steg vi tillsammans med Miljöpartiet tog förra mandatperioden för att bryta trafikmaktordningen, vilket vi bland annat försökte göra i Fokus Skärholmen. Det fnissas här åt

trafikmaktordningen. Det är ett ganska bra begrepp, som beskriver hur man har byggt upp ett samhälle med bilen som norm. Ni kan googla!

Vad gäller detta ärende vill jag ansluta mig till Emilias brasklapp. Vi lade fram ett gemensamt särskilt uttalande i exploateringsnämnden. Eftersom flera stadsbyggnadsherrar har brett ut sig lite med allmänna, löst kopplade funderingar kring detta ärende gör jag också det.

En sak jag ibland stör mig på i den allmänna debatten är att man gör begreppet ”bostadskarriär” liktydigt med att flytta från hyrt till ägt boende. Enda sättet att göra bostadskarriär är att investera i en bostadsrätt eller ombilda sin egen. Jag vill påminna församlingen om att det för den enskilde är precis lika mycket bostadskarriär att kunna flytta hemifrån över huvud taget eller att gå från osäkra andra- eller tredjehandskontrakt till ett fast boende, eller att barnen får ett extra rum så att man slipper trångboddhet. För att kunna åstadkomma allt detta behöver vi flera hyresrätter i Stockholm.

Det finns också ibland en föreställning om att bostadsbristen handlar om att människor är kräsna – om man bara är beredd att flytta längre ut är det god tillgång på hyresrätter. Skärholmen har i dag en genomsnittlig kötid för att få en hyresrätt som ligger på 12,7 år. Man måste alltså köa i nästan 13 år för att få tag på en hyresrätt i Skärholmen. Just i Skärholmen är det också stor brist på större lägenheter. Många familjer bor väldigt trångt och har varken möjlighet till en kontantinsats eller till lån för att köpa en villa eller en bostadsrätt. Därför skulle det vara bra om vi hade behållit andelen hyresrätter. Nu är andelen 57 procent bostadsrätter och därmed 43 procent hyresrätter. Jag hade önskat att det hade legat högre och att man hade styrt mot just stora, yteffektiva lägenheter för att råda bot på trångboddheten.

Men, som sagt, det är bara ett särskilt uttalande, och detta är något som vi kommer att fortsätta att diskutera under nästa ärende.

Anförande nr 81

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Vi vill såklart ansluta oss till den omtalade brasklappen. Sedan vill vi fortsätta med att säga att Fokus Skärholmen är ett viktigt och ambitiöst program som bidrar till en stad som bättre håller samman. I detta program finns också ett bra barnperspektiv. Man har tagit särskild hänsyn till detta, och det är något som vi från de rödgrönrosas sida tidigare har uppmärksammat och vurmat mycket för. Det är väldigt positivt att se.

Vi är generellt positiva till denna inriktning men ser givetvis att det finns en risk med fler bostadsrätter: Familjer, särskilt kvinnor, med svag ekonomi får sämre möjligheter till en bostad som de inte behöver ta lån för utan där de i stället betalar mer rimliga hyror.

I själva ärendet är detta den enda vägen att gå: att helt enkelt justera antalet bostadsrätter och hyresrätter. Vi undrar om det inte egentligen finns fler vägar att gå.

Det tror vi; det här är inte det enda sättet att få till detta program, som vi har arbetat tillsammans för.

Anförande nr 82

Salar Rashid (S): Fru ordförande! Jag lyckades inte få med en del av min argumentation i mitt förra inlägg. Jag har en specifik fråga till Joakim Larsson, som är väldigt enkel. Just nu har ni räknat ned antalet hyreslägenheter i Fokus Skärholmen. Flera ombildningar planeras i området. Just nu kan man väl säga att flera privata hyresvärdar genom att förädla sitt bostadsbestånd har börjat höja hyrorna i området. På vilket sätt skulle du som stadsbyggnadsborgarråd kunna medverka till att Skärholmen går i en mer socialt hållbar riktning, nu när detta är ett faktum och vi ser att färre och färre kommer att kunna flytta till Skärholmen i och med just dessa tre parametrar?

Anförande nr 83

Borgarrådet Larsson (M): På vilket sätt tror Salar Rashid att man skulle minska segregationen i Skärholmen avsevärt genom att se till att vi får minussiffror i det här projektet? Vi går alltså från 50 till 57 procent bostadsrätter i ett område som har väldigt många hyresrätter. Det finns väldigt många hyresrätter i Skärholmen och i området kring Mälarvik. Det skadar inte att vi får en exploateringsekonomi i ett projekt som gör att vi kan bygga allt det som nämns i ärendet. Det handlar inte bara om vägar. Det handlar om att se till att få parkanläggningar på plats och att vi kan göra allt det som är ambitionen. Vi drar inte ned på ambitionen, men vi ser till att vi kan betala för det. Någon ska ju betala, Salar. Det finns ingen uteslutande kassa, inte ens hos er.

Anförande nr 84

Salar Rashid (S): Man skulle möjligtvis kunna räkna upp volymerna. Jag är inte någon expert på stadsbyggnadsfrågor, men om ni hade fått till det så att man hade byggt fler hyreslägenheter tror jag att vi hade kunnat få plussiffror.

Men det tråkiga är att du inte riktigt svarar på min fråga. Detta är ett faktum just nu i Skärholmsområdet. Vi går mot en gentrifiering. Den kan vara positiv i vissa avseenden och negativ i andra. Men det är ett faktum att fler och fler Skärholmsbor inte kommer att kunna flytta hemifrån, och fler och fler kommer att få svårare att ha råd med ett boende. Jag hade verkligen önskat att du hade kunnat svara på frågan, så som den ställdes till dig. Ni räknar just nu ned antalet hyreslägenheter och ser till att det blir fler ombildningar i området, samtidigt som vi ser den situation som uppstår när flera privata hyresvärdar i och med förra ...

Anförande nr 85

Borgarrådet Lindstål (C): Fru ordförande och ärade ledamöter! Vi får väl se om jag förlänger debatten eller får möjlighet att avsluta den. Jag tycker att debatten om Fokus Skärholmen är intressant att lyssna på. I grunden finns det en

samstämmighet om att detta är ett lyckat projekt. Det har levt i denna kammare ganska länge, och vi börjar nu få se resultatet.

Vad som är intressant och dessutom problematiskt är den återkommande debatten om hyresrätter och bostadsrätter som ett kvalitetskrav för att det ska bli ett bra projekt. Å ena sidan finns det ett rimligt argument som går ut på att hyresrätten är en tillgänglig boendeform för fler. Å andra sidan är det ett lika rimligt argument att bostadsrätten möjliggör svarta siffror i projektet. Jag gör för egen del reflektionen att Fokus Skärholmen är ett projekt som ger oss alla god anledning att fundera på om vi ska förhålla oss till bostadsmarknaden i Stockholm på ett binärt sätt. Ska vi bara prata om hyresrätter och bostadsrätter?

Vi i stadsbyggnadsnämnden hade möjlighet att besöka Helsingfors för ett par veckor sedan. En del av det besöket ägnades faktiskt åt att se lägenheter med andra, intressanta upplåtelseformer, där man kringgår vad som i många år varit en liknande debatt om hyresrätt och bostadsrätt. På så sätt kringgår man exempelvis problem som Salar Rashid beskriver som gentrifiering, det vill säga att satsningar på ett område har den negativa effekten att personer som bodde där tidigare inte har råd att bo kvar. Det är rimligt att vara orolig inför detta förhållande, men det är också rimligt att göra antagandet att vi som stad måste fortsätta satsa. Vi har områden som kräver satsningar, så vi behöver hitta en balans för att fortsätta satsa på den stad vi bor i utan att ställa grupper mot varandra.

§ 16 Fokus Skärholmen. Reviderat inriktningsbeslut

Anförande nr 86

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Jag fick hålla mig lite till detta ärende om Fokus Skärholmen. Mycket sas ju under föregående ärende, men Mälaräng är ett av 16 delprojekt. Nu är det dags för ett nytt, reviderat inriktningsbeslut för hela Fokus Skärholmen. Fokus Skärholmen är, precis som många andra har sagt, ett stort och spännande utvecklingsprojekt som omfattar 16 exploateringsprojekt i Skärholmens stadsdelsområde. Det första inriktningsbeslutet om Fokus Skärholmen fattades av fullmäktige för två år sedan, i september 2017.

Målet med projektet är att tillföra en sammanhängande, trygg och levande del av Stockholm. Unikt är det stadsövergripande uppdraget, där stadens nämnder och bolag kraftsamlar sina investeringar, vilket möjliggör en omfattande samordning av insatser i närtid och stadsbyggnadsinvesteringar med olika tidshorisont.

Tyvärr fattades inriktningsbeslutet för två år sedan utan att det tagits fram ordentliga ekonomiska kalkyler. Sådana exempel har vi sett tillräckligt många av i Stockholm under åren. Men Fokus Skärholmen har inte kommit så långt, utan det är faktiskt möjligt att revidera inriktningsbeslutet. Det är fördyringar i Fokus Skärholmen och behov av en utökad utredningsutgift som har föranlett behovet av ett reviderat inriktningsbeslut, som vi har att ta ställning till i dag.

Vi i den nu styrande majoriteten tänker inte forcera igenom ett projekt som går med underskott när det här och nu finns möjlighet att vända detta till balans eller faktiskt till och med ett svagt plus. I det nya, reviderade inriktningsbeslutet har vi ökat försäljningsinkomsterna från 2,78 till 2,84 miljarder. Precis som vi hört i föregående ärende har detta gjorts genom att andelen bostadsrätter har ökat från 50 till 57 procent. Det var en del som hade väldigt mycket synpunkter på detta, men jag tycker att det ska ses mot bakgrund av att Skärholmens stadsdelsområde har 70 procent hyresrätter i dag. Det får alltså ingen negativ påverkan på balansen mellan hyres- och bostadsrätter som helhet i Skärholmen.

Utgiftssidan har setts över i respektive delprojekt. Det handlar om att lägga kostnader där de ska ligga – att vi inte tar höjd för kostnader som till exempel Region Stockholm ska stå för när det gäller Spårväg syd och att vi dessutom sedan det första inriktningsbeslutet fattades har beslutat om en del trygghetsinvesteringar som kommer från trygghetsutskottet samt att trafikkontoret genomför åtgärder som redan är på gång i Skärholmens stadsdel och som vi därmed inte behöver budgetera för en gång till. På så sätt har vi nu fått fram ett nettonuvärde för Fokus Skärholmen, som har förbättrats från –237 miljoner kronor till +62 miljoner kronor.

Jag är jätteglad för den stora satsningen på Skärholmen och västra Söderort och yrkar därmed bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 87

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ibland när man talar om Fokus Skärholmen låter det som att det bara är en konsekvens av att alla stjärnor stod rätt på himlen och att marknadsläget var så bra. Men faktum är att Fokus Skärholmen är en konsekvens av ett gediget arbete som egentligen började med den sociala hållbarhetskommisionen och sedan utmynnade i en kraftsamling, där vi hade ankarbygggherrar och ett tätt samarbete mellan rotlar, förvaltningar och bolag i syfte att skapa en profil för social hållbarhet och tillföra sociala värden i samband med stadsutveckling.

Jag tycker att det är tråkigt att man drar ned på investeringarna i det offentliga rummet och att man drar ned på andelen hyresrätter. Jag skulle också vilja korrigera bilden att de röda siffror som ni talar om på något sätt skulle vara ett misstag – att vi inte hade koll på ekonomin. Problemet är att vi i dag i Stockholm i nästan alla projekt har principen att projekten ska bära sig själva; det ska så att säga gå ihop på inkomst- och utgiftssidan. Och det låter väl jättetrevligt, men problemet med detta är att investeringarna hela tiden knyts till marknadsvärdet. Det vill säga: Höga marknadsvärden ger stora investeringar i det offentliga rummet, och låga marknadsvärden ger lägre investeringar i det offentliga rummet.

Syftet med Fokus Skärholmen var faktiskt att jobba med omfördelning, det vill säga att tillåta ett projekt som i stor utsträckning går ut på att tillföra sociala värden till Skärholmen, bygga stora lägenheter där det råder trångboddhet, binda ihop socioekonomiskt väldigt skilda områden, tillföra stadskvaliteter och utmana trafikmaktnormen och samtidigt säga: Okej, detta är så pass strategiskt viktigt att det är okej att man går back, för vi kan omfördela från mer lönsamma projekt i innerstaden.

Ett liknande resonemang fördes när vi jobbade med Hagastaden, kan man påminna sig om. Genomförandebeslutet från 2010 gällande överdäckningen vid Norra stationsområdet innehöll röda siffror. Det vill säga, man medgav att projektet inte gick runt, just för att man tyckte att det var strategiskt viktigt. Jag menar att om de sociala investeringarna inte ska vara avhängiga av marknadsvärdet måste man våga omfördela mellan projekten. Annars blir det ensidigt stora satsningar i innerstaden och mindre satsningar i ytterstaden.

Jag vill återigen påminna om att det även om sänkningen av andelen hyresrätter är marginell fortfarande krävs 12,7 års kötid för att man ska kunna få en hyresrätt i Skärholmen. En snabb sökning på Hemnet visar att 27 bostadsrätter ligger ute, varav flertalet har legat ute sedan före sommaren. Det finns bostadsrätter i Skärholmen för den som söker. Däremot är det akut brist på hyresrätter med överkomliga hyror, särskilt för trångbodda barnfamiljer.

Anförande nr 88

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Clara, det är klart att det är lättare att driva ett projekt om man inte behöver gå runt. Men jag tycker att vi i staden ska sträva efter att alla våra exploateringsprojekt ska bära sig själva, och här har inte den förra majoriteten ansträngt sig tillräckligt.

Du säger att Fokus Skärholmen ska tillföra sociala värden och binda ihop olika socioekonomiska områden. Det ska det fortfarande – ingen förändring. Precis som jag sa förut har vi räknat bort ett antal investeringar därför att de redan görs i Skärholmen av andra nämnder eller för att de ska belasta någon annan part, till exempel Region Stockholm. Vi har inte ändrat syftet, och vi har inte ändrat upplägget för Fokus Skärholmen. Det ska fungera precis likadant, men vi har tagit fram ett inriktningsärende där vi har en budget i balans i stället för en kvarts miljard i underskott. Vi tror att de pengarna behövs på andra ställen i Stockholm, eller kanske i Skärholmen i ett annat projekt.

Anförande nr 89

Borgarrådet **L i n d b l o m (V)**: Det är jättebra att ni inte har ändrat själva huvudinriktningen. Det hade varit svårt med tanke på hur välförankrat detta projekt är, både bland de boende i Skärholmen och till exempel i forskning och samverkan mellan bolag och civilsamhälle och så vidare. Men faktum är – och det är därför ni vill gå fram med det reviderade inriktningsbeslutet – att ni drar ned på de offentliga investeringarna.

Och återigen, det är jättebra om man har som princip att alla projekt ska bära sig själva. Men det innebär att stora offentliga investeringar är knutna till marknadsvärde. Högt marknadsvärde, som vi ser i till exempel innerstad och närförort, innebär alltså stora offentliga investeringar. Lågt marknadsvärde, som till exempel i Skärholmen och Järva, ger låga investeringar. Så vill inte jag ha det, för det förstärker en ordning där stadskvaliteter och satsningar koncentreras till innerstaden, medan ytterstaden inte får ta del av de stora satsningarna.

För att vi faktiskt ska kunna bryta segregationen och tillskapa sociala värden och stadskvaliteter över hela staden måste vi våga omfördela. Hagastaden fick gå back; frågan är varför Fokus Skärholmen inte får göra det.

Anförande nr 90

Borgarrådet **B j u g g r e n (S)**: Jag vill återigen betona att jag är glad att den borgerliga majoriteten fortsätter det viktiga arbetet med Fokus Skärholmen och håller fast vid huvudinriktningen. Men att fokus skiftar från den sociala hållbarheten och de gemensamma investeringarna till enbart lönsamhet blir problematiskt i detta specifika projekt, just av de anledningar som Clara Lindblom precis var inne på: Om man inte kan omfördela inom vår stad innebär det att vi alltid kommer att ha mycket större satsningar i våra centrala delar än i vissa ytterstadsområden.

I det här fallet handlar det om att man skär ned på investeringar i det offentliga rummet. Det är inte investeringar som bara skulle komma de nya bostäderna till del, utan det handlar också om mervärden för de Skärholmsbor som redan bor i området. Självklart måste den typen av investeringar för att stärka befintliga områden kunna skattefinansieras eller finansieras genom projekt i andra delar av staden.

Inriktningsbeslutet slår också fast det som vi talade om i debatten innan, nämligen att det är en mindre andel hyresrätter i projektet. När man lyssnar på vad som sägs från den andra talarstolen kan man få bilden att detta är en liten sak; det är bara en marginell förändring. Men det gäller ju inte bara i det här projektet. Vi ser färre hyresrätter i Fokus Skärholmen, kombinerat med ombildningar i vår stad och stoppade hyresrättsprojekt i andra delar av staden. Så på det stora hela är 100 hyresrätter färre ganska mycket, och det kommer att göra det ytterligare lite svårare att få en bostad i vår stad.

Med detta sagt håller vi fast vid att allt som byggs är nödvändigt och välkommet, och vi är glada att man i grunden håller fast vid detta viktiga projekt, som vi påbörjade under förra mandatperioden. Vi yrkar alltså bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 91

J o h a n N i l s s o n (M): Emilia, jag reagerade på att du talade om att skära ned på investeringar i det offentliga rummet. Men som jag beskrev det uppfattade jag det som att vi snarare har förflyttat dessa investeringar till en annan nämnd. De ligger inte längre i exploateringsprojektet. Jag nämnde till exempel trygghetsinvesteringar, där Skärholmen har fått ett antal miljoner för saker som annars kanske skulle ha legat i Fokus Skärholmen. Trafiknämnden driver fem stora parkprojekt i Skärholmen för omkring 80 miljoner kronor. Det sker alltså under en annan nämnd och inte i det här projektet.

Däremot kan jag tycka att det är synd att det kanske inte alltid har hållits så hårt i plånboken. Jag tycker till exempel att de 16 miljoner kronor som använts för konst hade kunnat användas på ett mycket bättre sätt om man kombinerat nytta och nöje och kanske satsat både på konst och på något som medborgarna i Skärholmen efterfrågar. Jag tänker till exempel på en skridskobana, som en enig stadsdelsnämnd vill ha, eller på en inomhuspark, som efterfrågas. Det är synd att man inte använder pengarna till flera saker på ett effektivt sätt.

Anförande nr 92

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Självklart yrkar jag bifall till reservationen i kommunstyrelsen.

Jag tycker att detta var ett väldigt tydliggörande exempel. Självklart finns det alltid effektivare sätt att använda pengar som går till konst. Men varför skulle enprocentsregeln inte gälla i Skärholmen när den gäller i hela vår stad? Vad finns det för argument för att man i Skärholmen inte behöver konst och kultur, när man behöver det i innerstaden, Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden? Nej, det är helt oacceptabelt! Det är självklart att alla stockholmare ska ha den tillgången och den rikedomen i sin närmiljö. Sedan kan man också bygga parker och skridskobanor, och det får vi finansiera med vår gemensamma skattebetalning. Men Skärholmsborna har lika stor rätt till konst som Hagastadsborna eller Norra Djurgårdsstadsborna.

Anförande nr 93

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Feministiskt initiativ ställer sig bakom den gemensamma reservationen. Jag tänkte ställa en fråga, för flera har talat om den stora helhetsbilden när det gäller detta beslut. En av våra farhågor är hushållens skuldsättning och att det inte verkar finnas så mycket diskussion hos majoriteten kring detta. Jag är lite nyfiken. Just nu får Sverige ibland kritik för hushållens skuldsättning. Vi vet att ungefär 180 000 barnfamiljer i Sverige lever i överskuldsatthet. Det är såklart inte bara i Stockholm, men detta är en fråga som är angelägen och viktig. Dessa familjer har inte alls möjlighet att ta lån och knappt ens möjlighet att kliva in i de hyresrätter som byggs här. Ungefär 150 000 människor i Sverige har låg inkomststandard. Det är baserat på två vuxna och två barn med ungefär 20 000 i disponibel inkomst.

Nu är hyresrätterna färre, och det gör det svårare för denna grupp människor, som lever ganska mycket på marginalen, att få tillgång till dessa bostäder. Men vi ser också en risk med skuldsättningen. Majoriteten talade en del om stadens skuldsättning. Hur ser ni på människors skuldsättning?

Anförande nr 94

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är en viktig fråga, Madeleine. Både amorteringskrav och ränterestriktioner slår ju just nu ganska hårt mot bostadsrättsmarknaden. Detta är ett faktum i hela staden. Det skapar stora bekymmer och är något vi försöker lyfta upp i olika debattsammanhang.

Men det säger ingenting om varför det uppenbarligen är okej för Feministiskt initiativ att ha 50 procent bostadsrätter i området men att just 57 procent är den stora akilleshälen. Det är då allt fallerar och allt är katastrof i området. Det begriper jag inte. Hela området som sådant behöver fler blandade upplåtelseformer för om vi vill uppnå en blandad stad ska människor kunna bo där jämte varandra, i olika skeden av livet, med olika inkomst och bakgrund och så vidare. Det vore väl bra även i Skärholmen, inte sant?

Anförande nr 95

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Absolut, Joakim! Det är inte så att 57 procent är vår absoluta gräns och att det är där det blir katastrof. Ju fler bostadsrätter vi bygger desto större risk finns det såklart för hushållens skuldsättning. Detta är något vi behöver ta ansvar för och hänsyn till. Det handlar bara om att det blir svårare för den här gruppen att ta sig in på bostadsmarknaden.

§ 18 Införande av miljözon klass 2 på Hornsgatan

Anförande nr 96

Borgarrådet H e l l é n (MP): Små lungor är känsliga. Små hjärnor är känsliga. Små barn är känsliga. Men detta är inget nytt och egentligen inget jag behöver tala om för er här i fullmäktige: att astma, skador på hjärnfunktioner och hämmad tillväxt är tillstånd som drabbar våra unga när de utsätts för dålig luft, partiklar och kvävedioxid. Att dålig luft är skadlig är fakta. Det är fakta att unga, sjuka och gamla tar skada av dålig luft, även i små mängder. Och det är självklart värre när de skadliga ämnena är fler och hoptryckta, som i trånga utrymmen och trånga gaturum, men de är alltid farliga, även i små mängder.

Vad jag behöver berätta för er är att även alla andra som rör sig i vår stad är ömtåliga. Det är inte bara de nyfödda, de unga, de sjuka och de gamla – alla skadas vi när vi ignorerar hur det faktiskt är. Vi här i fullmäktige har ett ansvar inför alla dessa att värna deras hälsa. Därför ska vi nu plocka bort de äldsta bilarna från Hornsgatan, som släpper ut mest skadliga ämnen. Vi plockar inte bort alla bilar utan de äldsta, för vi vet att de är skadliga.

Studier visar att det finns ett samband mellan mammors exponering för luftföroreningar under graviditeten och risken för låg födelsevikt hos barn. Låg födelsevikt kan ge ökad risk för andningsproblem, sänkt lungfunktion, hjärt- och kärlsjukdomar och andra sjukdomar senare i livet. I åldern 8–16 ger dålig luft upphov till allergi och astma, och för dem som utsätts för höga halter ökar risken för betydande nedsatt lungfunktion. Studier visar att den kognitiva utvecklingen hos barn påverkas av dålig luft. Språk, minne, perception, tänkande, inläring och även kreativitet hämmas. Vi vet, men gör vi något?

I dag är det förbjudet att röka på en lekplats, på skolgården och i busskön. Varför? Därför att vi vet att det är skadligt för oss alla, rökare som icke-rökare. Vi vet, och det är inget konstigt längre. Men vi vet också att när vi sitter där på lekplatsen, på skolgården eller i busskön fylls våra lungor och barnens och pensionärernas lungor av utsläpp, som precis som rökningen är farliga, dödliga – inte på en gång men med tiden. En rökare förkortar sin livstid med ungefär tio år, och de runt omkring tappar veckor eller månader och lider av besvär under tiden.

I Sverige har vi ungefär 7 000 förtida dödsfall till följd av dålig luft. Vi vet att vi i vårt län har ungefär 1 000 förtida dödsfall per år på grund av kvävedioxid. Vi vet det, och vi vet också att trafiken är huvudkällan. Då är det på tiden att den mest utsatta gata vi känner är först ut att bli av med de skadliga bilarna, de äldre som likt gamla tiders cigaretter saknar filter och likt en Gauloise yr all världens väg. Så är det med utsläppen från trafiken.

Vi vet att trafiken är skadlig och att utsläppen även i små mängder ger förändringar hos oss alla. Det finns ingen gräns för när utsläppen är för små för att påverka oss. Men det finns nivåer som är bättre eller sämre. Därför har vi en skyldighet att

använda de redskap vi har fått. Därför ska vi i dag bifalla det förslag som kommer från trafiknämnden och kommunstyrelsen – för att vi vet. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 97

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Tack, Daniel Helldén, för ett passionerat inlägg i denna debatt.

Jag skulle vilja fråga dig lite om den rapport som Stockholms miljöförvaltning och trafikkontoret tagit fram. Den säger på många sätt något helt annat än vad du just sa från talarstolen. Vad är din bild av detta? Du och Miljöpartiet har en åsikt, och rapporten säger något helt annat.

Anförande nr 98

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Tack, Martin! Om du lyssnade på det jag sa hörde du att det inte fanns något där som inte sägs i rapporten. Alla vet att utsläppen är skadliga. De påverkar barn, unga och oss alla. De påverkar också i alla doser. Det finns inga gränsvärden för när kväveoxider inte skadar någon. Så är det, och så är det också enligt rapporten.

Sedan finns det i rapporten diskussioner om olika typer av åtgärder och vad man ska göra och inte göra. Det som de som har skrivit den kommer fram till är att man borde göra något annat, speciellt något som vi inte kan göra. Miljözonen är det redskap vi har, och det ska vi använda nu därför att vi vet att kväveoxider är skadliga. Det är precis detta som står i rapporten och i alla utredningar från miljöförvaltningen när det gäller skadlig luft och från Naturvårdsverket, från WHO, från EU och från alla håll och kanter. Det finns ingenting som går emot vad som står där.

Anförande nr 99

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Vilken underbar helg vi hade som inledning på denna vecka! Att man kan bada ända in i september i Mälaren är på många sätt fantastiskt, men givet att man också vet hur temperaturförändringarna ser ut ger det lite dubbla känslor. Med detta perspektiv, att många människor är oroliga för klimatförändringarna, är det förståeligt att många spontant är positiva till något som kallas för miljözon. Det låter ju som något som skulle vara positivt för vårt klimat. Kruxet i det här fallet är att ingenting tycker på att den kommer att vara bra för klimatet. Tvärtom pekar alla experter inom området på att miljözonen förmodligen kommer att leda till ökade koldioxidutsläpp. Vi ser redan nu att fler människor köper bensinbilar i stället för dieslbilar, vilket ökar utsläppen i biltrafiken.

Det finns såklart många fler förklaringar till att utsläppen ökar, inte minst att stockholmarna kör allt tyngre bilar. Men bilsförsäljningen har redan ökat på bekostnad av dieselförsäljningen, och det finns många som vittnar om att miljözonen är en tydlig anledning till detta, tillsammans med signaler om att det kanske kommer ytterligare förbud mot dieslbilen.

Politiken är full av målkonflikter. Det är bara det att i det här fallet är experterna inte alls eniga om att förbudet kommer att få den effekt på luftkvaliteten som ansvarigt borgarråd pekar på. Denna kombination, att vi vet att vi får ett sämre klimat men kanske inte tillsammans med mycket bättre luft, gör att det är ett väldigt problematiskt beslut.

Jag kan inte låta bli att nämna att jag är lite förvånad över att Moderaterna, som hade en enormt aggressiv kampanj mot miljözoner, nu är pådrivare av beslutet. Med detta sagt är jag inte förvånad över att Moderaterna kan tänka sig att bidra till en politik som kanske ökar utsläppen av växthusgaser, men jag är lite förvånad över att Miljöpartiet gör det.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag i kommunstyrelsen.

Anförande nr 100

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Det här är ju vad ni torgför i Svenska Dagbladet i dag, och det är sorgligt att ni påstår sådana saker. Det finns ingenting som säger att miljözonen skulle ge ökad effekt när det gäller klimatutsläppen. Det finns en idé som bygger på att alla som köper bil någon gång framöver, under de kommande tio åren, bara skulle köpa bensinbil och att detta skulle bero på beslutet, när vi kan se att hela den förändring som har skett i Europa är en global och europeisk trend där man går bort från dieslbilar. Man går också bort från bensinbilar. Man går mot elbilar.

Ja, bensinbilsförsäljningen har ökat, men detta har ingenting med beslutet att göra. Jag har så svårt att förstå hur ni kan påstå det. Dessutom är det så att vi med beslutet tar bort bensin- och dieslbilar, vilket ni har mage att inte ens nämna i den artikel som ni bränner ut i Svenska Dagbladet i dag.

Anförande nr 101

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tror verkligen på politiken som ett verktyg för att skapa förändring. Jag tror att även er politik skapar förändring. Jag har hört flera vittnesmål där man säger rakt ut att bilförsäljare har uppmuntrat till köp av bensinbilar därför att dieslbilar kanske inte kommer att vara tillåtna i framtiden. Vi ser redan nu att andrahandsmarknaden för dieslbilar i Stockholm faller.

Det är klart att den här politiken har effekt. Är politiken den enda anledningen till att dieslbilarna minskar till förmån för bensinbilar? Nej, självklart är den inte den enda anledningen, men den har effekt. För politik är på riktigt, och detta tror jag egentligen att du också tror. Så jo, den bidrar till en omställning. Jag önskar också att denna omställning ska leda till kollektivtrafik, cykel och möjligen elbil, men det är ju inte detta som incitamenten ger. Tyvärr ger de tillsammans med andra ekonomiska förutsättningar också ett skifte mot ökade koldioxidutsläpp.

Anförande nr 102

Å s a O d i n E k m a n (S): För ungefär ett och ett halvt år sedan fick jag en utskällning av min lillasyster. Det var när regeringen antog de nya bestämmelserna om miljözoner. Hon var väldigt arg och sa till mig: ”Först sa ni att alla skulle köpa dieselbilar, och så gjorde de det för att försöka göra rätt. Och nu ändrar ni reglerna, och så gör de plötsligt fel. Ni kan ju inte hålla på så där.”

Jag försökte förklara att det finns en massa olika faktorer i detta, att det handlar dels om koldioxidutsläpp, dels om luftkvalitet, att detta är olika saker, att vi hade fått veta att det fanns en mycket värre påverkan på luftkvaliteten än vad vi tidigare hade trott och att politiken då måste klara av att ändra sig och fatta beslut efter bästa tillgängliga beslutsunderlag, även om detta betyder att man vänder i en fråga. Hon lät lite skeptisk och skällde lite till, och jag bytte snabbt samtalsämne.

I grunden tycker jag dock samma sak som jag tyckte då, nämligen att politiker måste kunna fatta bästa beslut efter bästa tillgängliga beslutsunderlag. Just därför landar jag i en annan slutsats i dag än vad jag gjorde då, för bästa tillgängliga fakta i dag ser ut som följer: Förslaget kommer att ha en väldigt marginell påverkan på luftkvaliteten, men det finns en allvarlig risk för att det kommer att leda till ökade koldioxidutsläpp.

Jag ser ytterligare ett problem med förslaget, och det är att det har effekt på hur människor uppfattar styrmedel och legitimiteten i styrmedel som riktas mot just transporter. Därför är jag rädd att denna typ av åtgärder kan försvåra den typ av åtgärder som vi behöver ha i framtiden för att ställa om vår trafik och våra transporter.

Med anledning av allt detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 103

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Den här gången var det i alla fall inga vittnesmål.

Det är så spännande, det här. Ni har gått in i att man ska göra något annat någon annan gång, eller helst inte göra något alls. I det här fallet säger ni att vi inte ska göra något åt den dåliga luften på Hornsgatan. Vi ska inte använda det redskap som den miljöpartistiska och socialdemokratiska regeringen har tagit fram, som innebär en möjlighet att faktiskt plocka bort de bilar som är mest skadliga. Detta vill ni inte göra, trots att vi vet att utsläppen är skadliga.

Det har under ett antal år, sedan 2009, pågått ett ärende där man har överklagat. Det ligger hos domstol, och man sitter och väntar på hur utslaget ska bli i denna fråga. Det finns ett tillsynsärende när det gäller Hornsgatan och de här sakerna därför att vi vet att utsläppen är skadliga. De är skadliga, och vi ska göra något åt det. Vi har detta redskap, och vi bör använda det. Men då börjar ni prata om något helt annat, hela tiden, därför att ni inte vill.

Anförande nr 104

Å s a O d i n E k m a n (S): Jag har stor respekt för att Miljöpartiet har varit engagerat i många år i frågan om bättre luftkvalitet på Hornsgatan. Jag är själv uppvuxen där, men nu verkar du inte tycka så mycket om vittnesmål. Jag har stor respekt för detta, men det betyder inte att ni inte ska kunna svara på frågan varför ni gör saker som ni gör i dag eller att ni inte ska kunna svara på följdfrågor om de negativa effekter som följer av det som ni vill göra i dag.

I stället blir det en dimridå. Att hålla på och hävda att vi inte tycker att man ska göra något alls är helt fel. Vi tycker att det ska göras sådant som faktiskt har effekt och som framför allt riktar in sig på tunga fordon. Givetvis vet du lika väl som jag att den stora förbättring som vi kan hoppas få se med befintliga åtgärder kommer av den skärpning av miljözonen som redan finns. Därutöver måste vi göra en massa andra saker, men just detta kommer inte att leda till det som ni hoppas.

Anförande nr 105

P e t e r B a c k l u n d (L): Ordförande, ledamöter! Införandet av miljözoner debatteras nu för andra gången i kommunfullmäktige.

Innan jag glömmer bort det, för det brukar jag göra ibland, vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Motiveringen till att införa miljözon 2 på Hornsgatan är att gatan inte klarar dygns- och timmedelvärdet för kväveoxider. I den bästa av världar skulle förstås inte miljözoner behövas, utan vi skulle kunna nöja oss med att fordonsflottan sakta byts ut. Det är, vad jag har förstått, den röda sidans melodi – annars står man ganska tomhänt. Vi tycker dock att det är ett väldigt passivt sätt att bedriva politik. Vi liberaler föredrar att agera kraftfullt när människors rätt till ren luft inskränks.

Även nu gäller huvudkritiken från oppositionen hanteringen av ärendet. Att den mesta kritiken läggs där är i sig förvånande. Jag tycker att det är viktigare att debattera sakpolitiken. När miljözon 2 nu införs gäller det att ha både hängslen och livrem på. Före införandet krävs både utredningar och mätningar. Hur trafiken på närliggande gator påverkas behöver mätas, även om Socialdemokraterna redan har bestämt vad som kommer att hända. Hur fordonsflottas sammansättning påverkas behöver också mätas, liksom vilka hälsoeffekter miljözon 2 får, vilket egentligen är det viktigaste.

Trafikkontoret medger att det finns en osäkerhet i beräkningarna, vilket ligger i sakens natur. Men om miljözon 2 kan innebära bättre hälsa för fler människor – många människor – på en hårt ansatt gata är den värd att pröva, även om vi kanske tycker att det på sätt och vis hade varit bättre att införa utsläppsdifferentierade trängselavgifter. Men där har vi ju inte med oss regeringen ännu.

En av osäkerhetsfaktorerna är onekligen efterlevnaden. Det är en tuff uppgift att se till att informationen blir tydlig och begriplig och når så många som möjligt, men det går förstås inte att förutspå att fler kommer att köpa bensinbilar i stället för

dieslbilar därför att miljözonen införs. Dieslbilar som klarar miljöklassningen ska få köra in, men det är klart att informationen är viktig.

Låt oss pröva miljözon 2 på Hornsgatan, men låt oss också utvärdera och göra rätt nu och i framtiden! Miljözon 2 kan innebära att Hornsgatan får en riktigt bra luftkvalitet.

Anförande nr 106

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag reagerade över att fokus ligger på den politiska hanteringen. Jag tror inte att vare sig jag eller Åsa Odin Ekman nämnde den politiska hanteringen, utan vår farhåga handlar om att man riskerar att få en liten eller försumbar effekt på luftkvaliteten men ökade utsläpp av koldioxid.

Då blir såklart min fråga även till Liberalerna: Hur ser ni på ökade utsläpp av koldioxid i relation till målet om klimatpositiv 2040?

Anförande nr 107

P e t e r B a c k l u n d (L): I er reservation står det väldigt mycket om hanteringen av ärendet, och det var likadant efter den debatt vi hade här i våras. Detta förvånar mig, och det är precis vad jag tog upp här tidigare.

Ni förutspår i era siffror hit och dit att det verkligen kommer att bli så att folk inte vågar köra dieslbilar. Det är så du har uttryckt det här tidigare här. Men låt oss pröva och se vad resultatet faktiskt blir. Som jag sa i mitt anförande har vi både hängslen och livrem på för att säkerställa att miljözonen införs på ett bra sätt. Vilka effekter den verkligen får får vi utvärdera och se innan vi kanske går vidare med fler gator.

Anförande nr 108

U l l a H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Det är skillnad på att vara i majoritet och att vara i opposition. Jag vill bara påminna denna församling och även allmänheten som lyssnar på radio eller tittar på tv- eller webbsändningen om att Karin Wanngård var väldigt beredd att diskutera införandet av miljözoner innan det var klart vilken majoritet som skulle finnas i denna församling. Jag kan förstå att hon kanske inte vill påminna om det just nu, men så var i varje fall fallet. Vi hade nog haft miljözon 2 i Stockholm ändå.

När jag själv var trafikborgarråd och vi bet huvudet av skammen och införde dubbdäcksförbud på Hornsgatan lade Socialdemokraterna faktiskt ned sina röster, så de har ingen glorifierad historia kring just miljöfrågorna i Stockholm.

Nu har vi ett förslag som innebär att vi ska använda de möjligheter som regeringen har gett oss och som jag också bad om när jag var trafikborgarråd, nämligen att man skulle få bättre muskler lokalt för att göra egna miljözoner. Vi har nu ett ärende som innebär att vi ska testa miljözon 2 på Hornsgatan. Detta skapar möjligheter att få mer

information om vilka effekter det kommer att få. Det blir inget förbud mot dieslbilar på det sätt som har framställts från Socialdemokraternas sida.

Mig veterligt brukar det vara ganska positivt att man går försiktigt fram och testar på vissa områden för att se om det blir de effekter som man tror att man ska få. Jag tycker inte att man redan nu ska säga att det inte kommer att bli några effekter, utan här gör vi ett test med Hornsgatan, stadens smutsigaste gata. Detta innebär inte att vi inte kommer att jobba med den tunga trafiken och de utsläpp som den genererar runt om i staden. Det är oerhört viktigt att vi jobbar vidare med de sakerna, men det ena behöver inte utesluta det andra. Det finns stora möjligheter att använda Hornsgatan som en testbädd för att se hur vi kan använda den digitala tekniken för att få bättre koll på utsläpp och rörelser på Hornsgatan. Detta kommer jag tillbaka till i nästa ärende.

Det är lätt att säga en sak när man hoppas att man ska kunna ta över makten, men det är en helt annan sak när man väl har förlorat makten.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 109

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag förstår att Ulla Hamilton försöker reta upp mig eller göra mig frustrerad över något. När det gäller att förlora var det nog ni som förlorade mest i valet. Vi gick framåt. Detta kan man diskutera i särskild ordning.

Men jag kan läsa innantill. Man kan gå in på moderaterna.se och titta på vad ni tycker i miljö- och klimatfrågor. Där står det tydligt: "Vi säger nej till miljözoner 2020." Detta står fortfarande på Moderaternas hemsida för Stockholm på moderaterna.se. Ni argumenterar utifrån detta: "Kostnaderna för de familjer som inte skulle kunna köra i Stockholms innerstad, trots att de köpte en miljöklassad diesebil för bara några år sedan, står inte i proportion till de miljömässiga effekterna."

Anförande nr 110

U l l a H a m i l t o n (M): Jag konstaterar att Karin Wanngård inte sa emot det jag sa: att vi hade haft miljözoner i Stockholm oavsett om hon eller vi sitter vid makten. Hon hade gått med på miljözoner därför att hon ville behålla makten.

Anförande nr 111

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag vet inte om det du försökte säga, Ulla Hamilton, var att Moderaterna har en ståndpunkt i opposition och en i majoritet, för detta är verkligheten. Socialdemokraterna bad om en ordentlig utredning innan vi valde väg, och denna utredning har vi fått. Moderaterna tryckte upp både affischer och annat material där det stod att det var ett körförbud utfärdat av Socialdemokraterna och Miljöpartiet, innan Socialdemokraterna hade tagit ställning alls. Det var alltså en direkt lögn på den tiden.

Ja, det är väldigt olika ton, men så är det med klimatet för Moderaterna. I majoritet är det viktigt att vi är klimatpositiva, men inte sedan när det faktiskt kommer till kritan och vi ser en politik som ger ökade utsläpp. Då är det ändå okej med lite mer utsläpp.

Anförande nr 112

Ulla Hamilton (M): Jag känner mig helt trygg i att den politik som vi står bakom kommer att leda till en bättre miljöpolitik, precis som den politik som jag var med och drev under de åtta år då jag var borgarråd i denna stad, då Stockholm fick miljöutmärkelse som Europas första miljöhuvudstad.

Jag ser inga som helst problem, och precis som jag sa i mitt inlägg kommer vi att visa att vi ska jobba vidare med de andra miljözonerna för att se till att luftkvaliteten blir bättre i Stockholm.

Jag kan konstatera att Emilia Bjuggren säger att de ville vänta på resultatet av rapporten, men det kom uttalanden från Karin Wanngård om att hon var beredd att diskutera miljözoner långt innan rapporten över huvud taget hade presenterats.

Anförande nr 113

Martin Westmont (SD): Fru ordförande! När det gäller den rapport som vi har diskuterat och som trafikkontoret har tagit fram skulle jag vilja säga att de är tydliga med att fokus ska ligga på de tunga fordonen. Det är så vi sänker nivån av kväveoxider. Då får man fråga sig vad politikernas uppgift är. Ska man lyssna på vad experterna säger, eller ska man hålla fast vid sin egen ideologi oavsett om den är rätt eller fel? Här har vi ett scenario där Miljöpartiet håller fast vid sin politiska åsikt. Det som jag framför allt tycker är beklagligt är att Moderaterna i det här fallet väljer att lyssna på Miljöpartiet i stället för på experterna.

I grund och botten är det ett dåligt förslag. Framför allt kommer det att slå hårt mot stockholmarna, som redan i dag många gånger har svårt att få vardagen att gå ihop. Vår linje är att vi i stället ska lägga mer fokus på att samarbeta med teknikföretag för att få fram framtidens transportmedel. Det är så vi löser problematiken med dålig luftkvalitet i Sverige och i Stockholms stad.

Fru ordförande! Jag vill yrka bifall till Sverigedemokraternas avslagsyrkande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 114

Borgarrådet Helldén (MP): Den retorik som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och också FI använder är att man ska ge sig på de tunga fordonen. Självklart är de tunga fordonen ett problem, men om vi läser rapporten kan vi konstatera att efterlevnaden är problematisk och ställer till det så att det inte går att få bort utsläppen i den utsträckning som skulle behövas. Dessa utsläpp ska vi självfallet försöka få bort, precis som vi behöver få bort de äldre bensin- och dieslbilar som det handlar om, men dessa redskap finns inte. Det här är det vi har! Jag fattar inte. Ni

sitter där borta och säger att något annat ska göras någon gång. Ni skiter i stockholmarnas luft, och det gör Sverigedemokraterna också.

Det kommer ett ärende efter detta där vi förklarar hur vi ska få ordning på transporter i framtiden. Det är jättespännande.

Anförande nr 115

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag har all respekt för att du står fast vid din och Miljöpartiets åsikt, Daniel, men man kan inte bortse från att rapporten poängterar just att om vi vill halvera nivån av kväveoxider i Stockholm till 2022 ska vi fokusera på ett fortsatt förbud mot tunga fordon.

Anförande nr 116

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Jag kunde inte låta bli att le i morse när jag läste Socialdemokraternas debattartikel mot miljözoner i Svenska Dagbladet, där de skrev: ”Redan år 1996 införde Socialdemokraterna under stora protester miljözoner i Stockholm ... för äldre lastbilar”. Jag fattar att det är en felformulering, men sedan jag blev politiskt aktiv har det alltid varit stora protester från just Socialdemokraterna när något ska göras som kan påverka vägtrafiken över huvud taget, och denna miljözonsdiskussion är verkligen inget undantag.

Jag skulle vilja börja med att understryka att den dåliga luften på Hornsgatan har diskuterats sedan jag blev politiker, vilket börjar bli ett tag sedan nu. Jag har suttit i miljö- och hälsoskyddsutskottet, och under denna tid har många olika förslag förkastats med hänvisning till att någon annan bör göra det eller att något annat bör göras längre fram. Många gånger har svaret varit att om vi bara själva kunde styra över inrättandet av miljözoner skulle detta vara det bästa alternativet. Nu har vi fått detta verktyg, och jag är glad över att vi äntligen får chansen att testa det på en enda gata i staden, Hornsgatan, en gata med påtagliga luftkvalitetsproblem.

Nu när Socialdemokraterna kommunicerar miljözonsrapporten undrar jag om de har läst rapporten eller kanske inte förstått den. De blandar ohämmat införande av miljözon i hela innerstan med införande av miljözon på Hornsgatan och väljer de slutsatser som de känner för att kommunicera. De egna tolkningar av rapporten som S gör utmynnar i att luften kommer att vara helt oförändrad på Hornsgatan samtidigt som alla dieselbilägare i Stockholm kommer att byta sin dieselbil till en bensinbil om vi inför miljözon på Hornsgatan. Detta scenario tror jag är ytterst osannolikt.

Kommunikationen från S har däremot inte handlat om hur alla som bor och rör sig på Hornsgatan ska få ren luft, vilket är själva kärnan i detta ärende och det som vi har diskuterat under alla år. Jag tror personligen inte att den nedgång i försäljningen av dieselbilar som de senaste åren har synts i stora delar av Europa beror på att den politiska majoriteten i Stockholm ska införa en miljözon på en enskild gata där. Om vi tittar på statistiken ser vi en betydande minskning av dieselbilar i 20 av 27 undersökta länder. Man räknar med att detta främst beror på dieselgate för några år

sedan. I Sverige ser vi att bonus–malus-systemet och höjda priser på diesel kan ha bidragit till att färre skaffar dieselbil.

För att lösa klimatkrisen ska vi såklart inte köra fossila bilar alls, men detta handlar om luftkvalitet. Jag tror inte att införande av miljözon på Hornsgatan kommer att vara det styrmedel som gör att klimatutsläppen från trafiksektorn ökar explosionsartat framöver. Jag är mycket mer orolig för de politiska bromsklossar som gör allt för att stoppa trafikåtgärder, åtgärder som i längden kan leda till att staden blir renare och friskare för alla oss som bor här, och att detta kommer att orsaka ökade klimatutsläpp.

Låt oss nu testa de verktyg vi har tillgång till. Ett sådant exempel är införandet av miljözon på Hornsgatan. Därför vill jag såklart yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 117

J o h a n F ä l l d i n (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Låt mig inleda detta anförande på samma sätt som jag inledde när vi senast debatterade denna fråga före sommaren. Hornsgatan är en pulsåder för Södermalm och för Stockholm, en levande gata där många människor dagligen rör sig i gaturummet. Men Hornsgatan är också Stockholmsluftens svarta får och har så varit under lång tid.

De som till fots eller på cykel rör sig längs gatan liksom de som bor där har rätt till en god luftkvalitet. Att luftkvaliteten så länge har varit för dålig på Hornsgatan ger oss en moralisk skyldighet att agera. Vi ska, som det står i ärendet, uppvakta regeringen i hopp om att differentierade trängselskatter en dag kan bli tillåtna och möjliga. Men detta låter sig inte göras i en handvändning, och det tror jag att de flesta har insett.

Staden har nu rådighet att införa miljözoner. Dessutom är förutsättningarna goda för att styra den trafik som inte behöver gå på Hornsgatan till andra gator, och undantag görs för de fordon som verkligen måste färdas på gatan.

Det som föreslås här och nu är en åtgärd som med precision riktar sig mot just den gata där luften är som sämst. Det är inte ett införande av miljözoner i hela staden. Det finns skäl att tro att denna pricksäkerhet kan öka respekten för miljözonen. Vi ska naturligtvis vara medvetna om att vi i Stockholm, med det beslut som vi nu ska fatta, blir pionjärer. Det återstår att se hur effektiv insatsen blir. Utvärdering och uppföljning av miljözonen kommer att ha stor betydelse.

Givet förutsättningarna är jag övertygad om att vi gör rätt i att gå före. Därför vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 118

U l f W a l t h e r (S): Ordförande! Jag tar en liten diskurs om detta, tror jag. Nu har vi lyssnat på en hel del kritik mot förslaget och en hel del argument för förslaget, och jag tror att vi är överens om att vi i varje fall inte kommer att bli överens i kväll.

Däremot är nog de flesta partier överens om att det finns ett reellt och verkligt miljö- och klimathot. Men alla partier är inte det, och jag är orolig för att förslaget riskerar att spela dessa populistiska partier i händerna eftersom det finns en omfattande kritik mot förslaget, även när man undandrar processen från frågeställningen.

Även utanför denna sal diskuteras om det verkligen är ett proportionerligt förslag att lägga fram, och jag är orolig för att det spelar folk i händerna på ett sätt som inte kommer att gynna klimatet och miljön på sikt. Denna varning lyfte jag upp tidigare i våras då vi diskuterade p-böter, som vi hade uppe då. Då hade vi ett underlag från förvaltningen, som själv sa att det var för tidigt att bedöma om det ens behövdes en höjning av avgifterna eller parkeringsböterna. Ändå beslutade vi i enlighet med förslaget, eller vissa partier gjorde det, och nu i veckan har kommunen fått stryk i domstol därför att vi har infört parkeringsavgifter där det inte behövdes.

Det är viktigt att stockholmarna inte känner sig jagade av förbud och böter. Vår politik mot miljö- och klimathotet måste vara långsiktig och skapa förtroende bland stockholmarna. Jag är rädd för att denna fråga kommer att lämna stockholmarna med en dålig bismak i munnen och spela klimatförnekarna i händerna.

Då har jag lyft upp denna varning igen. Ni måste inte hålla med, men kom gärna ihåg den när vi tar fram nästa politikåtgärd!

Anförande nr 119

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Man kan verkligen undra varför det blev en dålig bismak. Man kan undra vilka som skapar den dåliga bismaken, vilka som lyfter fram en argumentation som inte har med detta att göra och som uppenbarligen inte läser analyserna och vad dessa bygger på, att det inte handlar om beslutet och att det finns ett antal saker där som ligger helt utanför detta. Ta bara detta att alla nu kommer att köpa bensinbilar de närmaste tio åren! Man kan undra var den dåliga bismaken kommer ifrån.

Anförande nr 120

U l f W a l t h e r (S): Att inte hålla med måste inte skapa en dålig bismak – det tror jag inte. Att nyttan med åtgärden och förslaget har varit ifrågasatt även utanför de partier som finns i fullmäktige skulle jag tro att vi är överens om. Sedan kan vi diskutera hur mycket.

För min egen del kommer jag, precis som några på din sida i salen har sagt, Daniel, att följa utvecklingen. Jag hoppas att jag har fel – det gör jag. Jag hoppas att du fortsätter att fundera på hur vi får klimat- och miljöpolitiken att långsiktigt framstå som proportionerlig för stockholmarna.

Anförande nr 121

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag tänker på flera saker. Emilia var uppe och pratade tidigare. Det konstiga är att ni i debattartikeln i Svenska Dagbladet i dag har en siffra för hur mycket koldioxidutsläpp ni påstår att beslutet ger. Den

bygger på att alla kommer att köpa bensinbilar under de närmaste tio åren, vilket är helt absurt. Det är absurt därför att det inte kommer att ske. Det skulle aldrig ske, för beslutet handlar inte om det. Om det är något vi ser är det en fantastisk trend där man inte går från bensin eller diesel utan mot el. Vi har en exponentiell ökning av elbilar. Hela den beräkning som ni bygger på och använder er av är helt fel och absurd. Men det är klart att man kan återupprepa konstigheter många gånger, och till slut kanske någon tror på dem. Det är många gånger man gör så.

Jag tycker att det som ni säger om Moderaterna och deras syn på miljözoner är lite intressant. För säkerhets skull tog jag med mig Moderaternas, Kristdemokraternas, Liberalernas och Centerns gemensamma valmanifest, som fanns inför valet. Där står: ”Arbetet för en bättre luftkvalitet måste ske med hänsyn till människors vardagsbehov och hushållsekonomi och får inte innebära att innerstaden stängs av för dieselmotorer 2020. Vi är däremot beredda att stänga av enskilda gator om luftkvalitetsnormerna överskrids.” Exakt, inget konstigt i det! Ni kanske ska läsa de dokument som låg till grund för valet.

Sedan vill jag säga att om man läser reservationer hela vägen från trafiknämnden, kommunstyrelsen och vidare kan man notera att både Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ har gått hårt åt miljözoner och också säger att man inte ska införa det. Man ska inte ta det steget för luftkvaliteten. Man ska inte ta det redskap vi har, utan man ska göra något annat någon annan gång, möjligtvis, händelsevis. Det förvånar mig också. Det är lite tråkigt.

Anförande nr 122

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är väldigt starka ord om oppositionens invändningar, som faktiskt är ganska sakliga. Vi har sett ett skifte från diesel till bensin. Ja, elbilarna ökar, men inte tillräckligt mycket, trots att vår gemensamma regering absolut gör saker som går i rätt riktning. Det behövs mycket mer för att ställa om från fossila bränslen.

Det är fascinerande att ni i argumentationen återkommer till att vi inte skulle vilja göra något och att ni nu använder det enda till buds stående medlet. Men detta är inte heller sant. Du lyfte själv fram nu att stänga av enskilda gator. Det är ett helt annat verktyg som ger helt andra effekter. Det går att diskutera.

Experternas önskemål är att man ska bygga gator ovanför det utrymme där vi människor rör oss. Det är såklart helt oacceptabelt både för er och för oss då en sådan stadsmiljö är oföreställbart otrevlig. Det är alltid så att det finns målkonflikter, och man gör en bedömning. Ni har gjort bedömningen att det är värt att öka koldioxidutsläppen för att kanske få effekter på luftkvaliteten.

Anförande nr 123

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Beslutet får effekter på luftkvaliteten. Sedan skulle vi behöva mycket större effekter på luftkvaliteten, men vi använder det redskap som vi har tillgång till. Vi pratar inte bara om en massa saker som man eventuellt skulle

kunna göra någon annan gång när någon eventuellt ändrar någon lagstiftning eller något annat kommer nedflygande någonstans ifrån. Detta är vad vi har. Det är denna möjlighet vi har att göra något.

Du pratar om vägar ovanför husen, och du säger själv att det är orealistiskt. Ja, det är orealistiskt. Vi har miljözoner som vi kan använda. Vi börjar nu använda dem på Hornsgatan. Det är den mest nedsmutsade gata vi har i staden, och den har aldrig klarat miljö kvalitetsnormerna. Vi vet att vi har lagstadgade normer som vi måste klara för människors hälsa. Vi bör helst komma ned till det som kallas miljömål, som är hälften av miljö kvalitetsnormen. Detta skulle vi egentligen göra nästa år i hela Stockholm, men vi är långt ifrån det.

Detta är vad vi har, och det ska vi göra.

Anförande nr 124

J o h a n F ä l l d i n (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag har inte för vana att tala mer om andra partiers prioriteringar än om mitt eget partis. För en stund ska jag nu göra ett undantag.

Vad skulle Socialdemokraterna ha argumenterat för om majoritetsförhållandena inte hade ändrats efter valet? I ert program *Framtidsstaden*, som kom före valet, kan jag bland annat läsa att ni vill införa miljözoner för att förbättra luftkvaliteten i Stockholm och driva på övergången till eldrivna fordon. Liknande 180-graderssvängar har ni gjort om till exempel Bromma flygplats, och när det gäller integrationspolitiken har ni väl vid det här laget svängt långt mer än 360 grader. Så när jag för denna debatt i dag vet jag framför allt detta: Socialdemokraterna hade lika gärna kunnat stå på min sida. Själv står jag fast vid att Hornsgatan är Stockholms sorgebarn vad gäller luftkvaliteten och att vi bör göra vad vi kan för att göra luften så bra det går för alla som andas.

Sedan har vi Socialdemokraternas utsläppsalarmism i den här frågan. När miljözon nu ska införas på *en* gata varnar man för vad som hade hänt om miljözon införts i hela staden. Det är inte seriöst.

Vi måste ta försäljningen av bensinbilar på allvar. Men vad vi faktiskt ser nu, om vi tittar oss omkring, är en revolution inom nybilsförsäljningen. Antalet sålda elbilar ökar exponentiellt. Inom de kommande två åren väntas ca 100 nya elbilmodeller lanseras. Denna utveckling går mycket fortare än vad vi politiker kan besluta fram. Det skänker mig förtröstan.

Jag tror till skillnad från Socialdemokraterna att stockholmarna har förstått att framtiden inte är fossildriven. Jag tror att de vet vem Greta Thunberg är. Jag tror att de kan läsa. Jag tror att de vet att de inte bör välja fossilbilar om de kan undvika det. Och teknikutvecklingen kommer att hjälpa oss och dem att göra kloka val och att ställa om.

Anförande nr 125

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag tror att du fortsättningsvis gör bäst i att hålla dig till din egen politik, Johan, och inte den socialdemokratiska. Därför har jag en fråga om Moderaternas politik. Vi finns ju alla i medielandskapet och tittar på hemsidor och så vidare. Där står det tydligt att ni inte vill införa miljözoner i Stockholm. Det står som ett krav: "Därför vill vi inte införa miljözoner för diesel- och bensinbilar år 2020."

Vidare står det att avtalet med Bromma flygplats inte ska sägas upp i förtid och att affärsflyget ska värnas. Detta måste vara väldigt otydligt för en eventuell moderat väljare som vill veta var ni egentligen står. Därför blir min raka fråga: Är ni för eller emot miljözoner?

Anförande nr 126

J o h a n F ä l l d i n (C): Det får du faktiskt fråga en moderat. Jag är inte det, men jag kan konstatera att vi tillsammans med dem är eniga om att vi ska instifta miljözonen på Hornsgatan. Jag är centerpartist.

§ 19 Knowledge Innovation Community inom urban mobilitet. Beslut om deltagande i EIT-projekt

Anförande nr 127

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag ska försöka växla ämne, även om det hakar i på ett sätt, som jag sa till Martin Westmont.

Detta är ett mycket spännande ärende. Trafikkontoret har tillsammans med ett antal andra parter i Europa tilldelats över 16 miljarder kronor för att ägna sig åt innovationsprojekt. Det är många parter, men det är en enorm massa pengar, och det kan tillkomma ytterligare 4 miljarder. Det är EU det handlar om, såklart, och knowledge innovation community, som vi kallar för KIC. Ni kan lägga det ordet på minnet. Det låter lite svenskt men är det inte.

Staden har under ett antal år deltagit i projekt, bland annat Grow smarter och Eccentric. Det är testprojekt för olika innovativa saker på trafikområdet. Det är otroligt spännande saker som handlar om elfordon, laddinfrastruktur, elektrifiering, smarta och effektiva leveranser, trafikstyrning, smart mobilitet, cykelinfrastruktur och så vidare. Det handlar om att i den faktiska fysiska miljön gå före och testa och utveckla. Det är just detta vi behöver nu när vi ska klara klimatmålen, ställa om och komma bort från de fossila bränslena. Här kan vi verkligen göra skillnad, tillsammans med många andra länder och aktörer.

Det som kommer att hända nu är att vi ska skruva upp arbetet och progressivt förändra både staden och Europa och förhoppningsvis hela världen i en klimatsmart och effektiv form.

Vi har, som det står i ärendet, ett bolag som heter Stokab och som kan vara behjälpligt i detta. Jag vet att Ulla Hamilton kommer att prata om det, så jag ska inte ta upp det. Jag vill bara säga att detta är jättekul. För dem som vill läsa om Eccentric och alla projekt vi har redan nu finns det jättefina, bra foldrar som beskriver dem på ett bra sätt. Trafikkontoret är på väg att bli världsledande och i framkant på dessa områden.

Med denna entusiasm vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 128

U l l a H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Ja, kära fullmäktige, detta är ett fantastiskt spännande ärende. Det är väldigt roligt att Stockholm kan få vara med i denna KIC. Vi har ett av världens eller kanske till och med världens bäst utbyggda bredbands- och fibernät i Stockholm, där alla skolor och i princip alla flerfamiljsfastigheter är uppkopplade. Det finns snart ingenting som inte är uppkopplat till bredband i Stockholm, med undantag av trafikljusen och kanske några andra saker på trafikområdet.

På just trafikområdet, som detta ärende handlar om, har vi inte utnyttjat de möjligheter som den fantastiska digitala utvecklingen ger, med alla de fantastiska och spännande företag som vi har här i Stockholm och som kan bidra till att se till att vi får mycket bättre information och bättre kontroll när det gäller trafikrörelser, när trafiken inträffar, att man kör vid rätt tillfälle, hur många som cyklar på olika ställen, hur många som går, luftkvalitet, buller och att de olika utsläppen från fordonen kan mätas på ett sätt som vi hittills faktiskt inte haft möjlighet att göra. På så sätt hänger detta ärende i stor utsträckning ihop med det ärende som vi hade alldeles nyss.

Stockholm är en smart city, men vi har hittills inte haft förmågan att använda oss av all den smarthet som finns. Med detta samarbete hoppas jag att inte bara trafikkontoret utan också stadens alla olika förvaltningar kan se till att vi hittar ännu bättre lösningar på smarta, gröna, innovativa transporter inom ramen för EU-samarbetet så att vi kan se till att Stockholm även i framtiden blir en av de ledande digitala, smarta miljöstäderna och därmed också lever upp till de mål vi har och som staden har satt upp när det gäller digitalisering.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag med glädje bifall till förslaget till beslut. Som ordförande i Stokab och även som gruppledare i trafiknämnden ser jag fram emot att jobba vidare med detta.

§ 20 Nya cykelbanor och upprustning av Vasagatan. Reviderat genomförandebeslut

Anförande nr 129

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Detta ärende är inte fullt lika roligt men gäller delvis samma område, det vill säga transporter och mobilitet.

Som alla har sett håller vi på och bygger om Vasagatan och gör mycket bredare trottoarer och avskilda cykelbanor. Det ska planteras träd, och det ska bli en bra, levande stadsgata, en entré som alla som kommer resande med tåg, även från flyget, kommer att möta. Arbetet pågår, och det är rörigt i staden på grund av detta. Det kommer att ta lite tid, men det är så när vi förändrar staden till det bättre.

Tyvär har det visat sig i ärendet att det kommer att bli ganska stora fördyringar, och detta är inte bra. Det ska inte vara på det sättet. När vi fattar beslut ska vi kunna räkna med att det håller sig inom rimliga ramar för vad vi har tänkt och avsett från början. Nu gör det inte det i detta ärende och projekt, så nu måste vi lägga mer pengar. Därför måste det upp i kommunfullmäktige. Som lite plåster på såren har staten sett till att pytsa in mer pengar i projektet, vilket är positivt, så för oss som stad blir det inte fullt så dyrt som det skulle ha kunnat bli.

Vasagatan håller på att byggas om, och vi kan inte avsluta projektet mitt i. Det går liksom inte, utan vi måste avsluta alltihop. Detta kommer vi att göra när vi har fattat beslut.

Indirekt har vi när det gäller detta ärende i trafiknämnden lämnat ett tydligt uppdrag till trafikkontoret, vilket inte finns med här. De har fått i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att säkra kvaliteten på underlagen för kommande upphandlingar inom trafiknämndens verksamhet. Det här ska helt enkelt inte hända.

Vi fattar detta beslut. Vi bygger klart Vasagatan. Vi får en fantastisk gata. Jag hade hoppats att det hade kunnat göras på ett bättre sätt från början.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 130

U l l a H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Detta är som sagt inget roligt ärende, men jag kan inte låta bli att gå upp eftersom jag var ganska kritisk när man fattade beslut om det under den förra mandatperioden.

Ärendet visar hur oerhört viktigt det är att göra ett ordentligt förberedelsearbete innan förvaltningarna går fram med förslag och bedömningar om budgeten. Det är inte första gången det inträffar att kostnaderna felberäknas helt, och det är inte bara på trafikkontoret som detta inträffar. Det hörde vi alldeles nyss i en debatt tidigare här i dag.

Ett 31-procentigt överskridande av nettoutgifterna är otroligt mycket pengar. Därför välkomnar jag att vi i trafiknämnden nu har satt ned foten ordentligt och verkligen understrukt för trafikkontoret hur otroligt viktigt det är att man skärper kvaliteten i förberedelsearbetet, så att vi inte behöver återkomma med denna typ av ärenden.

Som sagt: Detta gäller inte bara trafikkontoret utan stadens alla förvaltningar. Vi måste slå vakt om skattebetalarnas pengar i den här delen.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 22 Ett nytt användarvänligt ersättningssystem i hemtjänsten som bygger på tillit och utgår från äldres behov

Anförande nr 131

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vad kul att prata äldreomsorg igen! Vad nostalgisk jag blir!

Ett av de övergripande målen när vi tillträdde 2014 och när vi som parti tog över ansvaret för äldreomsorgen handlade om att ta steg mot en mer personcentrerad omsorg. Vi genomförde också flera olika steg. Dels ställer vi högre krav på privata aktörer, fick ned antalet och fick därmed bättre förutsättningar för samverkan, dels införde vi ramtid som fortfarande är under implementering och som syftar till att biståndsbesluten ska vara mindre styrande och att den enskilde därmed ska få större inflytande över innehållet i de egna hemtjänsttimmarna.

Vi sjösatte också en förnyelse av de sociala systemen, vilket inte bara kommer att underlätta för biståndshandläggare och socialsekreterare när Paraply går i graven utan som också innebär ett nytt schemaläggningssystem i hemtjänsten. Det program man sitter med nu, Schemas, är ett ålderdomligt, svårarbetat och dåligt system.

En sak som vi inte hann med och någonting som jag verkligen tror att vi behöver göra är att se över det nuvarande ersättningssystemet. Det infördes 2012, och när jag tillträdde höll vissa enheter fortfarande på att få sina telefoner. Det var alltså fortfarande under införande när vi tillträdde.

Under den gångna mandatperioden såg vi alltmer att det här ersättningssystemet, som alltså fokuserar på utförd tid, fokuserar alltför mycket på minuter, vilket rimmar illa med omsorgslogiken. Men någonting som jag också lade märke till när jag gjorde praktik i hemtjänsten, till exempel hos det privata företaget Olivia i Högdalen, och efter arbetspasset satt bredvid en samordnare och tittade på hur hon bar sig åt när hon skulle godkänna samtliga insatser som införts hos samtliga brukare under den dagen var att hon var tvungen att manuellt godkänna tandborstning, mellanmål och promenad för varje person och varje insats.

När det här systemet infördes, både på beställar- och utförarsidan, ökade administrationen enormt mycket på många utförarenheter. Oavsett om de var kommunala eller privata tvingades man att anställa nya administratörer bara för att administrera systemet. Jag tycker att våra gemensamma skattepengar och hemtjänstpengen inte i första hand ska gå till administratörer, inte av de här skälen i alla fall, utan just komma de äldre till del i form av till exempel generösare biståndsbedömning. Jag tycker också att biståndshandläggare ska fokusera på att följa upp innehållet i insatserna snarare än att räkna minuter.

Det här systemet fattade vi alltså beslut om 2012. Nu är det 2019. Jag tycker att det är dags att titta på nuvarande ersättningssystem och se om det svarar mot logiken i omsorgen. Innebär det verkligen en rimlig administrativ börda för beställare och utförare? Jag tror att svaret kommer att bli nej på dessa frågor.

Anförande nr 132

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Tack till trion från Vänsterpartiet för att ni lägger den här motionen, även om jag möjligtvis är lite förvånad över att Vänsterpartiet gör det nu. Vänsterpartiet var ändå det parti som initierade ramtiden, som jag tycker ger en hel del svar på de frågeställningar och den oro som ni framför.

Att införa det system som ni önskar i motionen skulle innebära att vi flyttar ansvaret från biståndshandläggarna till utförarna. Det tror jag skulle vara väldigt olyckligt, eftersom det skulle vara kostnadsdrivande. Det skulle riskera ojämlika bedömningar, och det skulle också öka risken för fusk och överutnyttjande i det LOV-system som vi har i Stockholm och som jag också uppfattar att Vänsterpartiet numera är för.

Vi ska också komma ihåg att det nya tidsregistreringssystemet och det nya ersättningssystemet endast är några år gammalt. Att nu börja med en större utredning och gå över till ett helt annat ersättningssystem tror jag skulle skapa en otydlighet och en ryckighet inom hemtjänsten som de inte är förtjänta av. Vi håller också på att se över, eller kommer att införa inom ett par år, hoppas vi, ett nytt socialt system, alltså ett nytt it-system inom biståndsbedömningen. Att börja utreda på det sätt man nu vill bara ett par år innan tror jag också vore olyckligt, och detta framkommer även i de remissvar som finns här.

Jag tror att det är bättre att vi bygger vidare på ramtidsmodellen, och framför allt implementerar ramtiden fullt ut i våra stadsdelar, än att börja utreda helt nya ersättningssystem. Flera av de ingångar som finns i motionen tycker jag att vi kan bidra till att infria med hjälp av ramtiden. Genom ramtid kan man som utförare styra insatsernas tidsåtgång, när de ska utföras, hur mycket tid man vill lägga på olika biståndsbedömda insatser och göra detta på ett mer flexibelt sätt eftersom man räknar tidsåtgången per månad i stället för per besök. Därutöver kan utföraren även inom dagens system få ersättning för tidsåtgång som sker utöver det biståndsbedömda beslutet.

Även om motionen innehåller en del slagord som att omsorg av äldre inte kan mätas i minuter och kronor och att ersättningssystem ska utgå från tillit menar jag att det inte vore bra att gå motionärernas krav till mötes. I nästa inlägg ska jag citera Kommunal för lite fler argument.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 133

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Socialtjänstlagens portalparagraf tydliggör att den enskildes rätt till självbestämmande och integritet ska stå i centrum. Det är i uppfyllandet av denna paragraf som kvaliteten i äldreomsorgen uppstår. Genomförandet resulterar i hur trygg och nöjd den enskilde är.

Kvalitet kan inte enbart mätas i siffror och minuter, utan det som verkligen spelar roll för den enskilde är andra faktorer. Det handlar till exempel om personalkontinuitet i

form av att man vet vem som kommer och hjälper till med mat, hygien och i värsta fall om man har ramlat eller något annat. Vetskapen om att den som kommer har en för ändamålet anpassad utbildning och tid för åtgärden är kvalitet och användarvänlighet.

Vi vet att det är i mötet mellan den enskilda och arbetstagaren som integriteten garanteras och biståndsbeslutet uppfylls. En jakt på minuter står i direkt kontrast till detta. Min dementa mormors upplevelse av blåbärspajen på eftermiddagsfiket mäts inte i minuter utan i mötet med personal med goda villkor och förutsättningar i ryggen.

Vi anser att dagens system skapar onödigt mycket administration för såväl hemtjänstenheter som biståndshandläggare och fokus just på minuter. Biståndshandläggaren ska också kunna följa upp insatsen. Alla nya ersättningssystem måste kunna utvärderas, och nuvarande system fattades, som Clara Lindblom var inne på, beslut om 2012 i den här församlingen. Självklart måste vi kunna titta på hur vi kan bli ännu bättre på att värna integritet och självbestämmande.

Anförande nr 134

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är många missförstånd här i debatten och även i remissvaren. Jag önskar att man nästa gång man undrar vad vi egentligen tänker med en sådan här motion gärna får komma till mig och fråga. Jag är nämligen väldigt stolt över ramtiden. Vi drev igenom ramtiden. Vi drev igenom att Schemos skulle gå in i förnyelsen av de sociala systemen just för att vi vill ha en personcentrerad omsorg. Hade vi dessutom lyckats med kommunalisering av hemsjukvården hade vi verkligen kunnat gå mot de här tvärprofessionella teamen som jag pratade om under fyra år.

Ramtid är ju en form för biståndsbeslut, Erik, och ett sätt att fördela tid – absolut. Men det, ersättningssystemen och annat är ingenting som Erik behöver ställa emot varandra.

När det gäller argumentationen om att ansvaret för uppföljning hamnar på utförarsidan undrar jag hurdå? Det får Erik Slottner jättegärna förklara, för det som är grejen med den här motionen är att vi skriver att vi bör utvärdera det här systemet, inte exakt hur det nya ska se ut. Jag kan också avslöja att det är någonting som har diskuterats både i äldreförvaltningen och på stadsledningskontoret redan under den förra mandatperioden. Ska man utvärdera är det ju innan de nya sociala systemen är på plats, för en sak som Erik Slottner verkligen måste ta till sig handlar om själva användarvänligheten i Paragåsystemet. Prata med de privata utförarna om hur de tycker att effektiviteten är när man tvingas att anställa administratörer för att hantera ett i grunden svårarbetat system! Samma sak när stadsledningskontoret under den förra mandatperioden tittade på effektiviteten i den kommunala hemtjänsten. Då såg man två hinder till varför den kommunala hemtjänsten fungerade sämre än vad den hade kunnat göra: för det första Schemos, vilket vi nu gör någonting åt med de sociala systemen, och för det andra ersättningssystemen. Vi har ju skapat ett

ersättningssystem som faktiskt driver administration i stället för att pengarna hamnar ute på enheten.

Vi säger alltså ingenting om hur systemet ska se ut. Jag tycker att man gärna får titta på Lund, där man biståndsbedömer utifrån IBIC, alltså individens behov i centrum, och sedan kopplar ersättning direkt till den biståndsbedömningen så att biståndshandläggarna slipper sitta och följa upp minuter. I stället följer upp på genomförandeplan och individintervjuer.

Om man menar att uppföljning på något sätt skulle hamna på utförarna har man ju inte förstått motionen. Jag tycker att alla system ska utvärderas. Självklart ska de det; det var ju sju år sedan det infördes. Och om vi har en idé om att hemtjänsten ska gå mer mot personcentrerad omsorg, då måste vi också fråga oss själva om vi har ett ersättningssystem som styr mot det. Annars skickar vi ju dubbla styrsignaler, där ramtiden säger ökad flexibilitet och ersättningssystemet säger att det bara är minuterna som räknas.

Vi behöver ett lite öppet sinne här och faktiskt se efter: Är det ett ändamålsenligt system? Jag tror inte det, och vi behöver ta fler steg för att ramtiden ska få full effekt.

Anförande nr 135

T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag ska inleda med att yrka bifall till motionens för säkerhets skull.

Det känns kul att vi numera är tre vänsterpartister som är äldrenördar. Den förra mandatperioden var vi huvudsakligen två.

Den stora utmaningen inom socialtjänsten generellt, över huvud taget och då även inom äldreomsorgen, är behovet av att hitta tillbaka till någon form av tillitsbaserad styrning inom äldreomsorgen. Mycket av den verksamhet vi sjösatte förra mandatperioden syftade ju till det. Ramtiden behöver fortsatt hållas i handen. Det håller jag med om. Vi är väldigt överens om de här sakerna, och det är också roligt. Det är ju inte en ideologisk skillnad på det sättet, i just de här frågorna.

Däremot började vi uppleva att ersättningssystemet som vi biföll den förrförra mandatperioden var kontraproduktivt för just ramtiden. Vi ska självklart inte gå tillbaka till det gamla systemet som var före 2012, som precis som Erik lyfte nästan inbjöd till ett inte så bra beteende från en del företag. Men vi behöver fortsätta det här arbetet och utveckla ett bättre ersättningssystem och få till ett ersättningssystem som verkligen går hand i hand med och stöder ramtiden. Det är själva syftet med den här motionen, och precis som Clara också var inne på: Vi måste få in det här tänket runt IBIC. Det kommer att komma, och det måste in i själva systemet också. Vi måste rikta oss dit. Det låter kanske som latin för många av er, men jag tror att Erik vet precis vad jag pratar om.

Anförande nr 136

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Robert Mjörnberg lyfte upp frågan om personalkontinuitet, vilket är en viktig fråga. Det håller jag helt med om, och det är vi väldigt tydliga med i budgeten. Vi jobbar med detta på olika sätt för att vi ska kunna öka personalkontinuiteten, och jag hoppas att vi ska kunna återkomma med mer konkreta förslag inom en ganska kort tid.

När det gäller jakten på minuter är det klart att ingen vill ha minutjakt. Det låter ju fruktansvärt med minutjakten, och det är inte så vi vill att det ska vara. Det är klart att om en biståndsbedömd insats beräknas ta 30 minuter är det klart att den som kommer hem till den äldre ska kunna få utföra insatsen. Det kan vara svårt att mäta exakt hur lång tid exempelvis ett toalettbesök ska ta. Det tror jag att alla begriper. Men vi kan heller inte låta en utförare ta hur mycket tid i som helst i anspråk. Med det system vi har måste vi också inse att det kan finnas risker i form av ett överutnyttjande och att man kommer att få väldigt olika mycket tidsåtgång för olika insatser för den enskilde äldre.

Lund nämns i motionen som ett exempel. De har 29 olika ersättningsnivåer. Stockholm hade 17 olika ersättningsnivåer innan vi bytte system. Jag vet inte riktigt om det är dit vi ska tillbaka. Det fanns ju en anledning till att vi bytte ersättningssystem i hemtjänsten, och jag tycker faktiskt att det är rimligt att man får betalt för utförd tid. Jag tycker inte att det är ett fullkomligt orimligt system att den tid jag utför också är den tid jag som utförare får betalt för. Jag tycker att det är fullt rimligt, och det skapar också ett mer rättssäkert och mer rättvist system för den äldre.

Sedan tycker jag att att-satsen indikerar en större reformering, att vi ska utreda ersättningssystemet i hemtjänsten i syfte att införa ett nytt system som bygger på tillit. Jag tycker nog att det indikerar en rätt stor förändring och inte bara en förutsättningslös utredning.

Jag vill citera Kommunal, som skriver så här i sitt remissvar: Tyvärr skulle motionärernas förslag till förändring förvärra problemen i hemtjänsten. Därför rekommenderar Kommunal kommunfullmäktige att rösta nej till motionen. Att inom dagens LOV-system införa ett ersättningssystem som bygger på tillit kommer att leda till vanvård, försämrade arbetsmiljö för hemtjänstarbetarna, att skattemedlen inte går till dem de är avsedda för och att seriösa hemtjänstarbetsgivarna blir utkonkurrerade.

Så säger Kommunal, vilken är en fackförening som Clara Lindblom i många andra sammanhang har refererat till. Hon kanske skulle lyssna på dem. Det är ganska starka ord.

Anförande nr 137

Borgarrådet L i n d b l o m (V): På riktigt? Ja, jag vill ha ett nytt ersättningssystem som bygger på tillit. Men jag visste inte att om man slog upp ordet ”tillit” i Nationalencyklopedin så kom Gulag och vanvårdade äldre och allting fram.

Alltså, jäklar vad ni och Kommunal har definierat exakt vad ett system som bygger på tillit är! Det verkar finnas något slags innehållsförteckning, där alla här inne, framför allt Erik, verkar veta exakt vad det innebär. *Jag* vet inte. Det jag menar är att man måste vara beredd att titta på det här ersättningssystemet. Stadsledningskontoret kunde redan under den förra mandatperioden konstatera att det här är ett system som driver administration. Det är kostsamt, det är någonting som enheterna, både privat och kommunalt, är tvungna att lägga jättemycket tid på att jobba med, där bland annat samordnare och administratörer är tvungna att sitta och godkänna insatser minut för minut.

Det här är ett system som kostar pengar, och när vi nu är överens om att vi ska ha en ramtid som går mot tillit, varför inte våga titta på om ersättningssystemet svarar på det?

Sedan tycker jag också att det blir lite vulgärt, Erik. Jag tycker ändå att vi har kunnat ha en bra diskussion i övrigt, men vem har sagt att en insats ska få ta hur lång tid som helst? Det har jag väl aldrig påstått? Eller när Erik säger att förut hade vi 17 insatser och i Lund har de 27. Varken han eller jag kan väl svara på det optimala antalet insatser? Det är inte ersättningsnivåer för insatser som är intressant. Jag säger fem, Erik säger sju – men det säger ju ingenting! Poängen är att du ska hitta ett sammanhängande system som både kan kontrollera att människor får de insatser som de har fått biståndsbedömda och att systemet svarar mot den typen av verksamhet som vi pratar om. Och där är det omsorg som inte är lätt att mäta i minuter.

I Kommunal, kan jag säga, skiljer sig åsikterna väldigt mycket åt beroende på vem du frågar, och om du ska lyssna på Kommunal i övrigt så kan vi riva upp LOV direkt till exempel. Var alltså lite försiktig med vilka du citerar, Erik! Jag tycker att Kommunal har rätt i mycket, men i det här fallet har de liksom Erik dragit alltför stora växlar på motionen. Givetvis kan man jobba med NFC-teknik för att se till att medarbetarna får betalt för förflyttningstid. Det var ju en stor fördel med Paragå, det system vi har nu, alltså att man faktiskt kan kolla: Fick de betalt för förflyttningstiden, eller får de bara betalt hos brukarna? Men jag menar att det skulle vi även kunna göra i ett nytt system.

Jag tycker att vi, nu när vi har nya sociala system på gång och vi har levande diskussioner om att införa IBIC, alltså individens behov i centrum, faktiskt bör titta på ett ersättningssystem som inte är lika administrativt tungt, som inte gör att pengar faktiskt läcker från enheternas insatser och hamnar hos administratörer i stället. Jag vill ha ett helt nytt ersättningssystem, men Erik kan väl åtminstone gå med på en utvärdering av det gamla.

Anförande nr 138

Torun Boucher (V): Jag stod ju här förrförra mandatperioden och kritiserade det förra ersättningssystemet, där man fick man betalt per insats rakt av. Då vet jag att det kunde vara så att man hade fått en insats på städning som någon hade tyckt borde ta en timme men som företaget bara använde 20 minuter för eftersom det inte fanns någon sådan kontroll.

Det system som vi har i dag är ju ett sätt att bringa ordning och reda i just det så att man inte får betalt för en insats som man bara utför halva den tid som insatsen borde ha tagit. Det är den gamla debatten.

Men vi behöver, som jag sade i det förra inlägget, ändå se över det här systemet, för nu är vi nere på detaljnivå när vi lägger in vad varje liten insats – fem minuter, tio minuter, tre minuter, en kvart – som ska registreras in i ett administrativt system.

Individens behov i centrum, IBIC, det här som jag kallade för latin alldeles nyss, syftar bland annat till att försöka få ihop olika insatser. Man ska inte titta sig blind på att först så har vi väckning och sedan har vi medicin som tar så och så lång tid, och sedan har vi dusch som ska ta så och så lång tid, och sedan har vi frukost som ska ta så och så lång tid – i stället ska man se det som en helhet. Det är det som ramtiden också syftar till: att se det som en helhet på morgonbestyren till exempel, och så får personalen och den äldre själva lägga upp på vilket sätt de hanterar det. Men då måste vi också ha ett ersättningsystem som stöder det sättet att arbeta.

Anförande nr 139

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag ska hålla mitt tredje inlägg mycket kort och inte förlänga debatten för mycket, men jag vill sammanfatta så här: Jag tycker att det är viktigt att ha ett system i hemtjänsten där man får betalt för utförd tid. Det är rättssäkert, det är rättvist, det motverkar fusk och det ger också de äldre den rätt till omsorg och service som de har fått i biståndsbeslutet.

Därför tycker jag att vi ska hålla fast vid ersättning för utförd tid. Jag tycker att vi ska utveckla ramtiden så att vi ökar flexibiliteten ännu mer. Där har vi en socialtjänstlag som skapar vissa ramar. Vi kan kanske inte gå så långt som vi skulle vilja, men kan vi utveckla ramtiden och framför allt implementera ramtiden i alla stadsdelar tror jag att det skulle vara väldigt bra och ge den äldre både större flexibilitet och bättre service och omsorg.

Sedan har vi ett nytt socialt system på ingång. Detta kommer inte att införas över en natt, utan här håller man nu på att titta på hur tidsregistreringar och tidsrapporteringen kan förenklas och förbättras, och det finns referensgrupper knutna till detta arbete där bland annat chefer inom hemtjänsten ingår. Förhoppningsvis ska det arbete vi gör i dag bli smidigare och enklare, men ingången måste vara klar framöver: Vi ersätter efter utförd tid.

§ 23 Nr 2019:41 av Emilia Bjuggren (S) till Joakim Larsson (M) om elanslutning av fartyg i Stockholms hamnar

Anförande nr 140

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 141

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Ordförande! Jag vill börja med att tacka ansvarigt borgarråd för svaret, även om jag tycker att det lämnade lite att önska.

Jag skrev den här interpellationen med anledning av den medierapportering som var om att många fartyg även när de ligger i hamn i Stockholm använder diesellaggregat för sin elförsörjning, något som bidrar till koldioxidutsläppen i vår stad.

Borgarrådet har en del argument i svaret kring varför Stockholm inte ansluter fartygen till el i hamn. Jag tycker att det är giltiga argument, men det saknas en ambition framåt. Om ni inte kan säga när alla fartyg faktiskt ska kunna anslutas till el kanske det vore dags att sätta upp ett mål för att få det gjort. Jag tror att alla som har jobbat med utsläppsminskning vet att det effektiva sättet att få resultat är att ha ett tydligt mål och se till att branschen vet vad de har att jobba med och leva upp till.

Den andra delen av svaret handlar om effektbristen. Kapacitetsbristen i Stockholms elnät är snart ett akut problem. Det har debatterats förr i den här talarstolen. Men det svar som jag får är att det inte är något problem, eftersom de här elaggregaten kan bidra med eleffekt – samma aggregat som vi har konstaterat går på fossila bränslen. *Business as usual.*

Jag har tidigare häpnat över hur lättvindigt den borgerliga majoriteten verkar ta på frågan om effektsituationen i Stockholm. Jag tror inte att man kan överskatta hur viktigt det kommer att vara för klimatomställningen att vi har eleffekt, inte minst för att försörja alla dessa elbilar som vi pratade om. Effekten för att elansluta fartyg behöver vara väldigt stor. Riktigt stora fartyg kräver lika mycket el som en stadsdel.

Det var alltså konkreta svar, men de andas brist på probleminsikt och ambition. Vi efterlyser en betydligt mer strategisk planering för att hantera både elnätet och frågan om att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i vår stad.

Anförande nr 142

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag är i fullständig chock! Jag läste flera gånger olika förslag till svar på Emilia Bjuggrens interpellation, och jag tycker att vi landade så fantastiskt bra! Jag tänkte att nu har vi verkligen svarat på hennes frågor. Men nu måste vi börja i rätt ända.

Vi har hamnar som har fantastiskt stora investeringar på gång – i Norvik, i Värtan och överallt. Överallt i alla investeringar ser man till att göra det möjligt att elansluta

fartyg. Ni vet hur det är när man är utomlands. Man kommer till ett nytt land, och man måste ha med sig en massa sådana här adaptrar, för man vet inte vad som funkar. Det är samma sak här! Men nu har man äntligen hittat en lösning som gör att vi globalt kan ansluta fartyg från hela världen i Stockholm och i övriga världen också – jättebra! De här avtalen är på plats. Vi anpassar oss efter det, och så ser vi till att över 60 procent, egentligen över 70 procent, av alla fartyg kan anslutas till el. Det är en fantastiskt bra utveckling.

Men då kritiserar Emilia Bjuggren oss för att vi inte har en tillräckligt hög ambition. Jag tycker att det är en fantastiskt bra ambition att vi ska ansluta alla som vi bara kan i detta, men vi kan inte säga nej till det fartyg som anländer en hamn och inte har möjlighet att ansluta sig ännu. Det finns inte någon sådan möjlighet, utan vi försöker att anpassa oss och öppna upp möjligheterna för alla att ansluta sig.

Jag vill minnas att det där fartyget som Emilia Bjuggren hänvisar till och som inte kunde anslutas – jag tror att det var Princess Anastasia – backade in i stället för att köra in, eftersom de hade fel på någonting i Helsingfors. Därför backade de in, och det fanns inget uttag på den sidan. Då blev det plötsligt en diskussion om att de fick ha aggregatet igång väldigt länge. Sådana saker kan också hända, men det är ju ett fartyg som kommer en gång om året. Och numera kör de in med fören, så nu kan även de ansluta.

Sanningen är att vi har en stor ambition att se till att det som är det självklara, det vill säga att de fartyg som ligger vid kaj inte ska använda dieselaggregaten. Samtidigt har de normalt använt dieselaggregaten under en kort period, därför att de sedan kan ansluta sig. Men vi kan inte tvinga dem, utan vi har som jag beskriver ett förslag på miljörabatter som är igång sedan den 1 januari.

Jag hoppas att vi har gemensamma ambitioner för våra hamnverksamheter, för det här är ju bara början på någonting fantastiskt bra, tror jag, också för klimatet.

Anförande nr 143

Borgarrådet L i n d s t å l (C): Ordförande, ärade ledamöter! Det är inga åhörare kvar längre, men vi kör på ändå.

Som styrelseordförande i Stockholms Hamn känner jag mig nödgad att säga ett par ord. Jag kan inte mer än instämma i Joakim Larssons ord. Det är också värt att påminna om historiken vad gäller elektrifiering av fartyg i Stockholm. Redan på 80-talet kom man överens med Viking Line om elektrifiering av deras båtar som går dagligen, och man har sedan dess varit världsledande inom just elektrifiering av stora fartyg. När Värtan modifierades och moderniserades var det självklart att förbereda Värtan för elektrifiering. Det sker också i Norvik.

Precis som Joakim Larsson beskriver den här reseadaptorn är det så att standardiseringen internationellt inte har kommit hela vägen. Men där vi har kommit väldigt långt är i Östersjösamarbetet, där de stora rederierna är helt eniga om vad som behöver göras. Det ska också tilläggas att miljöarbetet i det sammanhanget inte

bara handlar om elektrifieringar, utan det handlar också om att man tillsammans med rederierna kommer överens om att bygga moderna fartyg för att minska klimatpåverkan.

Jag ska tillägga att Östersjön är i behov av ett starkt samarbete mellan de destinationer och hamnar vi har, och där är vi en god bit på väg. Men jag skulle vilja säga att vi står inför ett par beslut att ta när det gäller effektutmaningen i Stockholm generellt. Förstås är det så att hamnen och även den verksamheten kommer att komma in där. Men jag känner mig trygg i att vi, liksom inom andra områden, är världsledande. Vi har lite att arbeta med vad gäller de internationella kryssningsfartygen som kommer hit på somrarna, men vad gäller den verksamhet som bedrivs i Östersjön med de närliggande rederierna är vi världsledande inom elektrifiering.

Anförande nr 144

Borgarrådet L u h r (MP): Ordförande! Jag vaknade till lite när jag plötsligt hörde ordet ”effektbrist”. När Emilia Bjuggren säger att vi bara kör på något slags business as usual med olja och kol och allt vad det är måste jag hoppa in och prata lite om effektbrist.

Då vill jag återigen precisera att vi ju håller på att ställa om hela vårt energisystem i Stockholm och får bort kolet snabbare än vad vi hade förväntat oss. Vi vet att vi står inför en lite trixig situation när det gäller effektbristen på grund av att Svenska kraftnät och Ellevio har svårt med sina elnät. Men vi vet också att en lokal elproduktion kan lösa det här, och vi har ju länge planerat att ta bort kolet i Värtan, tillsammans i olika majoriteter, och har också planerat för ett nytt kraftvärmeverk som skulle kunna hjälpa till att täcka upp för effektbrist.

Nu går kolavvecklingen lite snabbare, vilket gör att Stockholm Exergi har fnulat på nya metoder som de nu erbjuder staden, eller Ellevio och Svenska kraftnät också, att signa upp på så att de ska kunna leverera fossilfri el även på vintrarna. Jag tänker att om man nu backar till vad gäller hamnen är det ju enorma mängder el som krävs för de här kryssningsfartygen, samtidigt som kryssningsfartygen oftast kommer på somrarna då vi inte har samma risk för effektbrist eftersom det inte används lika mycket el då.

Nu håller vi på att ställa om, och det innebär att vi måste skruva på väldigt många olika rattar samtidigt. Men vi har alla verktyg på plats, och det gäller egentligen bara att hitta ekonomiska modeller för att samla ihop alla aktörer så att de kan ansluta till de system som finns. Vi måste inte hitta på en massa nytt, utan här måste vi börja styra på ett mycket smartare sätt.

Jag tror alltså att det här kommer att lösa sig bra.

Anförande nr 145

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag gläder mig åt denna optimism kring elanslutningen i hamnens verksamhet. Jag vet att det länge har rått en stor enighet i

just Stockholms hamnar kring arbetet med att skapa hållbar sjöfart i vår region. Det gläder mig mycket. Men eleffektsituation är ju också avgörande för hamnens möjlighet att ansluta alla fartyg som kommer, och jag har som sagt också förstått att en del av framför allt kryssningsfartygen drar ström motsvarande vad en stadsdel i vår stad gör av med. Jag lyfte alltså inte den här interpellationen för att jag tyckte att det var lite kul att få en effektdiskussion igen, utan det är en reell situation som vi står inför med elnätsbolag som säger att de inte vet om de kommer att kunna ge godkännande för alla nya infrastrukturprojekt och då inte inräknat alla de här anslutningarna.

Det är klart att det underlättar att de flesta fartyg kommer sommartid, men vi hoppas ju att vi ska frakta varor till exempel även vintertid. Det är alltså inte endast sommartid, även om de största utmaningarna kanske sker sommartid ur en effektsituation.

Som sagt, jag efterlyser verkligen att man tar ett ordentligt tag kring hela elsituationen i Stockholm. Jag tror absolut att mycket av problemen beror på de avregleringar av elmarknaden som vi har haft och att Svenska kraftnät inte har ett helhetsansvar för situationen. Men det gör ju inte att vi kan luta oss tillbaka och peka finger och säga: Dumma Ellevio och Svenska kraftnät som tjafsar med varandra! Vi måste ju se till att vi har möjlighet att nå de höga ambitioner som vi uppenbarligen är ense om att vi ska ha, och då måste vi faktiskt ta på oss ledartröjan och försöka att föra en konstruktiv diskussion om hur vi kan klara effektsituationen.

Vi har ju hört löften om elgeneraler och dylikt. Det har vi inte sett någonting av hittills. Men jag hoppas att majoriteten tar den här frågan vidare så att vi kan möta upp hamnens viktiga arbete med att ansluta de fartyg som kommer till vår stad.

Anförande nr 146

Borgarrådet L a r s s o n (M): Poängen är väl, Emilia, att du skjuter lite över målet i just den här frågan. Jag tycker ändå att det är en ganska bra siffra att man har nått upp till 73 procent av de fartyg som anlöper normalt. Om man sedan räknar in de internationella hamnar vi lägre, på 63 procent. Där är det en stor utmaning att kunna erbjuda någonting till dem som de sedan ska kunna ansluta sig till i hamnlägen.

Det är klart att vi behöver ha betydligt djupare diskussioner kring effektbristen, och den kan vi diskutera historiskt. Man borde ha gjort väldigt mycket mer för en tid sedan i att samordna regionen kring utvecklingen av nätet så att vi faktiskt som markägare hade kunnat leverera mera i regionen som helhet. Det finns mycket mer att göra, och ni hade kunnat göra mer. Vi hade säkert också kunnat göra mer ännu längre tillbaka, men nu är vi där vi är. Jag tycker att utvecklingen pekar åt ett positivt håll, och när vi pratar om hamnverksamheten är det uppenbart att Stockholms hamnar har tagit detta på största möjliga allvar. Vi ska vara stolta över att det trots allt är så lätt att ansluta till befintlig högspänning i våra hamnar, och vi har kommit långt.

Sedan är det precis som Katarina Luhr sade, nämligen att när effektproblemen är som störst i regionen, och i Stockholm är det oftast vintertid, då är det inte hamnen som är problemet utan det är annat, och det är det man tar höjd för. På sommaren när de stora kryssningsfartygen kommer och drar mycket har vi inte samma problematik. Men vi räknar självklart på att man ska kunna ta ut den här stora effekten året runt oavsett om det är i hamnen eller inte. Det handlar om exploatering, det handlar om industrier och annat som kräver väldigt mycket även i den här regionen, och det är någonting vi behöver jobba betydligt mer med än vad vi kan beskriva i en interpellationsdebatt om Stockholms hamnars elanslutning.

Anförande nr 147

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Eftersom hamnen, båtar och elbilar nämndes i samma andetag här så kan jag inte låta bli att gå upp.

Det som hamnen gör när det gäller just eluppkopplingen är otroligt intressant. Hur man sedan klarar det när specifika typer av fartyg kommer in är en delikat och intressant fråga, men man ska inte, tror jag, lyfta in elbilsfrågan som ett problem i sammanhanget. Vad vi vet är ju att elmotorer är så extremt mycket energieffektivare än alla typer av förbränningsmotorer, och det gäller självklart fartygen precis som elbilarna. En vanlig förbränningsmotor bränner iväg ungefär 70 procent av all energi till värme som måste vädras ut. Elbilarna kör liksom rakt in med det, så det är en helt annan typ av verksamhet.

Det intressanta i sammanhanget är att den utveckling som vi ser både när det gäller fartygen och bilarna kan vara en del av lösningen gentemot hamnen. En normal bil kör ungefär 3,5 mil per dag. En fullbil av standardtyp måste tanka el ungefär var tionde dag. Då har man nya typer av system som är på väg som kallas Vehicle 2 Grid, som innebär att man fyller bilen med el och sedan kan man skicka ut den när topparna kommer. Det kan liksom balansera systemet. Redan i dag motsvarar kapaciteten ett par kärnkraftverk – om bilarna hade den tekniken.

Det här är jätteintressant. Vi jobbar med det i Stockholm Parkering som en del, och vi har över 1 000 laddplatser. Just Vehicle 2 Grid, alltså tekniken att skicka tillbaka el till nätet, håller man på att testa just nu, dock inte i Stockholm utan på andra platser. Däremot har vi ett balanseringssystem som känner av. Om det är 60 elbilar i ett garage så fylls bilarna på i en speciell ordning så att man inte får de här effekttopparna. På så sätt behöver man inte säkra upp.

Hela den här utvecklingen är helt revolutionerande. Om hela Sveriges bilpark går över till el motsvarar det ungefär en sjättedel av vad vi exporterar i el per dag – för att köra alla våra nästan 5 miljoner bilar. Det är grejer, det!

Anförande nr 148

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag förstår att om man lyssnar på den här debatten kanske det kan låta som om effektbrist är någonting som jag hittade på när jag skrev interpellationen. Det blir liksom en väldigt diffus diskussion här i salen. Därför vill

jag ändå läsa lite ur det exemplariska svaret som borgarrådet Larsson har skrivit: Effektbristen är en generell utmaning för många i vår region. Vad gäller elanslutna fartyg kan sägas att dessa har egna elverk ombord, och vi vet att vid tillfällen då effekten inte räcker kan man vara självförsörjande.

Det var det jag menade med business as usual – det är ju de dieselaggregat som jag talade om i början. Borgarrådet är uppenbarligen överens om att effektsituationen är en generell utmaning för vår region. Det är inte något hittepå.

Ni gör inte bara er själva utan oss alla en otjänst om ni inte tar detta på största allvar. Jag tror att vi behöver se till att säkra att vi kan fortsätta att bygga ut inte minst kollektivtrafiken i regionen och också se till att våra fartyg kan ansluta till el i hamn även om de skulle råka komma en januaridag.

Jag tackar så mycket för svaret. Jag är väldigt glad att vi är överens om så pass mycket i den här debatten, och jag emotser med stor förväntan den fortsatta diskussion som borgarrådet Larsson har utlovat om effektsituationen och hur vi ska säkra den i vår stad.

Anförande nr 149

U l l a H a m i l t o n (M): Ordförande! Som före detta ordförande och vice ordförande i Stockholms Hamn kan jag säga att vi har jobbat med de här frågorna väldigt länge, och precis som nuvarande ordförande också konstaterade ligger Stockholm långt framme i den här delen.

Jag hade också anledning att bekymra mig mycket, och har det fortfarande, kring just effektförsörjningen. Det är ett riktigt bekymmer, och i den delen skulle jag tycka att det vore lite intressant att höra vad Emilia Bjuggren tycker om det faktum att man nu ska stänga kraftvärmeverket i Malmö på grund av den beskattning som regeringen har beslutat om. Det finns ju en risk att vi kommer att få samma problem här i Stockholm, och det är inte direkt en utveckling åt rätt håll, om man säger så.